

**SVET
EVROPSKE UNJE**

**Bruselj, 16. oktober 2013 (18.10)
(OR.en)**

14924/13

**PESC 1238
COPS 439
FIN 648
PE 460**

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Svet
Datum	15. oktober 2013
Prejemniki:	delegacije

Št. predh. dok.:	13116/13 PESC 1016 COPS 362
Zadeva:	Glavni vidiki in osnovne usmeritve SZVP (Medinstitucionalni sporazum z dne 17. maja 2006, točka G, odstavek 43) – 2012 – letno poročilo visokega predstavnika Evropske unije za zunanje zadeve in varnostno politiko Evropskemu parlamentu

V prilogi vam pošiljamo letno poročilo visokega predstavnika Evropske unije za zunanje zadeve in varnostno politiko Evropskemu parlamentu z naslovom "Glavni vidiki in osnovne usmeritve SZVP (Medinstitucionalni sporazum z dne 17. maja 2006, točka G, odstavek 43) – 2012 ", ki ga je Svet potrdil 15. oktobra 2013.

**GLAVNI VIDIKI IN OSNOVNE USMERITVE SZVP
(MEDINSTITUCIONALNI SPORAZUM Z DNE 17. MAJA 2006, TOČKA G, ODSTAVEK
43) – 2012**

1. DEL I: POGLED NAZAJ V LETO 2012.....	4
A. PREGLED DEJAVNOSTI PO REGIJAH.....	11
1. SEVERNA AFRIKA, BLIŽNJI VZHOD IN ARABSKI POLOTOK.....	11
1.1. SEVERNA AFRIKA	13
1.2. BLIŽNJI VZHOD	17
1.3. ARABSKI POLOTOK, IRAN IN IRAK	26
1.4. REGIONALNO SODELOVANJE	30
2. RUSIJA, VZHODNO SOSEDSTVO IN SREDNJA AZIJA.....	32
2.1. RUSKA FEDERACIJA	32
2.2. VZHODNO PARTNERSTVO – VEČSTRANSKI ODNOSI	34
2.3. VZHODNO PARTNERSTVO – DVOSTRANSKI ODNOSI.....	37
2.4. SREDNJA AZIJA	45
3. ZAHODNI BALKAN	46
4. TURČIJA IN ZAHODNOEVROPSKE SOSEDE.....	54
4.1. TURČIJA	55
4.2. ZAHODNA EVROPA.....	57
5. AZIJA IN PACIFIK	58
5.1. VZHODNA AZIJA	60
5.2. JUGOVZHODNA AZIJA	64
5.3. JUŽNA AZIJA.....	67
5.4. PACIFIK.....	71
6. AFRIKA	72
6.1. EU-AU	72
6.2. ZAHODNA AFRIKA.....	74
6.3. VZHODNA AFRIKA.....	77
6.4. SREDNJA AFRIKA.....	80
6.5. JUŽNA AFRIKA.....	83
7. AMERIKI.....	86
7.1. ZDA in KANADA.....	86
7.2. LATINSKA AMERIKA in KARIBI	88

B.	ODZIVANJE NA GROŽNJE IN SVETOVNE IZZIVE	94
1.	NEŠIRJENJE OROŽJA ZA MNOŽIČNO UNIČEVANJE IN NJEGOVIH NOSILCEV/KONVENCIONALNO OROŽJE	95
1.1	NEŠIRJENJE OROŽJA ZA MNOŽIČNO UNIČEVANJE	95
1.2	KONVENCIONALNO OROŽJE	99
2.	PREPREČEVANJE SPOROV IN MEDIACIJA	101
3.	TERORIZEM	102
4.	ORGANIZIRANI KRIMINAL	105
5.	KIBERNETSKA VARNOST	106
6.	ENERGETSKA VARNOST	106
7.	PODNEBNE SPREMEMBE IN VARNOST	108
8.	ZANESLJIVA PRESKRBA Z VODO	109
C.	PRISPEVEK K UČINKOVITEJŠEMU VEČSTRANSKEMU REDU	110
1.	ZDRUŽENI NARODI	110
2.	OVSE	112
3.	SVET EVROPE	113
D.	SPODBUJANJE ČLOVEKOVIH PRAVIC, DEMOKRACIJE IN PRAVNE DRŽAVE.....	114
E.	UČINKOVITEJŠE, ZMOGLJIVEJŠE IN BOLJ USKLAJENO KRIZNO UPRAVLJANJE V OKVIRU SVOP	127
1.	VEČJA ZMOGLJIVOST	128
1.1	Koncepti za dejavnosti SVOP	128
1.2.	Civilne in vojaške zmogljivosti	129
1.3.	Pridobljene izkušnje in najboljše prakse v civilni in vojaški SVOP ...	132
1.4.	Usposabljanje in vaje	133
2.	VEČJA UČINKOVITOST	134
2.1.	Sodelovanje s partnerji v kriznem upravljanju	134
2.2.	Mednarodne organizacije	135
2.3.	Satelitski center EU	137
3.	VEČJA USKLAJENOST	138
2.	DEL II: POROČILO O SZVP ZA LETO 2012 – POGLED NAPREJ	139
3.	PRILOGA I: Proračun SZVP za leto 2012	149
4.	PRILOGA II: Pregled zakonodajnih aktov na področju SZVP (sankcije) v letu 2012 .	152
5.	PRILOGA III: Izjave v letu 2012	160

6. DEL I: POGLED NAZAJ V LETO 2012

Uvod

Skupno zunanjo in varnostno politiko (SZVP) EU je v letu 2012 zaznamovalo veliko dogodkov, pri tem pa se je izkazala dodana vrednost novih instrumentov iz Lizbonske pogodbe pri reševanju najbolj perečih izzivov zunanje politike. Ne glede na to, ali je šlo za težavno tranzicijo v arabskem svetu ali dogajanja v Sahelu, sprejemanje strategije na področju človekovih pravic ali misije EU za opazovanje volitev, je EU svoje odzivanje usklajevala zares celovito z uporabo najrazličnejših instrumentov – v okviru SZVP in izven nje¹ – svoja diplomatska prizadevanja je podlagala z misijami v sklopu skupne varnostne in obrambne politike (SVOP) na terenu; humanitarno in razvojno pomoč je namenila tistim, ki jo najbolj potrebujejo, obenem pa je v želji po zagotavljanju napredka pri doseganju miru in blaginje sodelovala z lokalnimi in regionalnimi partnerji.

Visoka predstavnik Evropske unije za zunanje zadeve in varnostno politiko/podpredsednica Komisije (VP/PP) Catherine Ashton in Evropska služba za zunanje delovanje (ESZD) sta skozi vse leto v sodelovanju s službami Komisije skrbeli, da bi EU tudi v letu 2012 resnično ukrepala globalno, saj sta podpirali demokracijo in razvoj od Mjanmara/Burme v Aziji do Somalije na Afriškem rogu; prav tako sta se ukvarjali tudi s pomočjo neposrednim sosedam v Ukrajini in Severni Afriki ter oddaljenejšim partnericam, kot sta Haiti in Pakistan. Da bi bila sposobna ravnati tako, je EU še naprej krepila sodelovanje s strateškimi partnericami in si tako prizadevala za soglasje o perečih grožnjah in izzivih ter za oblikovanje vzajemno sprejetih odzivov. V času, ko v Evropi vlada močna skušnjava po tem, da bi se ukvarjala predvsem sama s sabo, je ESZD v tesnem sodelovanju s Komisijo, 27 državami članicami in Evropskim parlamentom uspelo ohraniti globalno prepoznavnost EU in njeno vlogo zanesljive partnerice starih, pa tudi novih zaveznikov.

¹ Ustrezno temu pristopu je v to poročilo vključena vrsta instrumentov in politik izven okvira SZVP, kot so razvojna pomoč, trgovina in humanitarna pomoč, če se zdijo relevantni in koristni za celovitejši prikaz zunanjega delovanja EU.

Prispevek EU k miru in varnosti v svetovnem merilu je posebej viden na več področjih. Prvič, pri reševanju pomembnih zunanje-političnih izzivov uporabljamo široko paleto instrumentov v okviru t. i. "celovitega pristopa". V preteklem desetletju je sicer več akterjev že skušalo razviti podoben pristop, je EU pa je tista, ki ima sredstva – ki so tudi zadostna – za trajni pečat. Drugič, neposredno sodelujemo v mirovnih pogajanjih, ki jih pogosto tudi vodimo. In tretjič, tesno sodelujemo z mednarodnimi in regionalnimi partnerji – ki jim zagotavljamo tudi materialno podporo – pri spopadanju z regionalnimi izzivi, ki jih je mogoče rešiti le s skupnimi prizadevanji in zajemajo vse od podnebnih sprememb in pomoči pri nesrečah do reforme varnostnega sektorja. EU je 10. decembra prejela Nobelovo nagrado v jasno priznanje naši privrženosti svetovnemu miru, spravi, demokraciji in spodbujanju človekovih pravic.

Delovanje EU na omenjenih treh področjih v letu 2012 lahko ponazorimo z nekaj primeri:

Odločenost VP/PP, da olajša dialog med Beogradom in Prištino lani s podaljškom v leto 2013, je že prinesla konkretne rezultate: storili smo konkretne korake naprej pri integriranem upravljanju meja in imenovali uradnika za zvezo v Beogradu in Prištini, kar je za pogajalski strani velik napredek. Z rednimi srečanji med predsednikoma vlade ter prvič tudi med predsednikoma Srbije in Kosova* nam je odprta vprašanja uspelo obravnavati v duhu sodelovanja. Dialog se je nadaljeval tudi leta 2013 in iz njega je aprila tega leta naposled izšel "prvi sporazum o načelih normalizacije odnosov" med stranema.

* To poimenovanje ne posega v stališča o statusu ter je v skladu z RVSZN 1244/99 in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

Uporabo "celovitega pristopa" EU pri spopadanju z vsemi razsežnostmi kriznih razmer posebej dobro ponazarja udejstvovanje EU v Somaliji. V času ratifikacije Lizbonske pogodbe se je Somalija soočala s krizo. Piratstvo pred somalsko obalo je vrtočlavo naraslo, milica Al Šabab je somalsko vlado skoraj porazila in več milijonov ljudi je živelo v pomanjkanju. Danes je slika povsem drugačna, zahvaljujoč celovitim prizadevanjem, ki jih je usklajevala ESZD in ki so zajemala ukrepe v okviru SZVP kot tudi izven nje, kot na primer pomorsko misijo in misijo za usposabljanje, diplomatska prizadevanja, pomoč somalskim sosedom in humanitarno pomoč. Piratstva pred somalsko obalo je za 95 % manj. Somalska vlada se je uspela upreti milici in se prvič v zgodovini države vzpostavila kot demokratično telo. Večina somalskega prebivalstva je danes priča razvoju, območje pa ima sedaj tudi več zmogljivosti za odvrčanje, aretacijo in sojenje piratov. Somalski predsednik je med svojim obiskom v Bruslju pozdravil to našo zavezanost in veselimo se nadaljnje okrepitve sodelovanja s somalsko vlado in našimi mednarodnimi partnerji. Za nadaljnje sodelovanje bomo poskrbeli tako, da bomo sklicali konferenco, posvečeno prihodnosti Somalije.

Drug primer celovitega – in uspešnega – delovanja EU je naše posredovanje v Maliju. EU je že pred državnim udarom v Maliju spomladi 2012 in še pred zavzetjem severnega Malija s strani tuareških in džihadskih sil pripravila celostno regionalno strategijo za območje Sahela, usmerjeno v preprečevanje terorizma ter zagotavljanje stabilnosti in trajnega razvoja tega ključnega dela Afrike. Da bi se hitro odzvali na razmestitev francoskih sil in spreminjajoče se razmere v Maliju, smo pospešili napotitev evropske misije za reorganizacijo in usposabljanje malijskih oboroženih sil ter svetovanje tem silam (EUTM). Malijske oblasti smo prav tako spodbujali k oblikovanju časovnega načrta za ponovno vzpostavitev demokracije in nadaljevanje nacionalne sprave ter jim pri tem pomagali; ponudili smo tudi osvežen in prilagojen sveženj razvojne in humanitarne pomoči. Ne nazadnje smo ECOWAS in Afriško unijo podpirali pri razmeščanju mirovnih sil v pomoč pri ohranjanju stabilnosti v Maliju, dokler ni stekla mirovna operacija ZN. Napredek bo sicer odvisen od malijskih oblasti, a EU je v letu 2012 pokazala, da je pripravljena in zmožna zagotoviti podporo, potrebno za stabilizacijo razmer v tej državi.

EU je skozi vse leto 2012 podpirala severnoafriške in bližnjevzhodne tranzicije iz avtoritarnih režimov v Egiptu, Tuniziji in Libiji. EU je skušala zavzeti po meri ukrojen pristop do vsake od držav, tudi z okrepljeno finančno pomočjo, ponuditi intenzivnejša partnerstva na področju mobilnosti ter začeti pogajanja o poglobljenih in obsežnih območjih proste trgovine za boljši dostop do trga. Novo pri tem pristopu je bilo to, da so bile pod okriljem posebnega predstavnika EU za območje južnega Sredozemlja oblikovane posebne projektne skupine, ki jih vodi VP/PP, katerih namen je pomoč tranzicijam v Egiptu, Jordaniji in Tuniziji. V projektnih skupinah so zbrani vsi upoštevni akterji – člani Evropskega parlamenta, mednarodni, regionalni, zasebni in javni deležniki –, tako da pomembno prispevajo k pomoči, ki so je te države deležne pri približevanju trajnim reformam in demokraciji.

Spopadi v Siriji so se nadaljevali z vse večjo silovitostjo; prerasli so v osrednjo krizo na tem območju ter v najpomembnejše politično in humanitarno vprašanje, s katerim se sooča EU. EU je vztrajno pozivala k politični rešitvi sirske krize in dosledno izražala svojo popolno podporo prizadevanjem Združenih narodov in Lige arabskih držav. VP/PP je sodelovala na junijski mednarodni konferenci v Ženevi, na kateri je bil dogovorjen dokument o osnovnem okviru bodoče politične tranzicije, ki pa ni bil uresničen, ker so bile kasneje razlage dogovorjenega preveč vsaksebi. EU je koalicijo sirskih revolucionarnih in opozicijskih sil priznala kot legitimno predstavnico sirskega ljudstva in jih pozivala, naj si skupaj prizadevajo za vključujočnost, zastopanost in spoštovanje demokratičnih načel. EU je ukrepala z izvajanjem politike omejevalnih ukrepov proti osebam, odgovornim za nasilno zatiranje civilnega prebivalstva, osebam, ki imajo od režima koristi ali ga podpirajo, ter z njimi povezanim osebam. Poleg tega EU sirskemu prebivalstvu znotraj države in beguncem v sosednjih državah zagotavlja humanitarno in drugo pomoč, vključno s pomočjo tem državam samim pri obvladovanju tega bremena. V okviru mednarodnih forumov, zlasti v Svetu ZN za človekove pravice, je EU kot vodilna pozivala k spoštovanju človekovih pravic, doseganju odgovornosti in izključevanju nekaznovanja.

Predanost EU podpori utrjevanju demokracije je seveda segla tudi v njeno vzhodno sosedstvo, z izvajanjem vzhodnega partnerstva ter nadaljnjimi prizadevanji za tesnejšo politično povezanost in gospodarsko integracijo. Pogajanja o pridružitvenih sporazumih (PS), vključno s poglobljenimi in celovitimi območji proste trgovine, potekajo z Republiko Moldavijo, Gruzijo, Armenijo in Azerbajdžanom (le PS). Pridružitveni sporazum z Ukrajino je parafiran. Spodbujajo se tudi sporazumi o poenostavitvi vizumskih postopkov in o ponovnem sprejemu ter akcijski načrti za liberalizacijo vizumskega režima, zaradi krepitve medosebnih stikov. Vse te premike spremljajo pričakovanja, da bo prišlo do obsežnih reform v prid pravni državi in demokratični stabilnosti. EU je pomoč zagotavljala prek misije Evropskega parlamenta, ki sta jo vodila nekdanji poljski predsednik Aleksander Kwaśniewski in nekdanji predsednik EP Pat Cox, s spremljanjem sodnih postopkov, med drugim zoper nekdanjo predsednico vlade Ukrajine Julijo Timošenko. Prav tako je EU nadaljevala prizadevanja za demokratični napredek v Belorusiji, vendar so pri politični in medijski svobodi še ostale hude pomanjkljivosti. Obenem je EU z nezmanjšano odločenostjo hotela doseči napredek pri reševanju dolgotrajnih konfliktov na tem območju (pogajanja "5+2" o Pridnestrju in ženevski proces). V tem letu, ko se pripravljamo za prelomni vrh vzhodnega partnerstva, ki bo jeseni v Vilni, bomo skušali pri tem doseči še kaj. Nadaljnje izvajanje in napredovanje vzhodnega partnerstva v njegovi dvostranski in večstranski razsežnosti je ključno za Unijo.

Zadnji primer delovanja EU v letu 2012 pa je bila naša zavezanost mediaciji in reševanju sporov. Prizadevanja EU za rešitev iranskega jedrskega vprašanja so bila verjetno najvidnejši primer takšnih dejavnosti. S tem, ko je VP/PP v imenu skupine E3+3 vodila pogajanja z Iranom, je postala del intenzivnih diplomatskih prizadevanj, ki naj bi utrla pot diplomatski rešitvi, ki bi odpravila bojzani mednarodne skupnosti glede narave iranskega jedrskega programa. VP/PP je ob podpori ESZD sodelovala v pomembnem procesu ozaveščanja, da bi pridobili podporo za dvotirni pristop EU. Pri teh prizadevanjih je šlo v prvi vrsti za ohranjanje enotnosti E3+3.

Vse to so konkretni primeri tega, kako je ESZD zagotavljala dodano vrednost delovanju 27 držav članic in Evropske komisije. Kakor bo razvidno iz poročila za leto 2012, je EU napredek dosegla še pri mnogo širši vrsti vprašanj.

Pri našem delu so rdeča nit naših politik ostale človekove pravice. Leto 2012 je bilo s tega vidika pomembno leto; EU je namreč sprejela svojo prvo strategijo za človekove pravice, na podlagi katere bomo prizadevanja na področju človekovih pravic lahko vključili v okvir dvostranskih in večstranskih zavez EU; imenovan je bil tudi posebni predstavnik za človekove pravice, ki je prvi doslej imenovani odposlanec za določeno področje, s čimer bomo zagotovili, da bo glas EU pri zagovarjanju človekovih pravic po svetu jasen in glasen.

Posebna pozornost je bila posvečena vprašanju opolnomočenja žensk in podpori za udejstvovanje žensk v političnih procesih. Ko je VP/PP leta 2012 skupaj z državno sekretarko Hillary Clinton razglasila začetek "partnerstva za enako prihodnost", skupaj z direktorico ZN za vprašanja žensk Michelle Bachelet pa začetek pobude "Skok naprej za ženske", je bil to izraz globoke zavezanosti EU h gospodarskemu in političnemu opolnomočenju žensk.

Podpora civilni družbi je prav tako postala ključna poteza našega udejstvovanja, ne navsezadnje tudi v luči ključne vloge, ki ga je imelo v arabskih vstajah. V tej zvezi se z instrumentom za spodbujanje razvoja civilne družbe še naprej podpirajo nacionalne in lokalne državljske pobude in razvoj zmogljivosti za krepitev civilnodružbenih organizacij. Z novo ustanovljeno Evropsko ustanovo za demokracijo se bo prav tako zagotovilo napredovanje demokratičnega procesa in podpora temu procesu.

V preteklem letu smo prav tako pospešili prizadevanja v zvezi s t. i. "horizontalnimi izzivi", kot sta potreba po zagotovitvi zanesljive preskrbe z energijo v EU ali preprečevanje, da bi se z vodo povezani spori razlili v vojne. VP/PP je varnost preskrbe z energijo in vodo uvrstila na dnevni red Sveta in Gymnicha, podporo za dostop Evrope do energije in miroljubno souporabo vodnih virov pa je opredelila za ključni del zunanje politike EU.

Da bi učinkovito širili naše vrednote in interese po svetu, je EU v letu 2012 močno okrepila svoje odnose s strateškimi partnerji, zlasti s širjenjem sodelovanja na področju zunanje in varnostne politike. Poleg že dobro ustaljenih dialogov z našimi partnerji na vseh ravneh imamo sedaj redni strateški dialog tudi s Kitajsko na ravni VP/PP, prav tako politične dialoge na visoki ravni z Južno Korejo, Indijo in Brazilijo. Naše sodelovanje se pogloblja na številnih področjih, vključno s človekovimi pravicami, odzivanjem na arabsko pomlad ali usposabljanjem policije v Afganistanu. Partnerji vse bolj sodelujejo tudi v naših misijah v sklopu SVOP. Naše mednarodno delovanje tradicionalno temelji na naših odnosih z ZDA, s katerimi smo v letu 2012 še posebej aktivno sodelovali, vse od skupnih prizadevanj na območju Azije in Pacifika do Zahodnega Balkana. Prednostna naloga so bili še naprej tudi odnosi z Rusko federacijo, ne le zaradi skupnih izzivov v našem skupnem sosedstvu temveč tudi v okviru dobrega sodelovanja, kar zadeva Iran in Bližnji vzhod.

Leta 2012 smo bili prav tako priča vse bolj zavzetemu udejstvovanju regionalnih organizacij, od Lige arabskih držav (LAS) in Organizacije islamskega sodelovanja (OIC) do Afriške unije (AU), od Aseana do Organizacije ameriških držav. Kot smo videli v preteklem letu, je Evropa lahko toliko bolj učinkovita, kolikor ne nastopa sama. V našem interesu je torej, da ne okrepimo zgolj vezi z regionalnimi organizacijami, temveč vzpostavimo tudi vzorce sodelovanja in po potrebi zagotovimo podporo za okrepitev zmogljivosti za ukrepanje. Sodelovanje EU-LAS je še posebno dober primer našega lanskoletnega dela, saj smo odnose okrepili na vseh ravneh, od politične (npr. ministrsko srečanje EU-LAS) do tehnične (npr. kar najsodobneje opremljen krizni center, ki ga je financirala EU). V Afriki je EU okrepila sodelovanje z Afriško unijo, na primer na Afriškem rogu (ne navsezadnje tudi tako, da je v okviru mirovne pomoči za Afriko izdatno financirala vojaške enote AU AMISOM), oziroma s podregionalnimi organizacijami kot na primer ECOWAS, kakor se je nedavno pokazalo s tesnim sodelovanjem z ECOWAS v kontekstu stabilizacijske misije AFISMA v Maliju.

Evropsko zunanjo politiko čakajo veliki izzivi. Vendar pa lahko na podlagi obsega našega delovanja v letu 2012 in vseh dosežkov z zaupanjem pričakujemo, da bo EU v prihodnjih letih svetovne izzive lahko reševala še učinkoviteje, pri tem pa uresničevala naš vsesplošni cilj ohranjanja demokracije in človekovih pravic po svetu.

A. PREGLED DEJAVNOSTI PO REGIJAH

1. SEVERNA AFRIKA, BLIŽNJI VZHOD IN ARABSKI POLOTOK

Uvod

Več kot dve leti po izbruhu "arabske pomladi", ki se je začela z ljudskima vstajama v Tuniziji in Egiptu, ostajajo razmere v velikem delu arabskega sveta zelo spremenljive ter se močno razlikujejo med posameznimi državami in podregijami. Čeprav je bil pri širjenju demokratičnih reform dosežen znaten napredek (na primer pri volitvah, prodornejši vlogi civilne družbe, svobodnejšem izražanju in združevanju), pa pomembni varnostni izzivi niso izginili; zaostrovanje krize v Siriji in očitno tveganje, da ta prekipi v širšo nestabilnost, in nadaljnje notranje varnostne grožnje v Libiji kljub napredku pri dolgotrajnem procesu izgradnje države. Obenem pa utegnejo nove oblike notranje politične polarizacije (ne le med laičnimi in islamskimi skupinami, temveč tudi med ključnimi družbenimi skupinami, vključno z ženskami, mladimi, verskimi in etničnimi manjšinami) ter vse slabše gospodarske razmere v več arabskih državah ogroziti kohezijo več zadevnih držav.

EU in njene države članice so aktivno podpirale procese tranzicije, ki so se začeli v več arabskih državah, in se nanje odzivale večstransko. EU je postavila temelje obnovljenih partnerstev, vendar pa se hitrost in obseg do sedaj doseženega napredka razlikujeta med posameznimi partnericami, saj so bile nekatere zadržane do ponudbe EU oziroma niso mogle ali želele izvesti potrebnih reform za sprostitev dodatne pomoči EU. EU je še naprej podpirala arabske države v njihovih prizadevanjih za premostitev političnih in socialnoekonomskih ovir, obenem pa je spremljala vlade, vzpostavljene z arabsko pomladjo, na podlagi njihovih dosežkov. V tej zvezi je še naprej konstruktivno sodelovala z vsemi novimi političnimi deležniki. Da bi arabskim državam pomagali pri vzpostavljanju in ohranjanju dinamičnih demokratičnih družb, so EU in njene države članice podpirale tudi prizadevanja nevladnih organizacij.

Posebni predstavnik EU za območje južnega Sredozemlja Bernardino Leon si je vse leto prizadeval, da bi EU državam v regiji namenila več podpore, med drugim z usklajevanjem projektnih skupin. Številne države se pri demokratični tranziciji srečujejo s težavami, zato je posebni predstavnik EU med svojimi pogostimi obiski v regiji spodbujal politično soglasje, da bi v državah, ki se soočajo s politično krizo, ohranili demokratično legitimnost.

Slednjič, EU je ponovno zagnala in poživila sodelovanje z več upoštevnimi regionalnimi akterji, med drugim z Arabsko ligo, Unijo za Sredozemlje, OIC, Svetom za sodelovanje v Zalivu in Unijo arabskega Magreba.

DVOSTRANSKI ODNOSI

1.1. SEVERNA AFRIKA

1.1.1. ALŽIRIJA

V nasprotju z mnogimi drugimi državami v tej regiji "arabska pomlad" na Alžirijo ni bistveno vplivala. Maja 2012 so bile izpeljane parlamentarne volitve, na katerih se je v nasprotju s številnimi pričakovanji predsedniška koalicija še okrepila, islamistične stranke pa niso dobile pričakovane večje podpore. Izvoljenih je bilo 143 žensk, kar je približno ena tretjina poslancev. EU je na prošnjo Alžirije za opazovanje volitev v državi napotila misijo EU za opazovanje volitev pod vodstvom poslanca Evropskega parlamenta Ignacia Salafrance. Misija je v svojem poročilu poudarila, da je treba izboljšati preglednost, političnim strankam pa zagotoviti sistematični dostop do nacionalnih volilnih seznamov. Vprašanje izvajanja priporočil, ki jih je pripravila misija EU za opazovanje volitev, je bilo načeto v pridružitvenem svetu EU-Alžirija, ki se je sestel decembra 2012. Program reform, ki sta ga morali predložiti nova skupščina in vlada, je v skladu z napovedjo predsednika Bouteflike iz leta 2011 vključeval tudi ustavno reformo.

VP/PP je Alžirijo obiskala 6. novembra 2012, ko se je sestala s predsednikom Boutefliko, predsednikom vlade Sellalom in ministrom za zunanje zadeve Medelcijem ter podpisala tri sporazume o financiranju med EU in Alžirijo, in sicer za varstvo kulturne dediščine, podporo reformam v prometnem sektorju in podporo za zaposlovanje mladih.

1.1.2. LIBIJA

Julija 2012 so se Libijci po več desetletjih spet lahko odpravili na volitve in v pretežno mirnem in pozitivnem vzdušju izvolili člane prehodnega parlamenta. Oktobra 2012 je parlament za vodjo nove prehodne vlade izvolil Alija Zeidana, ki je na vrh spiska nalog uvrstil izboljšanje varnostnih razmer.

EU je spomladi 2012 v skladu z dogovori, doseženimi na konferenci v Parizu septembra 2011, opravila pokonfliktno oceno potreb na področju integriranega upravljanja meja (IBM – *integrated border management*), civilne družbe in medijev. Libijske oblasti so se junija 2012 pozitivno odzvale na poročilo o oceni potreb v zvezi z integriranim upravljanjem meja, zato je Svet odobril načrtovanje možne civilne misije v sklopu SVOP za varovanje meja v Libiji. Da bi v Libiji zagotovili potrebno politično podporo tej civilni misiji SVOP, je bila novembra 2012, tj. takoj po oblikovanju nove libijske vlade, na čelo katere je bil imenovan Ali Zeidan, v državo napotena misija za ugotavljanje dejstev, hitro pa je bil pripravljen tudi koncept kriznega upravljanja². Kljub temu, da je misija SVOP za varovanje meja deležna trdne podpore na libijski ministrski ravni, pa libijske oblasti na splošno priznavajo, da je varovanje meja sicer ena od najpomembnejših prednostnih nalog države, vendar pa prizadevanja EU in mednarodne skupnosti za zagotovitev pravočasne podpore ovira pomanjkljivo medresorsko usklajevanje in strokovna usposobljenost znotraj libijske vlade³. ESZD je usklajevala tudi pripravo memoranduma o soglasju, katerega namen je spodbujanje dolgoročnega dialoga in medsebojnega sodelovanja med libijsko vlado in EU pri preprečevanju konfliktov, pripravljenosti in odzivanja na krizne razmere, pa tudi pri preprečevanju organiziranega kriminala in terorizma.

EU je v odziv na spremembe v državi postopoma odpravila avtonomne omejevalne ukrepe, ki so bili sprejeti med konfliktom leta 2011. Podpora, ki jo prek finančne pomoči namenja procesu tranzicije, sedaj znaša 79 milijonov eurov, namenjena pa je predvsem varnosti, gospodarskemu okrevanju, zdravstvu, javni upravi, migracijam, civilni družbi in zaščiti ranljivih skupin.

² Svet ga je sprejel 31. januarja 2013.

³ Kasneje je bil pri uradu predsednika vlade ustanovljen medministrski odbor za upravljanje meja, s pooblastili za sprejemanje odločitev in usklajevanje ukrepov na terenu.

EU je v preteklem letu večkrat poudarila, da je zelo zaskrbljena zaradi stanja varstva in spoštovanja človekovih pravic, zlasti zaradi razmer v centrih za pridržanje ter vse slabših pogojev za migrante. Varnostne razmere v državi je pozorno spremljala, javno pa je spregovorila ob posebej kritičnih dogodkih, kot je bil napad na veleposlaništvo ZDA v Bengaziju ali medetnični konflikti na jugu države⁴.

1.1.3. MAROKO

Nova vlada pod vodstvom zmerne islamske stranke za pravičnost in razvoj je v letu 2012 nadaljevala proces reform, in sicer je razširila shemo osnovnega zdravstvenega varstva in sprejela akcijski načrt za enakost spolov. Dokaj omejen pa je bil v letu 2012 napredek, dosežen pri dejanskem izvajanju ustave iz leta 2011. Pogajanja o novem akcijskem načrtu v okviru evropske sosedске politike med EU in Marokom za obdobje 2013–2017 so se zaključila novembra 2012⁵. Četrto zasedanje mešanega parlamentarnega odbora EU-Maroko je bilo 16. julija 2012 v Rabatu. Okrepila sta se politično in varnostno sodelovanje ter dialog na ravni ZN, saj je Maroko 1. januarja 2012 postal nestalna članica Varnostnega sveta ZN. Maroko je eno leto predsedoval parlamentarni skupščini Unije za Sredozemlje, zatem pa je na 8. zasedanju Unije za Sredozemlje, ki je bilo 24. in 25. marca 2012 v Rabatu, predsedstvo predal Evropskemu parlamentu.

⁴ Evropski parlament je novembra 2012 sprejel resolucijo o položaju migrantov v Libiji (P7 TA(2012)0465). Med razpravo pred sprejetjem resolucije so udeleženci poudarili, da bo EU tudi v prihodnje od oblasti zahtevala, da zagotovijo spoštovanje mednarodno sprejetih standardov o človekovih pravicah; obenem jih bo še naprej podpirala pri izpolnjevanju obveznosti, ki jih imajo v skladu z mednarodnim pravom. V zvezi s tem je treba omeniti, da EU za izboljšanje zaščite ranljivih skupin, med katerimi so tudi migranti, namenja sveženj pomoči v višini 20 milijonov eurov.

⁵ Uradnega sprejetja še ni (pričakovati ga je od sredine leta 2013 dalje).

VP/PP je Maroko obiskala 5. novembra 2012, ko se je sestala s predsednikom vlade Abdelilahom Benkiranom ter ministrom za zunanje zadeve in sodelovanje Saad-Eddinom El Othmanijem. EU je dejavno načeno ključna vprašanja v zvezi s človekovimi pravicami v Zahodni Sahari. EU je dosledno potrjevala svojo polno podporo prizadevanjem generalnega sekretarja ZN, izrekla priznanje delu osebnega odposlanca veleposlanika Christopherja Rossa in strani pozivala k prizadevanju za doseg pravične, trajne, obojestransko sprejemljive politične rešitve, ki bi predvidevala samoodločbo zahodnosaharskega ljudstva, skladno z ustreznimi resolucijami Varnostnega sveta ZN.

1.1.4. TUNIZIJA

EU je po prvih demokratičnih volitvah 23. oktobra 2011 še okrepila politično podporo demokratični tranziciji v okviru intenzivnih političnih stikov. Tunizijski predsednik vlade Hammad Jebali je 2. februarja 2012 med svojim prvim obiskom v tujini obiskal Bruselj, zatem pa ponovno 2. oktobra.

Kljub temu, da se demokratična tranzicija in razprave o osnutku ustave v nacionalni ustavodajni skupščini nadaljujejo, so se konec leta 2012 pojavila vse večja trenja in polarizacija.

Politični dogovor o besedilu akcijskega načrta za privilegirano partnerstvo je bil dosežen novembra 2012 v okviru pridružitvenega sveta v Bruslju. Akcijski načrt vsebuje ambiciozne skupne zaveze na področju upravljanja, pravne države in človekovih pravic. Določa tudi okvir za sektorska pogajanja na več področjih, vključno s poglobljenim in celovitim sporazumom o prosti trgovini, sporazumom o odprtem nebu in partnerstvu za mobilnost.

V sklopu ukrepanja na podlagi projektne skupine EU-Tunizija 23. septembra 2011 je bil ustanovljen svetovalni poslovni svet, ki bo prispeval k podpori za investitorje. Še en tak nadaljnji ukrep je bila organizacija junijskega skupnega seminarja EU, Tunizije in Svetovne banke o tem, kako do sredstev, ki so bila zamrznjena v skladu s sklepom SZVP.

Sklep SZVP o uvedbi omejevalnih ukrepov proti osebam, odgovornim za nezakonito prisvojitve državnih sredstev, in z njimi povezanim osebam ali subjektom je bil v začetku leta 2012 podaljšan za eno leto.

1.2. BLIŽNJI VZHOD

1.2.1. EGIPT

V Egiptu⁶ se je leta 2012 nadaljevala demokratična tranzicija, h kateri so se oblasti zavezale po demokratični revoluciji januarja 2011 in strmoglavljenju nekdanjega predsednika Mubaraka, ki je sledilo. Med glavnimi dosežki te države so zlasti mirna organizacija volitev, prenehanje izrednega stanja, utrditev oblasti v civilnih rokah in začetek procesa oblikovanja ustave. EU je predlagala napotitev misije za opazovanje volitev, da bi nadzorovala predsedniške volitve. Vendar pa uradnega vabila⁷ ni prejela, zato je napotila zgolj dva strokovnjaka za analizo volilnega procesa, ki sta ugotovila, da so bile volitve na splošno izpeljane pošteno in mirno.

⁶ Evropski parlament je 16. februarja 2012 sprejel resolucijo o nedavnih dogodkih v Egiptu (P7_TA(2012)0064), 15. marca 2012 pa o trgovini z ljudmi na Sinaju, zlasti primeru Solomona W. (P7_TA(2012)0092).

⁷ Prejela pa ga je leta 2013.

Dialog EU-Egipt je ponovno stekel na najvišji ravni. Predsednik Morsi je 13. septembra obiskal Bruselj, VP/PP pa je 13. in 14. novembra v Kairu predsedovala projektni skupini⁸ EU-Egipt; tega srečanja so se udeležili vodilni gospodarstveniki, ministri in civilna družba⁹. Evropska unija se je zavezala, da bo Egiptu za obdobje 2012-2013 zagotovila dodatno finančno pomoč v višini skoraj 800 milijonov EUR (za 303 milijone nepovratnih sredstev in za 450 milijonov EUR posojil). Za obdobje 2011-13 je bilo že prej zagotovljenih 449 milijonov EUR. EU in Egipt sta podpisala tri sporazume o financiranju, in sicer za MSP na podeželju, razširitev kairske podzemne železnice in ukrepe za spodbujanje trgovine. Posebni predstavnik EU za človekove pravice Stavros Lambrinidis je 13. novembra gostil srečanje z več kot 40 različnimi civilnodružbenimi organizacijami, na katerem se je razpravljalo o egiptovski tranziciji, vključno z vprašanji, kot so človekove pravice, registracija NVO, svoboda združevanja, prepovedana trgovina, policijske metode, svoboda medijev in svoboda na spletu. Poleg tega je bil sklep, ki ga je EU sprejela marca 2011, o uvedbi omejevalnih ukrepov proti 19 posameznikom, tesno povezanim z režimom nekdanjega predsednika Mubaraka, marca 2012 podaljšan še za eno leto.

Kljub temu pa so bile ugotovljena precejšnja nazadovanja, kot je na primer razpustitev ljudske skupščine in na splošno premajhen napredek na področju človekovih pravic ter zelo zaskrbljujoč položaj žensk. Z ustavno deklaracijo predsednika Morsija z dne 22. novembra 2012, ki mu daje skoraj neomajno moč, prenašam sprejetjem osnutka ustave v ustavodajni skupščini, na čelu katere so islamisti, in naknadnim pozivom predsednika za ustavni referendum, s katerim je bila ustava 25. decembra tudi uradno sprejeta, sicer ob minimalni večini in le 30-odstotni volilni udeležbi, je država zapadla v zelo razdiralno politično krizo med privrženci Morsija in laično liberalno opozicijo, ki jo zastopa predvsem Fronta narodne rešitve.

⁸ Projektne skupine predstavljajo novo obliko evropske diplomacije; financirajo se iz vseh virov EU, sodelujejo pa z javnim in zasebnim sektorjem, da bi podprle demokratično tranzicijo prek podpore vzpostavljanju institucij, pravni državi, dobremu upravljanju, spoštovanju človekovih pravic, gospodarskim reformam in regionalnemu sodelovanju. Projektna skupina je v vlogi katalizatorja sredstvo, s katerim se partnerstvo EU z državami Južnega Sredozemlja krepi na diferenciran način, usmerjen v rezultate, pri tem pa sodelujejo vse institucije EU, s čimer se hkrati večja prepoznavnost EU.

⁹ Uradni dialog v okviru evropske sosedске politike, prekinjen od januarja 2011, naj bi se nadaljeval konec februarja 2013 s srečanjem pridružitvenega odbora.

1.2.2. JORDANIJA

V letu 2012 se je politična nestabilnost iz leta 2011 nadaljevala, saj so bile imenovane kar tri zaporedne vlade. Položaj je postal še bolj zapleten z vse slabšimi gospodarskimi predvidevanji ob vse večjih regionalnih trenjih, zlasti nemirih v Siriji. Vloga Jordanije pri zagotavljanju podpore in zatočišča vse večjemu številu sirskih beguncev je bila odločilna. EU je zagotavljala podporo v obliki humanitarne pomoči in dolgoročnejših ukrepov za pomoč Jordaniji pri obvladovanju tega dodatnega bremena. Leta 2012 je bilo Jordaniji namenjenih več kot 62 milijonov EUR humanitarne in razvojne pomoči. Sodelovanje med EU in Jordanijo je bilo še razširjeno. N. v. kralj Abdulah je aprila obiskal evropske institucije. Predsednik Barosso in VP/PP sta uradno obiskala Jordanijo oktobra oziroma junija, oba sta se srečala s kraljem Abdulahom II in obiskala begunsko taborišče Za'atari (center za pomoč beguncem iz Sirije)¹⁰. Srečanje projektne skupine EU-Jordanija 22. februarja 2012 je še en primer poglobljenega partnerstva in okrepljenega sodelovanja. VP/PP je napovedala, da bo Jordaniji za izvajanje ključnih reform v teh težkih makroekonomskih razmerah dodeljenih dodatnih 70 milijonov eurov, namenjenih za podporo volilnemu procesu, pomoč pri reformi pravosodnega sistema, podporo pri prizadevanjih za reformo šolstva in pomoč za razvoj zasebnega sektorja. Dialog o migracijah, mobilnosti in varnosti z Jordanijo se je začel decembra.

Jordanski parlament je spomladi 2012 v okviru političnega časovnega načrta sprejel štiri ključne zakone, s katerimi se postavljata neodvisna volilna komisija in ustavno sodišče, novo zakonodajo o političnih strankah in novo volilno zakonodajo.

¹⁰ Prav tako je to taborišče septembra 2012 obiskala komisarka Georgieva.

1.2.3. LIBANON

Libanon so tudi skozi celo leto 2012 zaznamovale posledice krize v sosednji Siriji. Vse večje število beguncev, ki so prečkali mejo na libanonsko ozemlje, negotove varnostne razmere in občasni izbruhi nasilja so bili veliki izzivi za libanonsko notranjo varnost. Politika EU se je osredotočila na ohranjanje stabilnosti in narodne enotnosti v Libanonu s pomočjo vključujočega dialoga in močne vloge javnih institucij, tudi varnostnih sil. Svet je svojo politiko predstavil v sklepih Sveta, ki jih je sprejel julija in novembra. Kljub težkim razmeram so se dvostranski odnosi med EU in Libanom intenzivno razvijali in privedli do dogovora o novem akcijskem načrtu evropske sosedске politike; predsednik vlade Mikati je Bruselj obiskal aprila, VP/PP pa je v Libanon odpotovala oktobra, ko se je sestala s predsednikom države Suleimanom, predsednikom vlade Mikatijem in predsednikom parlamenta Berrijem. EU je Libanonu pomagala pri obvladovanju vse večjega števila sirskih beguncev, ki jih je bilo konec leta že več kot 180 000. Leta 2012 je bilo Libanonu namenjenih skoraj 45 milijonov EUR humanitarne in razvojne pomoči.

1.2.4. SIRIJA

Leta 2012 se je konflikt v Siriji razplamtel v hudo državljansko vojno, vojaško delovanje je zajelo tudi večja mesta, smrtnih žrtev pa je bilo do konca leta že več kot 60 000¹¹. Zaradi hudega trpljenja tamkajšnjih ljudi ter regionalnih in mednarodnih posledic vojne je Sirija postala prvovrsten razlog za zaskrbljenost EU. V podporo miroljubni rešitvi spora in v prid političnemu procesu, ki bi utrl pot mirni, svobodni in demokratični Siriji je EU uporabila orodja, ki jih ima na voljo, tudi politiko omejevalnih ukrepov. Poleg tega je uporabila vrsto instrumentov pomoči, da bi prispevala k pokrivanju potreb vse večjega števila oseb/beguncev, ki trpijo zaradi konflikta in njegovih posledic.

¹¹ Evropski parlament je vprašanje Sirije obravnaval zelo aktivno in organiziral šest plenarnih razprav o Siriji (februarja, aprila, junija, julija, septembra in decembra), katerih se je trikrat udeležila tudi VP/PP (aprila, junija in septembra). Sprejel je dve resoluciji o Siriji, in sicer 16. februarja (P7_TA-PROV(2012)0057) in 13. septembra (P7_TA-PROV(2012)0351).

EU je bila še naprej v dejavnih stikih z mednarodnimi partnericami in v okviru mednarodnih forumov. Članice VSZN iz EU so podprle osnutka resolucij VSZN, februarskega, ki je pozival k premirju in politični tranziciji, ter julijskega o sankcijah proti Siriji, vendar sta Kitajska in Rusija vložili veto. Tudi po zaslugi podpore EU je aprila stekla nadzorna misija ZN v Siriji (UNSMIS) v podporo načrtu v šestih točkah, ki ga je pripravil skupni posebni predstavnik Arabske lige in ZN Kofi Annan, vendar pa so bile operacije, ki so se v Siriji izvajale v okviru tega načrta, junija prekinjene zaradi stopnjevanja nasilja. Na junijskem srečanju v Ženevi, ki se ga je udeležila tudi VP/PP, se je "akcijska skupina" držav, med katerimi so bile Rusija, Kitajska in ZDA, dogovorila o načelih, na katerih bi lahko temeljila možna tranzicija v skladu z resolucijama 2042 in 2043. Sporočilo s srečanja je tako postal okvir za bodočo politično tranzicijo. Kofi Annan je s svoje funkcije odstopil avgusta, septembra pa ga je nadomestil skupni posebni predstavnik Lakhdar Brahimi. EU je trdno in dosledno podpirala novega skupnega posebnega predstavnika pri vseh njegovih dejavnostih. Vendar pa pri izvajanju načrta iz Ženeve ni bilo doseženega nikakršnega napredka, predvsem zaradi nesoglasij med petimi stalnimi članicami VS ZN, nepopustljivosti Asadovega režima in neenotne opozicije.

Svet za zunanje zadeve je sprejel devetih nizov sklepov o Siriji, in sicer na zasedanjih februarja, marca, aprila, maja, junija, julija, oktobra, novembra in decembra 2012. Evropski svet je poleg tega decembra sprejel svoje sklepe o Siriji. Svet je na zasedanju 10. decembra sprejel SOC kot legitimne zastopnike sirskega ljudstva. Enako je storilo več kot 100 držav, članic skupine "prijatelji Sirije", vključno z ZDA. Evropski svet je na zasedanju 14. decembra pozval Svet, "naj preuči vse možnosti za podporo in pomoč opoziciji ter omogoči večjo podporo za zaščito civilistov" in izrazil stališče, da "je v Siriji potreben politični prehod, ki bo omogočil prihodnost brez predsednika Asada in njegovega nezakonitega režima". EU je tako dejavno podpirala politično tranzicijo. Spričo vse hujše humanitarne in begunske krize¹² je svoje dejavnosti usmerjala v zagotavljanje humanitarne pomoči prebivalstvu v Siriji in beguncem v sosednjih državah (do 200 milijonov EUR ob sredstvih, ki so jih zagotovile države članice EU), pa tudi druge pomoči, zlasti v podporo sirskim sosedom pri obvladovanju bremena in zlasti skupnostim, ki gostijo sirske begunce. ESZD je v zvezi s sirsko krizo opravila več misij: aprila obisk Bejruta in Damaska, s srečanji z opozicijskimi voditelji, človekoljubnimi organizacijami, agencijami ZN in člani mednarodne skupnosti v Siriji; junija obisk Ankare in taborišča Kilis ob turško-sirski meji; 4. in 5. novembra 2012 z medsektorsko misijo v

¹² Evropski parlament je 12. decembra razpravljal o pripravah EU na možen val iskalcev azila iz Sirije.

Amanu zaradi preučitve, kako bi EU jordanskim oblastem lahko še naprej pomagala pri njihovih prizadevanjih za obvladovanje perečih in vse večjih izzivov, s katerimi se spopada Jordanija in vsa regija zaradi krize v sosednji Siriji.

EU je ostala v stikih z različnimi frakcijami opozicije in SOC pozvala, naj izboljša svojo organizacijsko zmogljivost in imenuje sogovornike za posamezna tematska vprašanja. EU je septembra podprla namero Sveta ZN za človekove pravice (UNHRC), da podaljša mandat mednarodne neodvisne preiskovalne komisije ZN o Siriji. EU je izrazila globoko zaskrbljenost zaradi razširjenih in sistematičnih kršitev človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava ter opozorila, da takšne kršitve in zlorabe nikakor ne bi smele ostati nekaznovane. Izjavila je, da bi se moralo s tem stanjem, če se vojnih zločinov in zločinov proti človeštvu ne bodo ustrezno lotili na nacionalni ravni, ukvarjati Mednarodno kazensko sodišče in da bi Varnostni svet ZN stanje v Siriji lahko vsak čas predložil v obravnavo Mednarodnemu kazenskemu sodišču. EU je Varnostni svet ZN pozvala, naj nujno obravnava razmere v Siriji z vseh vidikov, tudi z vidika tega vprašanja. Od maja 2011 je sprejela več svežnjeve omejevalnih ukrepov. Ti so bili znatno okrepljeni 15. oktobra 2012, ko so zunanji ministri EU odobrili, da se na seznam uvrstijo nova imena privržencev režima in več sirskih subjektov. Svet je 30. novembra 2012 sklenil, da zaradi sprememb na terenu za tri mesece podaljša vse omejevalne ukrepe proti Siriji in tako omogoči večjo prožnost. VP/PP je v preteklem letu dala več izjav o dogajanju v Siriji.

1.2.5. BLIŽNJEVZHODNI MIROVNI PROCES

Evropska unija je poudarila, da so za dosego miru potrebni odločni in konkretni ukrepi¹³. Znova je poudarila svoje stališče o rešitvi z dvema državama, kot je izpostavljeno v majskih in decembrskih sklepih Sveta. Poudarila je tudi, da bodo v letu 2012 potrebna nova, strukturirana in odločna mirovna prizadevanja ter da je v ta namen pripravljena sodelovati z ZDA in drugimi mednarodnimi partnerji, tudi v okviru bližnjevzhodne četverice. Izjavila je, da trajnega miru ne bo mogoče doseči, dokler ne bodo izpolnjene težnje Palestincev po lastni državi in suverenosti ter težnje Izraelcev po varnosti, in sicer v obliki celovitega miru, ki bo dosežen s pogajanjem in bo temeljil na rešitvi v obliki soobstoja dveh držav. Četverica se je sestala aprila 2012 v Washingtonu in dala izjavo.

Evropska unija je še naprej v celoti podpirala prizadevanja VP/PP za oblikovanje verodostojne perspektive za ponoven zagon mirovnega procesa. V ta namen je VP/PP večkrat v tem letu obiskala regijo in vzdrževala tesne stike s ključnimi deležniki, vključno s stranema, vendar tudi z Ligo arabskih držav in generalnim sekretarjem, pa tudi Jordanijo, Turčijo in Egiptom.

Z imenovanjem posebnega predstavnika EU (PPEU) za bližnjevzhodni mirovni proces Andreasa Reinickeja 1. februarja 2012 je bila zagotovljena dodatna podpora prizadevanjem VP/PP na tem območju, tudi v okviru četverice, v kateri ima posebni predstavnik EU vlogo odposlanca EU.

¹³ Evropski parlament je 15. marca 2012 sprejel resolucijo o Palestini: racije izraelskih sil na palestinskih televizijskih postajah (P7_TA(2012)0093); 5. julija 2012 resolucijo o politiki EU o Zahodnem bregu in vzhodnem Jeruzalemu (P7_TA(2012)0298); 22. novembra 2012 resolucijo o razmerah v Gazi (P7_TA(2012)0454); 13. decembra 2012 resolucijo o odločitvi izraelske vlade, da razširi naselbine na Zahodnem bregu (P7_TA(2012)0506).

Evropska unija je pozdravila premirje v Gazi in Izraelu, doseženo 22. novembra po več dneh intenzivnega nasilja, ter izraža pohvalo prizadevanjem Egipta in vseh tistih, ki so sodelovali v mediaciji. Ta tragična zaostritev spopadov je zelo jasno pokazala, kako nevzdržno je sedanje stanje v Gazi. Od tedaj je EU v rednih stikih z vsemi deležniki, ko razmišlja, kako naj dejavno prispeva k dejanskemu izvajanju premirja.

Evropska unija je zgrožena nad načrti Izraela o širitvi naselbin na Zahodnem bregu, vključno z vzhodnim Jeruzalemom, zlasti nad načrti za razvoj območja E1, ter vsemu navedenemu odločno nasprotuje. Izjavila je, da bo pozorno spremljala razmere in njihove splošne posledice ter temu ustrezno ukrepala. Evropska unija in njene države članice ob sklicevanju na maja sprejete sklepe Sveta potrjujejo svojo zavezanost zagotavljanju stalnega, doslednega in učinkovitega izvajanja veljavne zakonodaje in dvostranskih dogovorov Evropske unije, ki se uporabljajo za izdelke iz naselbin.

Generalna skupščina ZN je 29. novembra izglasovala Resolucijo 67/19 o statusu Palestine v Združenih narodih. Evropska unija je pozvala palestinske voditelje, naj ta novi status uporabljajo konstruktivno in naj ne sprejemajo ukrepov, ki bi poglobili nezaupanje in še zmanjšali možnosti za rešitev, doseženo s pogajanjem.

EU je znova pozvala k spravi med Palestinci pod vodstvom predsednika Mahmuda Abasa kot pomembni prvini enotnosti prihodnje palestinske države in iskanja rešitve, ki temelji na soobstoju dveh držav. Ponovno je poudarila tudi svojo temeljno zavezanost varnosti v Izraelu, tudi kar zadeva največje grožnje v regiji. Od leta 2005 sta bili v okviru širših prizadevanj EU za rešitev izraelsko-palestinskega spora na območje napoteni dve civilni misiji SVOP:

misija **EUPOL COPPS** je še naprej služila kot ključen kanal za splošno podporo EU pri gradnji palestinske države, saj je prispevala k reformi in razvoju palestinskega varnostnega sektorja in sodstva. Misija si je v vlogi vodilnega svetovalnega organa palestinske civilne policije, ki naj bi dosegla najvišjo stopnjo strokovnosti in je deležna najvišje stopnje zaupanja javnosti med vsemi palestinskimi varnostnimi silami, in kot ugledna svetovalka kazenskopравnih institucij prizadevala doseči napredek pri prednostnih ciljih v odnosih med EU in Palestinsko upravo, pomagala pa je tudi zagotoviti, da bodo tehnični pogoji za rešitev izraelsko-palestinskega spora v obliki soobstoja dveh držav ostali izpolnjeni, dokler ne bo dosežen politični dogovor. Evropska unija je zaradi utrditve premirja izrazila pripravljenost, da v podporo prizadevanjem vseh strani uporabi svoje instrumente, vključno z možnostjo reaktivacije – če bi bila potrebna – misije **EUBAM Rafah**, ki je bila v letu 2012 močno reorganizirana in strukturno posodobljena. Misija ima še vedno zmogljivosti in je pripravljena za ponovno napotitev sil na mejni prehod Rafa v treh tednih, v skladu z revidiranim konceptom delovanja misije. Misija prek dejavnosti za zvezo in poročanje prispeva k poznavanju situacije. EU z misijo EUBAM ohranja zmožnost razumevanja operativnih posledic najnovejših dogodkov, kot sta nedavna kriza v Gazi in mirovni sporazum, pa tudi zmožnost hitrega in prožnega odziva.

PVO je bil od 11. do 14. marca 2012 na obisku v Izraelu in na zasedenih palestinskih ozemljih.

1.3. ARABSKI POLOTOK, IRAN IN IRAK

1.3.1. SVET ZA SODELOVANJE V ZALIVU IN NJEGOVE DRŽAVE ČLANICE

Dialog s šestimi članicami Sveta za sodelovanje (GCC) v Zalivu (Bahrajn, Kuvajt, Oman, Katar, Saudova Arabija in Združeni arabski emirati) in sekretariatom Sveta za sodelovanje v Zalivu se je nadaljeval na najvišji ravni v okviru 22. Skupnega sveta EU-GCC in ministrskega srečanja v Luxembourgu junija ter na srečanjih v New Yorku ob robu septembrskega zasedanja GS ZN, pa tudi na delovni ravni med letom¹⁴. Ob vseh teh priložnostih sta strani razpravljali o odnosih med EU in GCC, ključnih regionalnih vprašanjih in svetovnih vprašanjih. VP/PP je obsodila uporabo nasilja in kršitve človekovih pravic na vseh straneh v Bahrajnu ter pozvala, naj se nemudoma začne ploden nacionalni dialog, ki bo privedel do sprave ter rešil socialnoekonomske težave prebivalcev Bahrajna. EU je nadaljevala priprave na program za usposabljanje sodnikov in tožilcev v okviru instrumenta za stabilnost. Pozorno je spremljala razmere na področju človekovih pravic v zalivskih državah, zlasti izdajanje demarš in izjav za odpravo smrtne kazni.

1.3.2. IRAN

VP/PP je v imenu skupine E3+3 (Francija, Nemčija in Združeno kraljestvo ter ZDA, Rusija in Kitajska) in na podlagi mandata, ki ji ga je podelil VSZN, še naprej vodila mednarodna prizadevanja v imenu EU za doseg trajne in celovite diplomatske rešitve iranskega jedrskega vprašanja¹⁵. Kljub več krogom pogajanj z Iranom v Istanbulu (aprila), Bagdadu (maja) in Moskvi (junija) se stališča Irana in skupine E3+3 niso zbližala. Nikoli še ni bilo tako nujno pritegniti Irana v ploden proces krepitev zaupanja, v okviru katerega bi rešili dolgoletne mednarodne bojazni v zvezi z njegovim jedrskim programom. VP/PP je bila ob podpori ESZD dejavna v pomembnem procesu ozaveščanja za podporo dvotirnemu pristopu EU. Pri teh prizadevanjih je šlo v prvi vrsti za ohranjanje enotnosti E3+3.

¹⁴ Evropski parlament je 15. marca 2012 sprejel resolucijo o kršitvah človekovih pravic v Bahrajnu (P7_TA(2012)0094). 26. oktobra 2012 je Evropski parlament sprejel resolucijo o razmerah na področju človekovih pravic v Združenih arabskih emiratih (P7_TA(2012)0400).

¹⁵ Evropski parlament je 2. februarja 2012 sprejel resolucijo o Iranu in njegovem jedrskem programu (P7_TA(2012)0024).

Ker Iran vztrajno zavrača spoštovanje svojih mednarodnih obveznosti in zaradi naraščajočih skrbi glede nerešenih vprašanj v zvezi z izključno miroljubno naravo iranskega jedrskega programa, je Svet guvernerjev Mednarodne agencije za atomsko energijo (MAAE) septembra 2012 sprejel novo resolucijo, ki izraža globoko in naraščajočo zaskrbljenost.

Svet je v skladu z dvotirnim pristopom januarja 2012 sprejel nov krog ostrih sankcij proti Iranu, vključno s prepovedjo uvoza iranske surove nafte in naftnih derivatov; veljati so začele 1. julija. Ker Iran ni želel resno sodelovati v pogajanjih, je Svet oktobra sklenil uvesti nov sveženj strogih sankcij, s katerim je znova potrdil svojo odločenost za izvajanje dvotirnega pristopa, vključno s sankcijami.

EU je še naprej izražala resno zaskrbljenost zaradi vse slabšega položaja človekovih pravic v Iranu¹⁶. VP/PP je v več izjavah obsodila veliko število usmrtitev v letu 2012 in vsesplošno zatiranje iranskih državljanov, zlasti zagovornikov človekovih pravic in njihovih odvetnikov, novinarjev in pripadnikov manjšin, ki so bili ustrahovani in aretirani. EU je maja 2012 posodobila seznam iranskih posameznikov, za katere veljajo omejevalni ukrepi in ki so odgovorni za vodenje ali izvajanje hudih kršitev človekovih pravic; na tem seznamu je sedaj 78 oseb. Prav tako bo še naprej podpirala mandat in delo posebnega poročevalca ZN o položaju človekovih pravic v Iranu Ahmeda Šaheeda; ta mandat je marca 2011 uvedel Svet ZN za človekove pravice.

¹⁶ Evropski parlament je dne 22. novembra 2012 sprejel resolucijo o razmerah na področju človekovih pravic v Iranu, zlasti množičnih usmrtitvah in nedavni smrti blogerja Satarja Beheštija (2012/2012(RSP)). Dne 14. junija 2012 je sprejel resolucijo o etničnih manjšinah v Iranu P7_TA(2012)0265).

1.3.3. IRAK

Odnosi med EU in Irakom so se še okrepili s sporazumom o partnerstvu in sodelovanju, ki sta ga VP/PP in iraški minister za zunanje zadeve Hošjar Zebari podpisala 11. maja 2012. Glavni deli sporazuma se začasno uporabljajo od 1. avgusta. V letu 2012 se je prav tako nadaljevalo izvajanje memoranduma o soglasju o strateškem partnerstvu na področju energije in prvega večletnega strateškega dokumenta za pomoč Iraku. EU se je še naprej posvečala ciljnemu razvojnemu sodelovanju in dolgoročni krepitvi zmogljivosti.

EU je še naprej zelo pozorno spremljala stanje na področju človekovih pravic, tudi tako, da je vztrajno in večkrat izrazila zaskrbljenost zaradi vse pogostejše uporabe smrtne kazni ter zaradi položaja pripadnikov manjšin. VP/PP je izrazila tudi zaskrbljenost tudi zaradi stopnjevanja trenj med glavnimi političnimi silami, ki jih je skupaj z vlado vztrajno pozivala k vzpostavitvi vključujočega dialoga. Dejavno si je prizadevala za rešitev vprašanja beguncev v taborišču Ašraf/Hurrija in v celoti podpirala prizadevanja Združenih narodov za doseg mirne rešitve.

EUJUST LEX Iraq je prva integrirana misija EU za krepitev pravne države. Po strateškem pregledu misije spomladi 2012 je bil junija 2012 odobren njen nov in končni mandat za obdobje do decembra 2013, s poudarkom na prenosu znanja in dejavnostih za krepitev zmogljivosti lokalnih organov. Misija je kljub nevarnim razmeram in operativnim omejitvam učinkovito izvajala svoj mandat z odzivanjem na spreminjajoče se potrebe in okoliščine, v katerih so se odvijali projekti usposabljanja v vseh vejah iraškega kazenskega pravosodja in na vseh treh lokacijah (Bagdad, Bašra in Erbil). EUJUST LEX Iraq izvaja specializirano usposabljanje za visoke in srednje iraške uradnike v kazenskem pravosodju, s čimer prispeva k utrjevanju varnosti prek krepitve pravne države ter k spodbujanju kulture spoštovanja človekovih pravic v tej državi.

1.3.4. JEMEN

Po podpisu sporazuma o tranziciji s posredovanjem Sveta za sodelovanje v Zalivu so bile organizirane predsedniške volitve. Izvoljen je bil kandidat, ki stremi k soglasju, Abd-Rabbu Mansur Hadi, ki je funkcijo prevzel februarja 2012. Več vprašanj je še treba rešiti in splošne razmere v državi ostajajo zelo negotove, vendar pa sta predsednik in prehodna vlada sprejela pomembne ukrepe, zlasti na področju reforme vojaškega sektorja in sektorja civilne varnosti; pri slednjem dejavno sodeluje tudi EU. Mednarodna skupnost in zlasti EU sta pomembna akterja, ki zagotavljata podporo temu procesu. Prijatelji Jemna in donatorske konference so zbrali mednarodno podporo, tako finančno (6 milijard EUR, pri čemer je EU obljubila 170 milijonov EUR) kot politično. Skupina G-10 v Sani (veleposlaniki petih stalnih članic VS ZN, EU in Svet za sodelovanje v Zalivu) je v tesnem sodelovanju s posebnim odposlancem ZN pozorno spremljala proces tranzicije in bo to nadaljevala tudi v prihodnje.

Pozornost, ki jo EU namenja Jemnu, je razvidna tudi iz treh sklopov sklepov Sveta in številnih izjav VP/PP, v katerih je izrazila podporo predsedniku Hadiju in prehodni vladi, nasprotnike pa opozorila, naj ne ovirajo procesa reform z ustvarjanjem nestabilnosti in negotovosti v državi. Poleg tega je predsednik Hadi oktobra 2012 obiskal Bruselj. Sestal se je s predsednikoma Barroso in Van Rompuyem, VP/PP in komisarjem Piebalgom.

EU je pozorno spremljala položaj človekovih pravic v Jemnu, zlasti vprašanje smrtne kazni za mladoletnike. Znatno je prispevala tudi k varnostni preskrbi s hrano in prehrani ter k reševanju drugih perečih humanitarnih potreb prebivalstva in beguncev v Jemnu.

1.4. REGIONALNO SODELOVANJE

Zaradi političnih sprememb v regiji se je pokazala potreba po okrepitvi regionalnega sodelovanja, saj je številne izzive, politične, gospodarske, pa tudi socialne, lažje reševati z ukrepanjem na regionalni ravni. Regionalne organizacije se prilagajajo novemu političnemu ozadju, EU pa je še okrepila sodelovanje z njimi.

1.4.1. ARABSKA LIGA

EU je prek diplomatske podpore podprla prizadevanja Lige arabskih držav (LAS) pri poskusih, da bi našli rešitev za krizo v Siriji. VP/PP je vse leto vzdrževala tesne stike z generalnim sekretarjem LAS, na štirih srečanjih na ravni visokih uradnikov pa sta instituciji vzpostavili strukturiran politični dialog. Z drugim ministrskim srečanjem EU-LAS, ki je bilo 13. novembra 2012 v Kairu, je bilo poslano jasno sporočilo, da sta instituciji odločeni sodelovati pri reševanju skupnih izzivov. Na srečanju je bila sprejeta ambiciozna izjava, ki je zajela širok sklop političnih vprašanj, potrjen pa je bil tudi skupni delovni program, ki je omogočil praktično sodelovanje na različnih področjih, kot so krepitev vloge žensk, krizno upravljanje, humanitarne dejavnosti, človekove pravice in civilna družba. V zvezi s tem je pomemben instrument za uresničevanje takšnih projektov urad za zveze Evropska komisija-LAS na Malti. Ob tej priložnosti je VP/PP z generalnim sekretarjem LAS Nabilom El Arabijem slovesno otvorila krizni center na sedežu LAS v Kairu, ki ga je delno financirala EU. Projekt, ki že deluje, je namenjen ustvarjanju zmogljivosti LAS za izvajanje učinkovitega zgodnjega opozarjanja v zvezi s kriznimi razmerami. Z njim je vzpostavljena tudi povezava s sistemom zgodnjega opozarjanja EU. Prav tako je EU za uradnike LAS organizirala seminar o opazovanju volitev.

1.4.2. ORGANIZACIJA ISLAMSKEGA SODELOVANJA

EU je okrepila tudi svoje odnose z Organizacijo islamskega sodelovanja (OIC – *Organisation of Islamic Cooperation*). Bilo je prvič, da je VP/PP govorila na ministrskem srečanju OIC v Džibutiju 15. in 16. novembra 2012. Obe organizaciji sta organizirali srečanja strokovnjakov in srečanja na visoki ravni, na katerih sta zbirali ideje za bolj praktično sodelovanje.

1.4.3. UNIJA ZA SREDOZEMLJE

Unija za Sredozemlje (UfM) predstavlja edinstven forum za dialog med 43 evro-sredozemskimi partnericami, ki dopolnjuje dvostranske odnose med EU in njenimi južnimi sosedami. Tudi po zaslugi pobude predsednika Evropskega parlamenta Martina Schultza je v letu 2012 prišlo do oživitve vloge UfM kot katalizatorja za razvoj regionalnih dialogov in projektov. Svet je severno sopredsedstvo Unije za Sredozemlje marca prenesel na EU, s čimer je dal nov zagon delovanju organizacije ter zagotovil razvijanje sektorskih dialogov in boljšo usklajenost politik in programov EU z dejavnostmi Unije za Sredozemlje. Septembra je južno predsedstvo Unije za Sredozemlje prevzela Jordanija, ki je s tem znova potrdila, da proces pod okriljem Unije za Sredozemlje poteka v skupni odgovornosti in pod skupnim vodstvom. Libija je bila povabljen, da se pridruži Uniji za Sredozemlje, Sirija pa je sodelovanje prekinila. Redna srečanja visokih uradnikov so omogočila razvoj političnega dialoga in boljšo vključenost drugih razsežnosti institucionalnega sodelovanja. Novi marca imenovani generalni sekretar se je posvetil izboljšanju funkcionalnih zmogljivosti sekretariata Unije za Sredozemlje za razvijanje regionalnih projektov in njihovo financiranje; EU je v celoti podprla njegova prizadevanja.

1.4.4. PODREGIONALNO SODELOVANJE V MAGREBU

EU je v letu 2012 sodelovala na dveh ključnih srečanjih zahodnosredozemskega foruma ("5+5"), in sicer na februarjem srečanju ministrov za zunanje zadeve v Rimu, ki se ga je udeležil komisar Füle, in na oktobrskem vrhu na Malti, ki sta se ga udeležila predsednik Barroso in komisar Füle; na slednjem je bila sprejeta tudi skupna izjava. Na obeh srečanjih je EU poudarila možnost sinergij med skupino 5+5 in EU v okviru dvostranskega in regionalnega sodelovanja, pa tudi sodelovanja z Unijo za Sredozemlje. Neuradna srečanja so potekala tudi z Unijo arabskega Magreba. V decembrskem prvem skupnem sporočilu o Magrebu, ki sta ga pripravili VP/PP in Evropske komisije so orisani načini, na katere bi Unija lahko podprla prizadevanja za tesnejše sodelovanje in povezovanje držav Magreba. Sporočilo dopolnjuje prizadevanja, ki med EU in državami Magreba že potekajo na dvostranski ravni, in širše regionalno sodelovanje.

2. RUSIJA, VZHODNO SOSEDSTVO IN SREDNJA AZIJA

2.1. RUSKA FEDERACIJA

V letu 2012 so se odnosi med EU in Rusijo še poglobili.

Med drugim so se poglobili s pristopom Rusije k STO¹⁷ in nadaljnjim izvajanjem "Skupnih ukrepov za odpravo vizumov za kratkoročno prebivanje za državljane Rusije in EU". Napredek je bil dosežen pri pogajanjih o dopolnitvi sporazuma o poenostavitvi vizumskih postopkov. Potekale so plodne razprave v okviru leta 2011 vzpostavljenega dialoga o migracijah, julija 2012 pa je začel veljati še dvostranski sporazum med Poljsko in Rusijo o obmejnem prometu, ki zajema celotno območje Kaliningrada in dodatna mejna območja na poljski strani. Napredek je bil dosežen tudi pri izvajanju partnerstva za modernizacijo. Neodvisni forum civilne družbe se je oktobra v Sankt Peterburgu sestal na tretji letni skupščini.

Žal so z novimi in neutemeljenimi trgovinskimi ovirami zbledeli nekateri učinki pristopa Rusije k STO.

Rusija še ni izpolnila zavez glede posodobitve sistema taks za prelete čez Sibirijo in je to vprašanje neustrezno povezala s sistemom EU za trgovanje z emisijami (EU ETS).

Odnosi med Brusljem in Moskvo so bili še naprej tesni, tudi zaradi rednih stikov med VP/PP in ruskim zunanjim ministrom Lavrovom. Dva vrha EU-Rusija v Sankt Peterburgu 3. in 4. junija 2012 ter v Bruslju 20. in 21. decembra 2012 sta potekala v konstruktivnem ozračju, čeprav sta na ključnih področjih sodelovanja obrodila le malo napredka. Uradna srečanja v okviru političnega dialoga so v letu 2012 potekala na različnih ravneh. EU si je še naprej prizadevala za vključitev Rusije v mednarodni, na pravilih temelječ sistem, kar članstvo v WTO podpira.

¹⁷ Evropski parlament je 26. oktobra 2012 sprejel resolucijo o trgovinskih odnosih med EU in Rusijo po njenem pristopu k STO (P7_TA(2012)0409).

EU je z Rusijo še naprej sodelovala pri številnih mednarodnih vprašanjih, ki so na vrhu seznama prednostnih nalog SZVP EU, med drugim Sirija, Iran, širši Bližnji vzhod, Afganistan in dolgotrajni konflikti v skupnem sosedstvu. EU in Rusija sta še naprej sodelovali tudi pri globalnih vprašanjih, kot so podnebne spremembe, boj proti terorizmu, širjenje orožja za množično uničevanje, organizirani kriminal, nezakonita trgovina in energetska varnost. Novembra 2012 se je v Moskvi začel politični dialog o boju proti terorizmu.

Človekove pravice, demokracija, pravna država in notranje razmere v Rusiji so v letu 2012 zbujale vse več zaskrbljenosti¹⁸. Zaradi zakonodaje, ki na več načinov omejuje delovanje civilne družbe, aretacij voditeljev opozicije in preiskav proti njim ter dvomljivih in nesorazmernih zapornih kazni zoper aktiviste so se pojavili resni dvomi o zavezanosti Rusije pravni državi in vlogi civilne družbe kot ključnemu gonilu modernizacije. Okoliščine smrti Sergeja Magnickija v predobravnavnem priporu leta 2009 niso bile pojasnjene. VP/PP se je javno odzvala na ta zaskrbljujoča dejstva in 11. septembra pred Evropskim parlamentom z izjavo spregovorila o politični uporabi sodstva v Rusiji. EU je ta vprašanja še naprej izpostavljala na srečanjih v okviru političnega dialoga z Rusijo, tudi na srečanjih na vrhu in v okviru posvetovanj o človekovih pravicah (vsaki dve leti) med EU in Rusijo, ki so nazadnje potekala decembra 2012.

Izvajajo se dejavnosti v okviru partnerstva za modernizacijo med EU in Rusijo, ki je bilo vzpostavljeno leta 2010. Leta 2012 je bil revidiran in posodobljen skupni neuradni delovni načrt. Četrto poročilo o napredku je bilo v informativne namene predstavljeno na srečanju na vrhu 21. decembra. Partnerstvo so dopolnila dvostranska partnerstva za modernizacijo, ki jih je z Rusijo sklenilo triindvajset držav članic EU. Pripravljali sta se še dve takšni partnerstvi, odobrenih pa je bilo osem delovnih programov.

¹⁸ Evropski parlament je 16. februarja 2012 sprejel resolucijo o bližnjih predsedniških volitvah v Rusiji (P7_TA(2012)0054); 15. marca 2012 resolucijo o izidu predsedniških volitev v Rusiji (P7_TA(2012)0088); 13. septembra 2012 resolucijo o politični uporabi sodstva v Rusiji (P7_TA(2012)0352). Evropski parlament je poleg tega 23. oktobra 2012 sprejel priporočilo o primeru Sergeja Magnickega (P7_TA(2012)0369). Primer Magnicki je izpostavil tudi predsednik Evropskega sveta v pismu predsedniku Medvedevu. VP/PP je v več izjavah izrazila zaskrbljenost EU, in sicer v izjavi o spremembah ruske zakonodaje o nevladnih organizacijah (z dne 10. julija), v izjavi o obsodbi članic pankovske skupine Pussy Riot v Rusiji (z dne 17. avgusta) in v izjavi o novem zakonu o veleizdaji v Rusiji (z dne 25. oktobra).

Leta 2012 ni bilo veliko napredka v pogajanjih o novem sporazumu med EU in Rusijo. Obe strani sta izmenjali "pozitivna seznama" z možnimi trgovinskimi in naložbenimi določbami takega sporazuma, kar naj bi privedlo do sklenitve strateškega sporazuma, ki bo zagotavljal celovit okvir odnosov med EU in Rusijo v predvidljivi prihodnosti in prispeval k razvijanju potenciala naših odnosov¹⁹.

Na področju zunanje varnosti se je dobro sodelovanje nadaljevalo v okviru dejavnosti za zatiranje piratstva, in sicer med misijo EU NAVFOR Atalanta in rusko pomorsko misijo pred somalsko obalo. Rusija je bila pozvana, naj preuči možnost sklenitve dogovora z mehanizmom Athena v zvezi z zagotavljanjem strateškega zračnega mostu za vojaške operacije kriznega upravljanja pod vodstvom EU. Medtem so se nadaljevali neuradni pripravljalni pogovori o okvirnem sporazumu za sodelovanje Rusije pri operacijah kriznega upravljanja EU, pri katerih pa leta 2012 ni bilo oprijemljivejšega napredka. Rusija je julija 2012 prav tako zavrnila vabilo EU za sodelovanje v misiji EUCAP Nestor na območju Afriškega roga.

Energetske odnose EU z Rusijo je še naprej zaznamovala močna soodvisnost, saj je Rusija še vedno glavni zunanji dobavitelj energije EU, EU pa največja potrošnica ruskih virov ogljikovodikov²⁰.

¹⁹ Evropski parlament je 13. decembra 2012 sprejel resolucijo s priporočili Svetu, Komisiji in Evropski službi za zunanje delovanje glede pogajanj za novi sporazum EU-Rusija (P7_TA(2012)0505).

²⁰ Vrha med EU in Rusijo 3. in 4. junija v Sankt Peterburgu ter 21. decembra v Bruslju in Stalni partnerski svet EU in Rusije za energijo, ki je bil 13. decembra 2012 na Cipru, so bili koristni forumi, na katerih so bila obravnavana tudi vprašanja energetske varnosti.

2.2. VZHODNO PARTNERSTVO – VEČSTRANSKI ODNOSI²¹

V letu 2012 je bil pri izvajanju vzhodnega partnerstva dosežen velik napredek na dvostranski in večstranski ravni. V okviru tega partnerstva se je še naprej izvajal ambiciozen program. Na vrhu vzhodnega partnerstva, ki je bil septembra 2011 v Varšavi, je bila izražena odločenost za pospešitev političnega združevanja in gospodarskega povezovanja, kar je privedlo do vzpostavitve časovnega načrta za vzhodno partnerstvo (15. maja 2012). Na tretjem srečanju zunanjih ministrov vzhodnega partnerstva (ki je bilo 23. julija 2012 v Bruslju) je bil časovni načrt opredeljen kot izhodišče za spremljanje in nadaljnje izvajanje ciljev vzhodnega partnerstva, določenih v praški in varšavski deklaraciji, do naslednjega vrha v Vilni (ki bo 28. in 29. novembra 2013). Ministri so se strinjali, da bo naslednje srečanje zunanjih ministrov vzhodnega partnerstva, ki bo leta 2013, priložnost, da se v okviru priprav na naslednji vrh v Vilni pregleda izvajanje časovnega načrta in obravnava nadaljnji razvoj partnerstva.

EU je pripravljena vse več vlagati v partnerske države, ki uspešno uresničujejo dogovorjene reformne cilje. Lansko leto je bila prvič dodeljena dodatna finančna podpora za države, ki so po reformah v ospredju (Armenija, Gruzija in Republika Moldavija), med drugim na področju demokratičnih reform, človekovih pravic in pravne države, tudi v sklopu **programa povezovanja in sodelovanja v okviru vzhodnega partnerstva (EaPIC)**, ki temelji na pristopu "več za več". Vseeno pa omejen napredek na teh področjih v nekaterih državah pomeni oviro za poglobitni cilj, tj. politično pridruževanje in gospodarsko povezovanje partnerskih držav z EU.

²¹ Partnerske države: Armenija, Azerbajdžan, Belorusija, Gruzija, R. Moldavija, Ukrajina.

Na področju **SZVP/SVOP** je varšavski vrh vzhodnega partnerstva pozval k okrepitvi dialoga in sodelovanja pri vprašanjih mednarodne varnosti, vključno z možnostjo, da bi partnerji sodelovali v civilnih in vojaških operacijah pod vodstvom EU. Gruzija, Republika Moldavija in Ukrajina so bile povabljene, naj sodelujejo v nekaterih nedavnih misijah v sklopu SVOP, in so se odzvale naklonjeno. Hkrati bo v okviru sodelovanja med EU in partnerskimi državami, pa tudi pri projektih regionalnega sodelovanja in programih pomoči EU, večji poudarek na mirnem reševanju sporov in ukrepih za krepitev zaupanja.

Delo večstranskih platform se je nadaljevalo in bilo v pomoč partnerskim državam pri napredovanju njihovih reform. Partnerske države, države članice EU, institucije EU in mednarodne organizacije so ponudile dejavne prispevke, podporo in znanje za seminarje in programe usposabljanja. Po različnih kanalih so pomagale tudi mednarodne finančne institucije.

Platforma večstranskega vzhodnega partnerstva za demokracijo, dobro upravljanje in stabilnost (platforma I) se je osredotočila zlasti na delo na področju reforme javne uprave, azila in migracij, da bi izboljšali delovanje sodstva, boj proti korupciji, SVOP, podporo spoštovanju človekovih pravic in varno upravljanje državnih meja. Izvajanje dejavnosti platforme I je podpiral Svet Evrope v okviru sklada Sveta Evrope za dejavnosti, povezane z volilnimi standardi, reformo sodstva, dobrim upravljanjem, bojem proti korupciji in sodelovanjem pri preprečevanju kibernetске kriminalitete.

Sodelovanje na področju **SVOP** je napredovalo, kakor je bilo predvideno v časovnem načrtu vzhodnega partnerstva. Na delavnici vzhodnega partnerstva, posvečeni SVOP (ki je bila 9. novembra 2012 v Bruslju), se je pokazal velik interes vseh šestih partnerskih držav za sodelovanje v okviru rednih večstranskih posvetovanj o SVOP. Platforma je ESZD prepustila pripravo pravilnika za **svet SVOP** v okviru platforme I.

Na področju **integriranega upravljanja meja** je izvajanje projektov, povezanih s projekti vodilne pobude, pripomoglo k uresničitvi cilja iz časovnega načrta vzhodnega partnerstva, tj. večje učinkovitosti in varnosti na mejnih prehodih ter večje vsesplošne učinkovitosti obmejnih organov in carinskih uradnikov partnerskih držav.

Vzhodna vodilna pobuda na področju preprečevanja naravnih nesreč in nesreč, ki jih povzroči človek, ter pripravljenosti in odzivanja nanje je pripomogla k razvoju zmogljivosti partnerskih držav za preprečevanja naravnih nesreč ter pripravljenost in odzivanje nanje na lokalni, nacionalni in regionalni ravni.

Neuradni dialogi v okviru vzhodnega partnerstva (prvo srečanje je bilo 5. junija 2012 v Kišinevu) so bili izhodišče za odprte razprave med zunanjimi ministri vzhodnega partnerstva in EU o pomembnih vprašanjih, vključno s SZVP, izvajanjem časovnega načrta in sektorskim dialogom²².

2.3. VZHODNO PARTNERSTVO – DVOSTRANSKI ODNOSI

2.3.1. UKRAJINA

Napredek Ukrajine v smeri razvijanja trdne in trajne demokracije ni enoten. Nekaj pozitivnih premikov, med drugim na področju zakonodajne reforme in v zvezi s svobodo združevanja, je bilo še naprej v senci problematike selektivnega sodstva²³, ki je ostala močna točka političnega dialoga EU-Ukrajina. Misija Evropskega parlamenta, ustanovljena maja 2012, ki sta jo vodila nekdanji poljski predsednik Aleksander Kwaśniewski in nekdanji predsednik EP Pat Cox, je bila močno v pomoč prizadevanjem EU za spremljanje primerov selektivnega sodstva in zagotovitev primerne zdravstvene oskrbe med drugim nekdanje ukrajinske predsednice vlade Julije Timošenko.

²² Drugi neuradni dialog vzhodnega partnerstva s sektorskim dialogom o prometu je bil 12. in 13. februarja 2013 v Tbilisiju, tretji pa bo septembra 2013 v Erevanu.

²³ Visoka predstavnica Catherine Ashton in komisar Füle sta 27. februarja izdala skupno izjavo o sodbi v zadevi Jurija Lucenka, 29. avgusta pa o sodbi ukrajinskega specializiranega vrhovnega sodišča v zadevi Julije Timošenko. Evropski parlament je 24. maja 2012 sprejel resolucijo o razmerah v Ukrajini, zadeva Julije Timošenko (P7_TA-PROV(2012)0221).

Parlamentarne volitve 28. oktobra 2012 ne dajejo enotne slike, ugotovljenih je bilo namreč več pomanjkljivosti, na številnih področjih pa je prišlo tudi do poslabšanja stanja. Zaradi sodnih postopkov, pri katerih niso bili spoštovani mednarodni standardi, nekaj predstavnikov opozicije ni moglo kandidirati na parlamentarnih volitvah²⁴.

Februarja 2012 je bilo izdano drugo poročilo EU o izvajanju akcijskega načrta za liberalizacijo vizumskega režima v Ukrajini. Sporazum o spremembi Sporazuma o poenostavitvi vizumskih postopkov med Ukrajino in EU je bil podpisan 23. julija 2012²⁵. Pridružitveni sporazum, vključno s sestavnim delom o poglobljenem in celovitem območju proste trgovine, je bil parafiran 30. marca 2012.

Svet je na seji 10. decembra 2012 sprejel sklepe, v katerih je znova poudaril svojo odločenost, da podpiše pridružitveni sporazum, ki vključuje poglobljeno in celovito območje proste trgovine, takoj ko se bodo ukrajinske oblasti izkazale z odločnimi ukrepi in oprijemljivim napredkom na področjih, opredeljenih v sklepih (volilna, pravosodna in ustavna reforma), po možnosti do vrha vzhodnega partnerstva novembra 2013 v Vilni²⁶.

2.3.2. REPUBLIKA MOLDAVIJA

Pogajanja z Republiko Moldavijo o pridružitvenem sporazumu so vse leto dinamično napredovala in so bila leta 2013 zaključena. Februarja 2012 so se uradno začela pogajanja o poglobljenem in celovitem območju proste trgovine, ki bodo sestavni del prihodnjega pridružitvenega sporazuma; zaključena so bila junija 2013. Komisija je junija 2012 v tretjem poročilu o oceni napredka Republike Moldavije pri izvajanju akcijskega načrta o liberalizaciji vizumskega režima ugotovila, da je ta država izpolnila vsa merila iz prve faze akcijskega načrta. Novembra 2012 je zato lahko začela presojati merila iz druge – in zadnje – faze akcijskega načrta.

²⁴ Visoka predstavnica Catherine Ashton in komisar Füle sta 12. in 29. oktobra ter 12. novembra dala skupne izjave o parlamentarnih volitvah z dne 28. oktobra.

²⁵ Veljati je začel 1. julija 2013.

²⁶ Evropski parlament je 13. decembra 2012 sprejel resolucijo o razmerah v Ukrajini (P7_TA-PROV(2012)0507).

R. Moldavija je z EU začela sodelovati v okviru SVOP. Okvirni sporazum za sodelovanje R. Moldavije v operacijah EU za krizno upravljanje je bil sklenjen 13. decembra 2012 in R. Moldavija je bila povabljen k sodelovanju v misiji EUCAP Nestor na območju Afriškega roga.

Misija Evropske unije za pomoč na meji med R. Moldavijo in Ukrajino (EUBAM) je še naprej bistveno prispevala k razvoju postopkov za upravljanje meja, ki so v skladu s standardi Evropske unije, in deluje v korist moldavskih in ukrajinskih državljanov, potnikov in trgovine, kar prispeva k boljši regionalni varnosti in podpira gospodarski razvoj. EUBAM je še naprej prispevala tudi k izvajanju več ključnih pobud Komisije na carinskem področju ter na področjih boja proti goljufijam in upravljanja meja, zagotavljala pa je tudi nepristransko tehnično svetovanje in storitve obema stranema v pridnestrskem sporu. S tem je prispevala zlasti k ponovni vzpostavitvi vsega železniškega prometa prek Pridnestrja²⁷.

EU je še okrepila prizadevanja za rešitev spora glede **Pridnestrja**. Uradna pogajanja v sestavi "5+2" so se nadaljevala v letu 2011 ter prinesla določen napredek, zlasti ko je sestava "5+2" aprila 2012 soglasno sprejela celovit načrt pogajanj²⁸. Svet za zunanje zadeve je na seji septembra 2011 deloma odpravil leta 2003 uvedene omejevalne ukrepe proti vodstvu Pridnestrja, obenem pa še naprej pozorno spremljal stanje v zvezi s šolami v Pridnestrju, ki jih upravlja R. Moldavija in uporabljajo latinico, da bi spodbujal pozitiven razvoj. Okrepitev odnosov EU-R. Moldavija se odraža v številnih dvostranskih obiskih na visoki ravni, vključno z aprilskim obiskom predsednika Timoftija v Bruslju in obiskom predsednika Barrosa v Kišinjevu novembra 2012.

²⁷ Izjava uradnega govornika VP/PP Catherine Ashton o ponovni vzpostavitvi tovarnega železniškega prometa prek Pridnestrja z dne 30. aprila 2012.

²⁸ Izjava VP/PP Catherine Ashton o srečanju sestave "5+2" 17. in 18. aprila 2012 na Dunaju.

2.3.3. BELORUSIJA

EU je med letom 2012 vztrajno potrjevala svojo zavezanost politiki kritičnega sodelovanja z Ukrajino, tudi prek dialoga in sodelovanja v vzhodnem partnerstvu. Opozorila je, da je bil pogoj za vzpostavitev dvostranskih odnosov v okviru vzhodnega partnerstva napredek Belorusije pri spoštovanju načel demokracije, pravne države in človekovih pravic²⁹.

Marca 2012 je EU v Minsku uvedla nov instrument v odnosih z Belorusijo: evropski dialog o modernizaciji (EDoM) z Belorusijo³⁰.

EU je do marca 2012 imenovala 243 posameznikov, za katere velja prepoved izdajanja vizumov in zamrznitev premoženja; uvedla pa je tudi embargo na orožje in material, ki se lahko uporabi za notranjo represijo; sprejela omejevalen pristop v zvezi s posojili EIB/EBRD in zamrznila premoženje 32 podjetij. Sveženj omejevalnih ukrepov je bil oktobra 2012 prečiščen in podaljšan.

Na podlagi januarja in februarja sprejetih sklepov o razširitvi meril za omejevalne ukrepe proti Belorusiji in imenovanju dodatnih 21 oseb je beloruska stran zahtevala, da veleposlanika EU in Poljske v Minsku zapustita državo za čas posvetovanj. V odziv na to odločitev so veleposlaniki vseh držav članic EU zapustili državo za skoraj dva meseca.

²⁹ Evropski parlament je 16. februarja 2012 sprejel resolucijo o smrtni kazni v Belorusiji, zlasti primeru Dimitrija Kanavalava in Vladislava Kavaljova (P7_TA(2012)0063); 29. marca 2012 resolucijo o razmerah v Belorusiji (P7_TA(2012)0112); 5. julija 2012 resolucijo o svobodi izražanja v Belorusiji, zlasti zadevi Andrzeja Poczobuta (P7_TA(2012)0300); 26. oktobra 2012 pa resolucijo o razmerah v Belorusiji po parlamentarnih volitvah 23. septembra 2012 (P7_TA(2012)0410).

³⁰ V okviru tega dialoga v Minsku delujejo štiri delovne skupine, v katerih sodelujejo predstavniki beloruske civilne družbe. V okviru EDoM je bilo tudi več "modernizacijskih" seminarjev, ki so jih organizirale države članice EU. Beloruske oblasti v EDoM do sedaj niso sodelovale.

EU je v letu 2012 večkrat izrazila zaskrbljenost zaradi pomanjkljivega spoštovanja človekovih pravic, pravne države in demokratičnih načel, med drugim tudi v sklepih, ki jih Svet sprejel marca in oktobra 2012. EU je v marčevskih sklepih obsodila usmrnitev Uladzislava Kavaljova in Dzmitrija Kanavalava ter Belorusijo pozvala, naj se pridruži globalnemu moratoriju na smrtno kazen. Julija je EU v Svetu ZN za človekove pravice predlagala resolucijo o določitvi posebnega poročevalca za stanje na področju človekovih pravic v Belorusiji. Večkrat je pozvala k takojšnji izpustitvi in rehabilitaciji vseh političnih zapornikov. Leta 2012 so bili izpuščeni trije politični zaporniki, potem ko so pod pritiskom podpisali prošnje za predsedniško pomilostitev.

Parlamentarne volitve so potekale 23. septembra 2012. Misija OVSE/ODIHR za opazovanje volitev je ugotovila, da mnoge zaveze po OVSE, vključno s pravico državljanov do združevanja, kandidiranja na volitvah in svobodnega izražanja niso bile spoštovane. Volitve niso bile vodene nepristransko, prijave in pritožbeni postopki pa niso zagotavljali učinkovitih pravnih sredstev. Kljub nekaterim izboljšavam pravni volilni okvir ni ustrezno zagotavljal, da bi volitve potekale v skladu z mednarodnimi standardi OVSE. VP/PP in komisar Füle sta izjavila, da so bile volitve zgolj še ena izgubljena priložnost za njihovo izvedbo v skladu z mednarodnimi standardi.

Belorusija se ni odzvala na poziv komisarja iz junija 2011 za začetek pogajanj o sporazumu o poenostavitvi vizumskih postopkov in sporazumu o ponovnem sprejemu. Medtem so države članice v kar največji meri izkoristile obstoječo prožnost, ki jo zagotavlja vizumski zakonik, zlasti pri možnostih za odpravo in znižanje vizumskih taks za določene kategorije beloruskih državljanov ali v posameznih primerih.

2.3.4. JUŽNI KAVKAZ

EU je v letu 2012 še naprej krepila sodelovanje z državami Južnega Kavkaza. Svet je februarja 2012 sprejel sklepe o Južnem Kavkazu, v katerih je znova izjavil, da je zavezan spodbujanju blaginje, varnosti, demokracije, pravne države, spoštovanja človekovih pravic, dobrega upravljanja, trajnostnega razvoja in regionalnega sodelovanja po vsem Južnem Kavkazu ter da je v tesnem sodelovanju z vsemi zadevnimi stranmi pripravljen okrepiti prizadevanja v podporo krepitvi zaupanja in mirnemu reševanju konfliktov v regiji. Predsednik Evropskega sveta Herman Van Rompuy je julija 2012 obiskal vse tri države Južnega Kavkaza.

EU je še naprej tesno sodelovala z **Gruzijo**³¹, da bi spodbudila reforme in okrepila medsebojne odnose, ne nazadnje zaradi zavez v zvezi z reševanjem konflikta iz leta 2008. Nadaljevala so se pogajanja o pridružitvenem sporazumu, marca 2012 pa so se začela pogajanja o poglobljenem in obsežnem območju proste trgovine med EU in Gruzijo, kot sestavnem delu pridružitvenega sporazuma. Dialog o vizumih med EU in Gruzijo se je okrepil s pripravami na začetek izvajanja akcijskega načrta za liberalizacijo vizumskega režima v začetku leta 2013. EU je sodelovala z novo gruzijsko vlado, ki je položaj zasedla oktobra 2012; gruzijskega predsednika vlade Bidzino Ivanišvilija in predsednika države Mikheila Saakašvilija je novembra sprejela v Bruslju, kmalu zatem pa je v Gruzijo odpotovala VP/PP. Pomembno vlogo je odigrala pri podpori tranzicijskemu procesu in sožitju v gruzijski politiki po parlamentarnih volitvah. To je vključevalo imenovanje posebnega svetovalca za zakonodajno in ustavno reformo ter človekove pravice (Thomas Hammarberg, nekdanji komisar za človekove pravice pri Svetu Evrope), da bi neposredno pomagal gruzijski vladi, parlamentu in predsedniku, svetoval v imenu EU na področju reforme pravosodja, pravnega sistema in ustavne reforme, pa tudi na področjih pregona, prestajanja kazni in človekovih pravic.

³¹ Evropski parlament je 26. oktobra 2012 sprejel resolucijo o volitvah v Gruziji (P7_TA(2012)0411).

Nadzorna misija EU (EUMM Georgia) v Gruziji je še naprej imela pomembno vlogo v regiji, saj je uspešno prispevala k stabilizaciji, normalizaciji in krepitvi zaupanja na terenu. Mandat EUMM Georgia je bil še podaljšan. Misija izvaja svoj trenutni mandat z vsaj 200 nadzorniki, ki se ukvarjajo z vsemi ključnimi nalogami, osredotočeni pa so na ukrepe za stabilizacijo in krepitev zaupanja.

EU je obdržala vodilno vlogo v mednarodnih razpravah v Ženevi, ki sta jim sopredsedovala ZN in OVSE. Posebni predstavnik EU za Južni Kavkaz in krizo v Gruziji veleposlanik Philippe Lefor je aktivno sodeloval pri prizadevanjih za rešitev spora v okviru omenjenih razprav, na katerih so bile obravnavane posledice konflikta med Gruzijo in Rusijo iz leta 2008, pa tudi pristop Gruzije do njenih separatističnih regij. Razprave v Ženevi zajemajo vprašanja, povezana z varnostjo in stabilnostjo, pa tudi humanitarne zadeve, vključno s položajem notranje razseljenih oseb in beguncev ter prebivalstva, ki ga je konflikt prizadel. Prizadevanja EU za rešitev konflikta so bila podprta z ukrepi, sprejetimi v okviru instrumenta za stabilnost; z ukrepi za krepitev zaupanja in dejavnostmi za hitro odzivanje, ki jih financira EU; z neposrednimi stiki med ljudmi.

VP/PP je na podlagi mandata Sveta EU, s katerim je ta pooblasti VP za začetek pogajanj z Gruzijo o okvirnem sporazumu za sodelovanje Gruzije pri operacijah kriznega upravljanja EU, med svojim obiskom v Tbilisiju novembra 2012 gruzijski strani posredovala uradni predlog skupaj z uradnim vabilom za začetek pogajanj.

EU je bila še naprej v tesnih stikih z **Armenijo**³² in tako podpirala njena reformna prizadevanja. Pogajanja o pridružitvenem sporazumu so dobro napredovala, Armenija pa je začela tudi pogajanja za poglobljeno in obsežno območje proste trgovine, kot sestavni del pridružitvenega sporazuma. Sporazum o poenostavitvi vizumskih postopkov in sporazum o ponovnem sprejemu sta bila izpogajana in nato parafirana 18. oktobra; sporazum o poenostavitvi vizumskih postopkov pa je bil podpisan 17. decembra³³. Oba sporazuma sta v ratifikaciji. Komisar Füle je Erevan obiskal septembra, predsednik Komisije Barroso pa decembra.

V pogajanjih z **Azerbajdžanom**³⁴ o energetskih vprašanjih, vključno s transkaspiskim plinovodom, je bil dosežen napredek, prav tako pa tudi v pogajanjih o sporazumu o poenostavitvi vizumskih postopkov in sporazumu o ponovnem sprejemu. Pogajanja o pridružitvenem sporazumu sicer nekoliko zamujajo, vendar pa sta obe strani odločeni nadaljevati proces pogajanj v letu 2013, pri čemer EU poudarja, da je treba poleg krepitve sodelovanja pri številnih večstranskih in globalnih vprašanjih v središče političnih poglavij sporazuma uvrstiti še človekove pravice, demokracijo, pravno državo in temeljne svoboščine.

V razmerah, ki so jih zaznamovali dolgotrajni konflikti, si je posebni predstavnik EU dejavno prizadeval za prispevek EU k procesu reševanja konflikta v **Gorskem Karabahu**. EU je tesno sodelovala s skupino iz Minska pod okriljem OVSE in podpirala njena prizadevanja pri iskanju rešitve za to območje. Financirala je tudi številne ukrepe za krepitev zaupanja in v podporo mirovnemu procesu, vključno s študijo o "koristih miru".

³² Evropski parlament je 18. aprila 2012 sprejel resolucijo s priporočilom Evropskega parlamenta Svetu, Komisiji in Evropski službi za zunanje delovanje glede pogajanj o pridružitvenem sporazumu med EU in Armenijo (P7_TA(2012)0128).

³³ Oba sporazuma sta v ratifikaciji.

³⁴ Evropski parlament je 18. aprila 2012 sprejel resolucijo s priporočilom Evropskega parlamenta Svetu, Komisiji in Evropski službi za zunanje delovanje glede pogajanj o pridružitvenem sporazumu med EU in Azerbajdžanom (P7_TA(2012)0127). Evropski parlament je 24. maja 2012 sprejel tudi resolucijo o stanju človekovih pravic v Azerbajdžanu (P7_TA(2012)0228), 13. septembra 2012 pa še resolucijo o Azerbajdžanu: primer Ramila Safarova (P7_TA(2012)0356).

2.4. SREDNJA AZIJA

V letu 2012 se je izvajanje strategije EU za Srednjo Azijo še okrepilo, med drugim s pomočjo političnega dialoga in tehničnega sodelovanja.

Svet je junija 2012 odobril najnovejše poročilo o napredku pri izvajanju strategije v okviru pomembnih sklepov Sveta. Ugotavlja, da strategija ostaja veljavna in da zajema osnutek prihodnjih usmeritev s poudarkom na ukrepih, ki bodo bistvenega pomena za prihodnja leta, vključno s potrebo, da se v medsebojnih odnosih več pozornosti nameni varnostnim vprašanjem, zlasti dogajanju v Afganistanu in umiku čet ISAF do konca leta 2014 (s čimer se lahko še zaostrijo varnostni izzivi v širši regiji).

Ministrsko srečanje med EU in Srednjo Azijo je bilo novembra 2012 v Biškeku v Kirgizistanu, predsedovala pa mu je VP/PP. Srečanje je bilo priložnost za izmenjavo mnenj o strategiji za Srednjo Azijo in ustreznem pregledu strategije, pa tudi za razprave o regionalnih izzivih, vključno z okoljem in z vodo povezanimi vprašanji ter sodelovanjem na področju energije, in mednarodnih vprašanjih. Dogovorjeno je bilo, da bo stekel varnostni dialog na visoki ravni EU-Srednja Azija na ravni političnih direktorjev, da bi poglobili dialog o zunanje-političnih vprašanjih in okrepili sodelovanje pri reševanju vprašanj nadnacionalnih groženj. VP/PP je med svojim obiskom Srednje Azije opravila dvostranske obiske Kirgizistana, Uzbekistana, Tadžikistana in Kazahstana³⁵ ter se v vseh teh državah sestala s predsedniki in zunanjimi ministri ter z njimi razpravljala o regionalnih in dvostranskih vprašanjih. Ves čas tega obiska so bila obravnavana vprašanja človekovih pravic, tudi med srečanji s civilno družbo. Poleg tega je EU imela poglobljene razprave v okviru letnih dvostranskih dialogov o človekovih pravicah.

³⁵ Evropski parlament je 15. marca 2012 sprejel resolucijo o Kazahstanu (P7_TA(2012)0089) in 22. novembra 2012 resolucijo s priporočili Evropskega parlamenta Svetu, Komisiji in Evropski službi za zunanje delovanje o pogajanjih za sporazum o okrepljenem partnerstvu in sodelovanju med Kazahstanom in EU (P7_TA(2012)0459).

Tretje srečanje ministrov za pravosodje EU in Srednje Azije v okviru pobude za pravno državo je bilo 6. in 7. decembra v Bruslju. Ministri so znova potrdili tematska prednostna področja pobude za pravno državo EU-Srednja Azija, kot so ustavno pravo, upravno pravo in kazensko pravosodje ter krepitev sodnega usposabljanja.

Vprašanja, povezana z upravljanjem meja, in vprašanja regionalne varnosti so bila obravnavana na srečanju ob 10. obletnici srednjeazijske pobude za varnost na mejah, ki je bilo aprila na Dunaju.

Vse leto so se nadaljevala pogajanja za tristranski sporazum s Turkmenistanom in Azerbajdžanom o pravnem okviru za transkaspjski plinovod.

Junija je bila za posebno predstavnico EU za Srednjo Azijo imenovana Patricia Flor. Posebna predstavnica EU je z državami v regiji še naprej sodelovala pri reševanju medsektorskih in varnostnih vprašanj³⁶.

3. ZAHODNI BALKAN

Zahodni Balkan je vse leto 2012 ostal ena od glavnih prednostnih nalog EU. Svet je leta 2012 ponovno potrdil svojo odločno zavezanost evropski perspektivi celotne regije, ki ostaja bistvenega pomena za njeno stabilnost, spravo in prihodnost. Poudaril je tudi, da je treba v okviru kopenhavnskih političnih meril in stabilizacijsko-pridružitvenega procesa, ki je ostal krovni politični okvir za odnose in pogajanja z državami Zahodnega Balkana, vztrajati pri pravičnem in doslednem izpolnjevanju pogojev. Regionalno sodelovanje in dobrososedski odnosi so še naprej bistven del širitvenega procesa.

³⁶ Leta 2012 je bil poseben poudarek namenjen vprašanjem, povezanim z vodo, posebej spornim in obsežnim vodnim projektom, lažšanju dialoga in sprejemljivih rešitev. PPEU je prispevala tudi k pregledu strategije EU za novo partnerstvo s Srednjo Azijo ter si prizadevala za začetek letnega regionalnega dialoga o varnosti. Sodelovala je v pripravah na ministrsko srečanje med EU in Srednjo Azijo, ki je bilo novembra 2012, in spremljala VP/PP med obiski v štirih prestolnicah te regije. Spodbujala je bolj regionalen pristop do Afganistana ter podprla – znotraj in zunaj EU – politične in programske sinergije EU v Srednji Aziji in Afganistanu. V tesnem sodelovanju z Evropskim parlamentom je zagotovila političen zagon tribuni za pravno državo, ki se trenutno odvija v regiji, in spodbujala človekove pravice.

Leta 2012 je bil v tej regiji dosežen pomemben napredek; začetek pristopnih pogajanj s Črno goro in status države kandidatke za Srbijo ter uspešno pristopanje Hrvaške. EU je ostala odločno zavezana reševanju političnih izzivov v regiji. Prevezla je vodilno vlogo pri spodbujanju in lajšanju dialoga med Beogradom in Prištino. EU si je v stikih s političnimi voditelji Bosne in Hercegovine prizadevala, da bi prišlo do napredka pri EU perspektivi za to državo, začela dialog na visoki ravni z Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo o več prednostnih nalogah v okviru pridružitvenega procesa in še naprej sodelovala z Albanijo. To je pripomoglo k reafirmaciji udejstvovanja EU v tej regiji, ki je bistveno za verodostojnost EU perspektive.

Dialog Beograd-Priština. Po srbskih volitvah je VP/PP od oktobra 2012 zagotavlja dialog na ravni predsednikov vlad Srbije in Kosova z namenom normalizacije njunih odnosov. S tem dialogom na politični ravni so bili zaenkrat doseženi pomembni in oprijemljivi rezultati, vključno z izvajanjem integriranega upravljanja meja, mehanizmi povezovanja, varstvom verske in kulturne dediščine ter pobiranjem carin³⁷. Svet je decembra sicer izrekel priznanje obema predsednikoma vlade za njuno sodelovanje v okviru dialoga, obenem pa opozoril, da je za napredovanje obeh držav na poti do članstva v EU potrebno opazno in trajno izboljšanje njunih odnosov.

Srbija se je trdneje zavezala izpolnjevanju ključne zahteve, ki ji jo je postavila EU, tj. zagotovitvi opaznega in trajnega izboljšanja odnosov s Kosovom. Potem ko je Srbija v okviru dialoga med Beogradom in Prištino soglašala z regionalnim predstavništvom Kosova (ki Kosovu omogoča, da v regionalnih forumih sodeluje samostojno), je bil državi marca 2012 podeljen status kandidatke.

³⁷ Dialog se je nadaljeval tudi v letu 2013 in aprila privedel do zgodovinskega sporazuma o normalizaciji odnosov, tudi kar zadeva severno Kosovo.

Da bi poudarili, kako pomembno je, da srbsko vodstvo nadaljuje prizadevanja za normalizacijo odnosov s Kosovom, je VP/PP 30. oktobra odpotovala v Beograd v spremstvu državne sekretarke ZDA Hillary Clinton, kjer sta se sestali s predsednikom države Nikolićem in predsednikom vlade Dačićem.

Na predsedniških in predčasnih parlamentarnih volitvah maja je bil za predsednika izvoljen tedanji vodja srbske progresivne stranke Tomislav Nikolić in oblikovana nova koalicijska vlada, na čelo katere je bil imenovan predsednik vlade Ivice Dačić. Tako predsednik države Nikolić kot predsednik vlade Dačić sta potrdila, da je glavna politična prioriteta Srbije nadaljevanje procesa približevanja EU.

Svet je v sklepih z dne 11. decembra Srbijo pozval, naj oživi, izpopolni in izvede načrt reform, zlasti na področju pravne države in neodvisnosti ključnih institucij. Svet je glede na možnost odločitve o začetku pristopnih pogajanj s Srbijo sklenil tudi, da v prvem polletju leta 2013 preuči napredek Srbije, tudi kar zadeva normalizacijo odnosov s Kosovom³⁸.

Kosovo je še naprej napredovalo pri vprašanjih povezanih z evropskimi integracijami, tudi z zagotavljanjem vidnega in trajnega izboljšanja odnosov s Srbijo. Izzivi vseeno ostajajo, zlasti v zvezi s pravno državo, reformo javne uprave, volilno reformo, povezovanjem skupnosti in gospodarstva.

³⁸ Odločitev v prid začetku pristopnih pogajanj je bila sprejeta leta 2013.

EU je leta 2012 začela več pobud s Kosovom. Januarja se je začel dialog o vizumih, ki je junija privedel do oblikovanja časovnega načrta na tem področju. Maja se je začel strukturiran dialog s Komisijo o pravni državi. Oktobra je Komisija objavila študijo izvedljivosti za stabilizacijsko-pridružitveni sporazum. Svet je decembra sklenil, da v prvi polovici leta 2013 na podlagi poročila, ki ga bosta predložila Komisija in VP/PP, pregleda napredek Kosova, kar bo izhodišče za odločitev o morebitnem začetku pogajanj o stabilizacijsko-pridružitvenem sporazumu s to državo³⁹.

Imenovan je bil nov posebni predstavnik EU za Kosovo Samuel Žbogar, ki je položaj prevzel februarja 2012, mandat misije EULEX pa je bil podaljšan do junija 2014.

Tudi misija EULEX je dosegla velik napredek pri svojem izvršilnem mandatu, saj je izrekla več kot 300 sodb, pogosto v primeru hudih zločinov in oseb na visokih položajih. Tožilci EULEX so obravnavali več kot 1851 zadev. S preiskavami vodilnih oseb je misija omajala vtis o nekaznovanju. Misija je še naprej svetovala lokalnim organom in jih podpirala pri prizadevanjih za izboljšanje institucionalnih zmogljivosti Kosova za reševanje izzivov pravne države.

Bosna in Hercegovina. EU je v letu 2012 nadaljevala izvajanje strategije in instrumentov, ki jih je Svet določil v sklepih iz marca 2011. To udejstvovanje, ki se je na terenu odražalo z okrepljeno prisotnostjo EU pod vodstvom posebnega predstavnika EU/vodje delegacije Petra Sorensena, je pripomoglo k premostitvi politične mrtve točke po splošnih volitvah leta 2010, pripomoglo pa je tudi k oblikovanju nacionalne vlade februarja 2012. Nov politični zagon je privedel do sprejetja pomembne zakonodaje v zvezi z EU, zlasti zakona o državni pomoči in zakona o popisu prebivalstva.

³⁹ Odločitev v prid začetku pogajanj o stabilizacijsko-pridružitvenem sporazumu je bila sprejeta leta 2013.

Ta pozitiven zagon je žal zbledel poleti zaradi razhajanj v vladni koaliciji BiH in priprav na takrat bližajoče se oktobrske lokalne volitve. Pozneje novembra je prišlo do reorganizacije sveta ministrov, s čimer so se deloma izgledali načeti odnosi med vodilnimi političnimi strankami, vendar pa to ni zadostovalo za premostitev političnega zastoja v zvezni vladi BiH, ki se je nadaljeval do konca leta.

VP/PP je z Bosno in Hercegovino še naprej sodelovala v okviru rednega dialoga z voditelji države, pa tudi prek politične podpore dialogu na visoki ravni o pridružitvenem procesu⁴⁰. Da bi te odnose še okrepili, sta VP/PP in državna sekretarka ZDA Hillary Clinton 30. oktobra obiskali Sarajevo, kjer sta oblasti te države odločno pozvali, naj sprejmejo potrebne ukrepe, da se bo BiH približala Evropski uniji in evroatlantskim strukturam.

BiH ni uspelo doseči napredka pri izvajanju programa EU, zato je Svet decembra izrazil obžalovanje zaradi nadaljevanja političnega zastoja v državi in jo pozval, naj nadaljuje izvajanje programa EU in izvrši sodbo v zadevi Sedjić/Finci. Oblasti BiH je pozval tudi, naj sprejmejo ukrepe, ki so potrebni, da bo država pripravljena na pristop Hrvaške k EU.

V letu 2012 je EU še naprej krepila celovito prisotnost na terenu. Posebni predstavnik EU je okrepil svoj urad v Banja Luki ter odprl nova lokalna urada v okrožju Brčko in Mostarju.

⁴⁰ Dialog na visoki ravni o pridružitvenem procesu se je začel junija, namenjen pa je lažšanju sodelovanja med političnimi voditelji BiH pri sprejemanju ukrepov, potrebnih za napredovanje na poti do EU. Politični voditelji BiH so se v okviru tega dialoga zavezali k časovnemu načrtu za izvršitev sodbe sodišča, a zaenkrat v zvezi s tem še ni bilo nikakršnega napredka.

Junija 2012 je EU zaključila policijsko misijo v Bosni in Hercegovini (EUPM), ki je bila prva misija pod okriljem Evropske varnostne in obrambne politike (EVOP), delovati je namreč začela leta 2003. EUPM je organom BiH pomagala pri vzpostavitvi sodobnih in strokovnih večletnih policijskih sil, ki so sposobne prevzeti polno odgovornost za vzdrževanje javnega reda in miru v skladu z mednarodnimi standardi. EU je tudi po zaključku misije ostala dejavna na tem področju, in sicer s pomočjo drugih instrumentov SZVP, zlasti z novo službo za notranje zadeve in javno varnost v okviru urada posebnega predstavnika EU in s pomočjo programov predpristopne pomoči.

EUFOR Althea je bila prestrukturirana 1. septembra 2012. Sedaj šteje 600 članov in se osredotoča na krepitev zmogljivosti in usposabljanje oboroženih sil BiH, hkrati pa še naprej omogoča vpogled v razmere in verodostojno odvrčanje v podporo prizadevanjem za ohranjanje ali ponovno vzpostavitev varnega in stabilnega okolja. Varnostni svet ZN je 14. novembra 2012 za eno leto podaljšal izvršilni mandat misije.

Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija. Po predčasnih parlamentarnih volitvah junija 2011 je bila oblikovana nova koalicija med predsednikom vlade Gruevskim in vodjem stranke Demokratična unija za integracijo (DUI) Alijem Ahmetijem, ki se je v letu 2012 izkazala kot stabilna in funkcionalna kljub vladni krizi, ki so jo avgusta sprožila vprašanja, neposredno povezana s konfliktom iz leta 2001 (med drugim vprašanje socialnih pravic za nekatere vojne veterane). Februarja in aprila 2012 so se zaradi dveh dogodkov s smrtnimi žrtvami pojavila medetnična trenja. Delegacija EU je v tesnem stiku z državami članicami EU in mednarodnimi partnerji sodelovala pri premostitvi težav in pozvala k učinkovitemu pravosodnemu ukrepanju. Ti dogodki so znova dokazali, da Ohridski okvirni sporazum ostaja temelj politične kohezije v državi. Dosledno izvajanje in pregled tega sporazuma sta še naprej pomembni prednostni nalogi.

Dialog na visoki ravni o pristopu se je na pobudo Komisije začel spomladi 2012, potekal pa je v treh krogih. Služil je kot zagon za pospešitev reform na podlagi neposrednega sodelovanja na visoki ravni med vlado in Komisijo. Komisija je oktobra ponovno dala priporočilo za začetek pristopnih pogajanj, s katerim se je Svet seznanil, priznal pa je tudi do tedaj dosežen napredek. Ob ugotovitvi, da je potrebno nadaljnje prizadevanje, je pozvala, naj se ohrani zagon za reforme, pozornost pa naj bo še naprej usmerjena v pravno državo, vključno s svobodo izražanja, zatiranje korupcije in odnose med etničnimi skupinami ter spravo.

Svet je opozoril, da je nujno treba vzdrževati dobre sosedske odnose in med drugim v pogajanjih pod okriljem ZN najti takšno rešitev vprašanja imena države, ki jo bosta sprejeli obe strani. Svet je pozdravil tudi zagon, nastal na podlagi nedavnih stikov/izmenjav, ki so posledica grškega predloga za memorandum o soglasju. Za Svet so bili spodbudni tudi nedavni stiki s posrednikom OZN Matthewom Nimetzem. Spregledal pa ni niti stikov med Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo in Bolgarijo in izrazil upanje, da bodo pripeljali do konkretnih dejanj in rezultatov. Komisija je bila pozvana, da do spomladi 2013 pripravi poročilo z oceno izvajanja reform v okviru dialoga na visoki ravni o pristopu in ukrepov, ki so bili sprejeti za spodbujanje dobrih sosedskih odnosov ter za to, da se v pogajanjih pod okriljem ZN poišče takšna rešitev vprašanja imena države, ki bo sprejemljiva za obe strani. Svet bo na podlagi tega poročila v prvem polletju leta 2013 ocenil napredek in preučil možnost začetka pristopnih pogajanj.

24. decembra je v parlamentu izbruhnil spor med opozicijo in vlado v zvezi s postopkom za sprejetje proračuna za leto 2013. Prizadevanja za pomiritev te krize so bila konec leta 2012 še v teku.

Albanija. EU je novembra 2011 pripomogla k dogovoru med demokratično stranko na oblasti in opozicijsko socialistično stranko, ki zagotavlja izhodišče za sodelovanje med strankama pri izvajanju reform, potrebnih za pridružitve EU. V letu 2012 je bil v okviru tega sodelovanja dosežen napredek pri izvajanju ključnih prednostnih reform iz poročila Komisije iz leta 2010. Reforma volilnega zakonika, reforma izvolitve varuha človekovih pravic in reforma sistema imunitet so bile sprejete ob podpori obeh strank. Komisija je glede na doseženi napredek oktobra 2012 priporočila Svetu, naj Albaniji podeli status države kandidatke, pod pogojem, da izvede tri ključne ukrepe na področju reforme pravosodne in javne uprave ter opravi revizijo parlamentarnega poslovnika. Svet se je decembra 2012 strinjal, da odločitev o podelitvi statusa sprejme, ko bo Komisija sporočila, da so bili omenjeni trije ukrepi odobreni, in poudaril, da so potrebni nadaljnji ukrepi na področjih korupcije in organiziranega kriminala. Poudaril je tudi, da je treba predsedniške volitve junija 2013 izpeljati v skladu z mednarodnimi standardi, in Albanijo pozval, naj ne daje izjav, ki bi škodile dobrim sosedskim odnosom. Stoletnica države je bila obeležena mirno novembra 2012, vendar pa je sprožila vse glasnejšo nacionalistično retoriko. Vladajoča koalicija in opozicija se pred iztekom leta nista uspeli dogovoriti o sprejetju navedenih treh zakonov, saj se je približeval začetek kampanje za parlamentarne volitve. Politična polarizacija med glavnima strankama se je nadaljevala.

Črna gora. EU je 29. junija 2012 odprla pristopna pogajanja s Črno goro. Na decembrskem zasedanju Evropskega sveta je bil pozitivno ocenjen napredek te države v preteklem letu in poudarjena potreba po nadgradnji že doseženega napredka. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti dodatnim prizadevanjem za doseganje dobrih rezultatov na področju pravne države, usmerjenim v izvedbo prepričljivih in trajnih reform. Decembra 2012 je Črna gora odprla in začasno zaprla poglavje 25 (Znanost in raziskave).

Hrvaška. Komisija je v skladu s pristopno pogodbo iz decembra 2011 še naprej pozorno spremljala priprave Hrvaške na pristop, s posebnim poudarkom na konkurenčnosti, sodstvu, temeljnih pravicah ter pravosodju, svobodi in varnosti. Oktobra 2012 je bilo predloženo celovito poročilo o spremljanju skupaj s preostalim delom širitvenega svežnja, ki sta na splošno potrdila, da so hrvaške priprave na pristop na pravi poti, in izpostavila omejeno število področij, kjer bi bil pred pristopom še potreben napredek.

4. TURČIJA IN ZAHODNOEVROPSKE SOSEDE

4.1. TURČIJA

Turčija je bila s svojim dinamičnim gospodarstvom in strateško lego tako kot država kandidatka kot tudi ključna regionalna partnerica še naprej pomembna sogovornica EU. Veliko se je ukvarjala s Sirijo ter odločno in vztrajno obsojala nasilje režima nad civilisti, nudila pa je tudi ključno človekoljubno pomoč na desetine tisočem Sircev, ki so pobegnili iz države. EU je pozdravila vlogo Turčije in njeno delitev bremena. Turčija je bila še naprej aktivna v svojem širšem sosedstvu in je imela še naprej vplivno vlogo pri podpiranju reform, tudi v okviru dogajanj v Severni Afriki. Ostala je tudi ključni regionalni akter na Bližnjem vzhodu, Zahodnem Balkanu, v Afganistanu/Pakistanu, na Južnem Kavkazu in na območju Afriškega roga. V tej zvezi je bila VP/PP še naprej zavezana spodbujanju in krepitvi nadaljnjega političnega dialoga EU s Turčijo o zunanjepolitičnih vprašanjih skupnega interesa in se je večkrat sestala s turškim zunanjim ministrom Davutogljem.

EU je zelo cenila tudi intenzivno sodelovanje Turčije v misijah in operacijah SVOP, zlasti EUFOR Althea in EULEX Kosovo. Turčija je izrazila svoj načelni interes za sodelovanje v prihodnjih misijah SVOP.

EU je še naprej podpirala proces notranje reforme v državi in dinamiko tega procesa, npr. tudi s pozitivno agendo, ki je bila sprejeta leta 2012; obenem je izrazila zadovoljstvo, ker so turške oblasti načele mirovni dialog s Kurdi.

Svet je znova poudaril, da so za EU odnosi s Turčijo zelo pomembni in da je v interesu obeh strani, da bi pristopna pogajanja kmalu znova zaživela. Turčija je bila še naprej zavezana pristopnim pogajanjem in programu političnih reform, vendar so na več področjih potrebna nadaljnja znatna prizadevanja za izpolnjevanje kopenhavskih meril v celoti, zlasti na področju temeljnih svoboščin. Med EU in Turčijo se odvija aktiven dialog o boju proti terorizmu; napredek pa je bil dosežen tudi glede vzpostavitve dialoga med Evropsko komisijo in turškimi oblastmi o liberalizaciji vizumskega režima. Za začetek takšnega dialoga pa mora Turčija podpisati sporazum o ponovnem sprejemu z EU, ki je še v pripravi.

Svet je v sklepih z dne 11. decembra 2012 znova poudaril, da si mora Turčija odkrito prizadevati za dobre sosedске odnose in mirno reševanje sporov v skladu z Ustanovno listino Združenih narodov, po potrebi tudi tako, da za pomoč zaprosi Meddržavno sodišče. Unija je v zvezi s tem izrazila resno zaskrbljenost in Turčijo pozvala, naj se izogiba vsakršnim grožnjam ali ukrepom, naperjenim zoper državo članico, ali povodom za trenja ali ukrepom, ki bi lahko škodili dobrososedskim odnosom in mirnemu reševanju sporov. Hkrati je EU ponovno poudarila vse suverene pravice držav članic EU, ki med drugim vključujejo sklepanje dvostranskih sporazumov ter preučevanje in izkoriščanje njihovih naravnih virov v skladu s pravnim redom EU in mednarodnim pravom, vključno s Konvencijo ZN o pomorskem pravu.

Svet je v sklepih iz decembra 2012 z globokim obžalovanjem ugotovil tudi, da Turčija kljub večkratnim pozivom še vedno noče izpolniti svoje obveznosti glede celovitega in nediskriminatornega izvajanja Dodatnega protokola k Pridružitvenemu sporazumu za vse države članice. To bi lahko bila znatna spodbuda pogajalskemu procesu. Če pri tem vprašanju ne bo napredka, bo Svet ohranil ukrepe iz leta 2006, ki bodo imeli dolgotrajne posledice za splošen napredek pri pogajanjih.

Poleg tega Turčija žal še vedno ni dosegla napredka pri potrebni normalizaciji odnosov z Republiko Ciper. EU jo je v zvezi s tem pozvala, naj preneha ovirati pristop držav članic k mednarodnim organizacijam in mehanizmom⁴¹. Svet je v decembrskih sklepih tudi močno obžaloval zamrznitev odnosov Turčije s predsedstvom EU v drugem polletju 2012, izjavo Turčije v zvezi s tem in neuskladitev s stališči ali izjavami EU v mednarodnih forumih.

⁴¹ Glej MD 11485/12.

Svet je tudi opozoril, da od Turčije pričakuje, da bo dejavno podprla sedanja pogajanja, ki naj bi privedla do pravične, celovite in izvedljive rešitve ciprskega vprašanja v okviru ZN ter v skladu z ustreznimi resolucijami Varnostnega sveta ZN in načeli, na katerih temelji Unija. Pri tem so bistvenega pomena zavezanost Turčije in njeni dejanski prispevki k doseganju takšne celovite rešitve.

4.2. ZAHODNA EVROPA

Odnosi EU z zahodnoevropskimi državami temeljijo na obsežnih sporazumih o sodelovanju, kot sta Sporazum o evropskem gospodarskem prostoru (**Norveška, Islandija in Lihtenštajn**) ali Schengenski sporazum (poleg navedenih še **Švica**)⁴². Komisija je decembra objavila pregled delovanja Sporazuma EGP in sporočilo o odnosih s Kneževino Andoro, Kneževino Monako in Republiko San Marino. Svet je sprejel sklepe o odnosih EU z državami EFTA, ki jih sprejme vsaki dve leti, in sklepe o odnosih s Kneževino Andoro, Kneževino Monako in Republiko San Marino.

Sodelovanje EU z državami EGP/EFTA na področju SZVP se je leta 2012 še poglobilo, saj so se te države pridružile številnim izjavam v okviru SZVP, z EU pa so sodelovale tudi pri nekaterih skupnih ukrepih. EU je prav tako vzdrževala redni politični dialog na različnih ravneh in v različnih kontekstih, pri čemer je bilo več bolj neuradnih pogovorov ob robu pomembnih mednarodnih dogodkov.

Kar zadeva sodelovanje v okviru SVOP, je Švica izrazila pripravljenost za sodelovanje v misijah EUAVSEC South Sudan in EUCAP SAHEL NIGER. Švica trenutno sodeluje v vojaški operaciji EU EUFOR Althea v Bosni in Hercegovini (z 19 osebami) in v civilni misiji na Kosovu (EULEX) (z osmimi osebami). Norveška je sodelovala v operacijah EUNAVFOR Atalanta, EULEX Kosovo in EUJUST Lex, ponudila pa je tudi osebje za misijo EUCAP Nestor. Je tudi članica nordijske bojne skupine.

Novembra 2012 je bilo sprejeto sodelovanje Norveške in Švice v okviru ASEM.

⁴² Evropski parlament je 24. maja 2012 sprejel resolucijo o švicarskih kvotah za število dovoljenj za prebivanje, ki se izdajo državljanom Poljske, Litve, Latvije, Estonije, Slovenije, Slovaške, Češke in Madžarske (P7_TA(2012)0226).

EU in **Norveška** zelo dobro in tesno sodelujeta na področju zunanje politike, zlasti pri vprašanjih v zvezi z Bližnjim vzhodom (Norveška predseduje ad hoc povezovalnemu odboru), arabsko pomladjo in Arktiko. V letu 2012 so redni dialogi potekali na vseh ravneh. Norveška in Islandija močno podpirata prošnjo EU za status stalnega opazovalca v Arktičnem svetu. VP/PP Catherine Ashton je Arktiko, vključno z Norveško, obiskala marca 2012. Norveška ostaja tudi ključna partnerica na področju energetske varnosti. Predsedniki Van Rompuy, Barroso in Schultz so se udeležili slovesnosti ob podelitvi Nobelove nagrade za mir v Oslu decembra 2012, ko je Evropska unija prejela to nagrado za leto 2012 .

S **Švico** je še naprej potekalo sodelovanje pri vprašanjih, kot so Južni Kavkaz, demokratični procesi v Severni Afriki in bližnjevzhodni mirovni proces. Švica je imela vlogo aktivnega mediatorja med Rusijo in Gruzijo, v okviru katere si je prizadevala za pristop Gruzije k STO. S Švico ni formalnega političnega dialoga, temveč je vzpostavljen neuradni politični dialog na ravni političnih direktorjev. Švicarski predsednik se je 20. marca 2012 srečal s predsedniki Van Rompuyem, Barrosom in Schulzem, med letom pa so se večkrat sestali tudi švicarski ministri in predstavniki Komisije.

Kljub temu, da EU in Švica nista sklenili sporazuma o prilagoditvi, se je Švica tako kot v preteklosti pogosto prilagajala stališčem in ukrepom EU⁴³.

Upravni dogovor za sodelovanje z Evropsko obrambno agencijo je bil podpisan 16. marca 2012.

⁴³ Vendar pa se ni pridružila okrepitevi sankcij proti Iranu, kar zadeva nafto in naftne derivate, in zaostritvi odnosov z iransko centralno banko, kar je Svet odločil julija 2012.

Nadaljevala so se pristopna pogajanja z **Islandijo**, ki so se začela julija 2010 in ki so med drugim junija 2012 omogočila začasno zaprtje posebnega poglavja o *zunanji, varnostni in obrambni politiki*. Do decembra 2012 je bilo v pogajanjih z Islandijo odprtih 27 poglavij, 11 pa jih je bilo zaprtih.

5. AZIJA IN PACIFIK

Za odnose med EU in Azijo ter pacifiškim območjem je bilo leto 2012 mejnik. Med pomembnejše dogodke v okviru poglobljenega dialoga in sodelovanja s to regijo spadajo večje število obiskov na visoki ravni, organizacija štirih srečanj na vrhu s strateškimi partnerji, zaključek in napredovanje pogajanj o mešanih sporazumih in podpis pristopa EU k Pogodbi ASEAN o prijateljstvu in sodelovanju (TAC). Ta dinamika ustreza politiki sodelovanja s to regijo, v kateri se nahajajo štiri strateške partnerice EU in ki vzdržuje trajno stopnjo rasti.

Iz skupne izjave EU in ZDA o azijsko-pacifiški regiji, ki sta jo državna sekretarka Hillary Clinton in visoka predstavnik EU za zunanje zadeve in varnostno politiko Catherine Ashton podpisali 12. julija 2012 v Phnom Penhu, je razviden pomen, ki ga EU in ZDA pripisujeta tej uspešni regiji ter njenemu miroljubnemu in dinamičnemu razvoju. Ta dokument predstavlja glavni rezultat, zaenkrat dosežen v okviru čezatlantskega dialoga o azijsko-pacifiški regiji.

Na vrhu ASEM 9 (5. in 6. novembra 2012 v Laosu) so evropske in azijske partnerice potrdile zanimanje za okrepitev medsebojnih odnosov in sodelovanja pri reševanju sodobnih izzivov. Pomen dialoga je še potrdila pridružitve Norveške, Švice in Bangladeša k temu procesu, kar kaže, da je zanimiv za še več držav na obeh celinah.

EU je še naprej dejavno spodbujala demokratične premike v Mjanmaru/Burmi in se nemudoma odzvala nanje. Odziv je bil celovit in je vključeval več pomoči in razgovorov (tudi na najvišji ravni), začasno ukinitve omejevalnih ukrepov (razen embarga na orožje) ter ustanovitve urada EU v Jangonu.

EU je utrdila svojo prisotnost na področju varnosti in razvoja. Ponovno je potrdila svoje dolgoročne zaveze v zvezi z Afganistanom. Dvostranski odnosi s to državo se bodo razvijali na podlagi dolgoročnega sporazuma o sodelovanju za partnerstvo in razvoj, ki bo tudi pravna podlaga za sodelovanje EU z Afganistanom v prihodnjih letih. Svet je januarja potrdil petletni načrt sodelovanja med EU in Pakistanom, junija pa se je začel strateški dialog med partnerjema. EU je še posebno pozornost namenila ozemeljskim in pomorskim vprašanjem v tej regiji. VP/PP je v imenu EU poudarila pomen miroljubnih in na sodelovanju temelječih rešitev, v skladu z mednarodnim pravom.

5.1. VZHODNA AZIJA

5.1.1. Sodelovanje s Kitajsko se je znatno okrepilo na varnostnem in obrambnem področju ter v zvezi z vprašanji na svetovni in mednarodni ravni. Najpomembnejša dogodka sta bila februarSKI⁴⁴ in septembrski vrh. Med najpomembnejše rezultate štejejo: aprila je bil vzpostavljen "tretji steber" (ki dopolnjuje strateški steber in trgovinsko-gospodarski steber) odnosov med EU in Kitajsko, t. i. medosebni dialog na visoki ravni; maja se je začelo partnerstvo EU-Kitajska za trajnostno urbanizacijo; maja je bilo organizirano tudi prvo srečanje na visoki ravni za energetiko; septembra je bila ustanovljena delovna skupina EU-Kitajska za kibernetiko varnost ter vzpostavljen dialog o inovacijah in dosežen dogovor o nadaljevanju pogajanj glede sporazuma o naložbah. Razprave so se veliko vrtele okoli mednarodnih vprašanj, zlasti v zvezi s Sirijo, Iranom in Vzhodnokitajskim morjem. Obe strani sta se strinjali, da je potrebnega več sodelovanja v zvezi z varnostjo preskrbe z energijo, jedrsko varnostjo, obvladovanjem nesreč in pomočjo pri njih ter zanesljivo preskrbo s hrano in vodo. Skladno s strateškim okvirom EU za človekove pravice in demokracijo so o vprašanih človekovih pravic razpravljali v okviru dialoga in seminarja o človekovih pravicah ter v drugih razpravah⁴⁵.

⁴⁴ Vrh je bil prestavljen in odložen v zadnjem trenutku zaradi izrednega Evropskega sveta oktobra 2011.

⁴⁵ Evropski parlament je 14. junija 2012 sprejel resolucijo o stanju človekovih pravic v Tibetu (P7_TA(2012)0257), 5. julija 2012 pa resolucijo o škandalu s prislinim splavom na Kitajskem (P7_TA(2012)0301).

Julija je v Pekingu potekal tretji strateški dialog med EU in Kitajsko, in sicer med VP/PP in državno svetovalko Dai Bingguo. VP/PP se je poleg tega drugič srečala z ministrom za obrambo Liangom Guangliem. Eden od ciljev tega obiska je bil izkoristiti strateško partnerstvo pri iskanju rešitev pomembnih vprašanj na mednarodni in svetovni ravni, zlasti glede na vedno večjo težo Kitajske na mednarodnem prizorišču. V ta namen sta se obe strani strinjali z vzpostavitvijo rednega dialoga na področju varnostne in obrambne politike in rednih stikov med posebnimi predstavniki in posebnimi odposlanci, z organizacijo seminarja na visoki ravni o varnosti in obrambi v letu 2013 ter z večjim obsegom izmenjav med vojaškim osebjem. Ti rezultati so bili potrjeni tudi na septembrskem vrhu. Ob tej priložnosti so razpravljali o Iranu, Siriji, Demokratični ljudski republiki Koreji, Vzhodnokitajskem morju ter uspešnem sodelovanju pri zatiranju piratstva. Kitajsko je bila pozvana, naj razmisli o tem, da bi sodelovala pri novih misijah EUCAP Nestor in EUAVSEC South Sudan.

Prvi dialog EU-Kitajska-Afrika o osebnem in lahkem orožju (SALW) je bil organiziran decembra 2012. Vzpostavljen je bil na podlagi sklepa Sveta iz februarja 2012, da bi se spoprijeli z nezakonito trgovino in prekomernim kopičenjem takšnega orožja.

5.1.2. Leta 2012 so potekale intenzivne priprave na pomembno napredovanje odnosov med EU in **Japonsko**⁴⁶ s pogajanjem glede okvirnega sporazuma o političnem, sektorskem in globalnem sodelovanju (FA) ter glede sporazuma o prosti trgovini (FTA). Svet je 29. novembra⁴⁷ po zaključku temeljite in celovite predhodne študije sprejel pogajalska mandata za FA in FTA.

⁴⁶ Evropski parlament je 13. junija 2012 in 25. oktobra 2012 sprejel resoluciji o trgovinskih pogajanjih EU z Japonsko (P7_TA(2012)0246, P7_TA(2012)0398). Evropski parlament je 16. februarja 2012 sprejel tudi resolucijo o smrtni kazni na Japonskem ((P7_TA(2012)0065).

⁴⁷ Pogajanja naj bi se po pričakovanjih uradno začela na 21. vrhu EU-Japonska v začetku leta 2013.

Voditelji so se večkrat srečali, na primer predsednika Van Rompuy in Barroso s predsednikom vlade Noda ob robu srečanja G8 v Camp Davidu, v Los Cabosu (G20) in ob robu vrha ASEM novembra v Vientianu.

Obiski sedmih komisarjev leta 2012 na Japonskem in številni dialogi na visoki ravni so jasno nakazali poglobljanje odnosov na splošno, tudi v več sektorjih, ki so za EU prednostnega pomena, na primer energetska politika, pomorsko sodelovanje in sodelovanje v ribištvu, pripravljenost na nesreče, zanesljiva preskrba s hrano, socialna politika, pa tudi znanost in tehnologija ter inovacije.

Tudi kar zadeva politično in varnostno plat, je bilo organizirano veliko število srečanj na visoki ravni (na politični ravni in na ravni visokih uradnikov), katerih rezultat so bile raznovrstne razprave. Pomemben skupni element razprav so bile povezave med trajnostno rastjo, varnostjo in razvojem, iz njih pa sta obe strani lahko bolje izluščili možnosti za prihodnje sodelovanje med EU in Japonsko na različnih področjih, na primer mir in varnost v Afriki, obvladovanje nesreč in odpornost nanje ali pa razvojna politika.

5.1.3. EU in Republika Koreja sta še naprej utrjevali strateško partnerstvo z uresničevanjem ciljev, določenih na šestem vrhu, ki je bil 28. marca 2012 v Seulu.

Drugi dialog političnih direktorjev je bil 12. oktobra 2012 v Bruslju, na njem pa so se med drugim dogovorili o poslovniku za redna posvetovanja o človekovih pravicah. Republika Koreja je EU povabila na prvo srečanje v okviru dialoga o obrambi v Seulu, ki je bilo 14. novembra 2012, na njem pa so bila izmenjana mnenja o operacijah kriznega upravljanja in možnosti za začetek pogajanj glede sporazuma o sodelovanju Republike Koreje v operacijah EU za krizno upravljanje. Po povabilu EU je Republika Koreja izrazila pripravljenost za sodelovanje v misiji EUCAP NESTOR. Obe strani sta se poleg tega dogovorili o ponovnem začetku dialoga o neširjenju jedrskega orožja in razorožitvi ter o okrepitvi njegovega pomena in pogostnosti.

Posvetovanja o Bližnjem vzhodu in Severni Afriki so prvič potekala 3. decembra 2012, drugi krog neuradnih posvetovanj med ESZD in ministrstvom za zunanje zadeve o politiki do DLRK pa je bil od 7. do 9. junija 2012 v Seulu.

Minister Republike Koreje za združitev Ju je februarja 2012 obiskal Politični in varnostni odbor.

Skupni odbor se je sestel 24. septembra 2012 v Bruslju, da bi na podlagi okvirnega sporazuma pregledal napredek na vseh področjih sodelovanja. Ministrski sestanek EU-Republika Koreja, ki sta mu sopredsedovala komisar Karel De Gucht in minister Taeho Bark, je bil 16. oktobra 2012 v Bruslju, na njem pa so bila izmenjana mnenja o učinku sporazuma o prosti trgovini ter o regulativnih ukrepih in ukrepih za liberalizacijo trgovine, zanimivih za obe strani.

5.1.4. Odnosi EU z Demokratično ljudsko republiko Korejo (DLRK) še naprej temeljijo na njeni politiki kritičnega sodelovanja. EU je leta 2012 še naprej skrbno spremljala razmere v regiji, še posebno pa v Severni Koreji. Več politik Severne Koreje je še vedno predmet resnih pomislekov (zlasti vprašanja, povezana z neširjenjem orožja in kršitvami človekovih pravic), EU pa s Severno Korejo o njih razpravlja ob vsaki priložnosti⁴⁸.

Skrb vzbujajoča je bila leta 2012 zlasti izstrelitev dveh raket (ena neuspešna aprila in druga uspešna decembra) z uporabo tehnologije za balistične izstrelke, ki je bila v nasprotju z mednarodnimi obveznostmi DLRK. VP/PP je obakrat objavila izjavo, v kateri je obsodila izstrelitev in pozvala Severno Korejo, naj se vzdrži nadaljnjih provokacij in raje izbere dialog z mednarodno javnostjo, med drugim tudi v okviru šeststranskih pogovorov.

Na področju človekovih pravic je EU (skupaj z Japonsko) marca 2012 sodelovala pri pobudi za resolucijo Sveta ZN za človekove pravice, v kateri je bila izražena zaskrbljenost zaradi hudih nenehnih kršitev človekovih pravic v DLRK.

⁴⁸ Evropski parlament je 24. maja 2012 sprejel resolucijo o položaju severnokorejskih beguncev (P7_TA(2012)0229).

5.1.5. EU in **Mongolija** sta leta 2012 še naprej razvijali dvostranske odnose v luči pričakovanega podpisa sporazuma o partnerstvu in sodelovanju. Obe strani sta še poglobljali sodelovanje na različnih področjih, na primer pri krepitvi zmogljivosti javnega sektorja, pri upravljanju in pravni državi, sprejemanju norm in standardov EU, poklicnem izobraževanju in usposabljanju, razvoju malih in srednje velikih podjetij ter v zvezi z vprašanji upravljanja, povezanimi s hitro se razvijajočim rudarskim sektorjem v Mongoliji. EU je podprla članstvo Mongolije v OVSE (novembra 2012) in z zanimanjem spremljala vedno večjo vlogo Mongolije v regionalnih in mednarodnih zadevah (predsedovanje Skupnosti demokracij).

5.2. JUGOVZHODNA AZIJA

5.2.1. EU je celo leto nadaljevala prizadevanja za okrepitev sodelovanja z **ASEAN**. Strani sta na 19. srečanju ministrov za zunanje zadeve EU-ASEAN, ki je bilo 26. in 27. aprila v državi Brunej, sprejeli nov akcijski načrt za okrepitev poglobljenega partnerstva EU-ASEAN 2013–2017, katerega cilj je razširitev in poglobitev odnosov, zlasti na političnem in varnostnem področju. VP/PP se je 12. julija udeležila 19. ministrskega srečanja regionalnega foruma ASEAN in konference EU-ASEAN po zaključku ministrskega srečanja, na kateri je podpisala protokol o pristopu EU k Pogodbi o prijateljstvu in sodelovanju v jugovzhodni Aziji. Pogodba je sporazum o nenasilju in sodelovanju med državami članicami ASEAN in njenimi partnericami. Je tudi predpogoj za sodelovanje na vrhu Vzhodne Azije.

Januarja 2012 je potekala misija ESZD v ASEAN (Džakarta), da bi se preučile možnosti za okrepitev sodelovanja med EU in ASEAN na področju odzivanja na krizne razmere. Na podlagi te misije je EU predložila ASEAN konkretne predloge za okrepitev sodelovanja med EU in ASEAN na področju odzivanja na krizne razmere. Na 19. ministrskem srečanju med EU in ASEAN so bili ti predlogi pozitivno sprejeti. ASEAN in EU sta se tako odločila, da bosta razvila tesnejše sodelovanje in usklajevanje pri zmanjševanju in upravljanju tveganja nesreč na svetovni in regionalni ravni.⁴⁹ Misija ESZD je 25. in 26. novembra 2012 obiskala **Malezijo**, da bi v okviru pobude EU-ASEAN poiskali načine za okrepitev dvostranskega sodelovanja med EU in Malezijo pri odzivanju na krizne razmere.

VP/PP je 27. junija oziroma 11. julija sopolodpisala nova sporazuma o partnerstvu in sodelovanju z vietnamskim in filipinskim ministrom za zunanje zadeve. Omenjena sporazuma sta podlaga za nadgradnjo in razvoj dvostranskih odnosov na različnih področjih, vključno z varnostjo, človekovimi pravicami, obvladovanjem nesreč, znanostjo in tehnologijo ter izobraževanjem.

EU je ohranila strateški cilj sporazumov o prosti trgovini s posameznimi regijami, obenem pa nadaljevala dvostranska pogajanja o takšnih sporazumih z državami ASEAN, ki so se zaključila 16. decembra v Singapuru. Znatni napredek je bil dosežen pri pogajanjih glede sporazuma o prosti trgovini z Malezijo, 26. junija pa so se uradno začela pogajanja o takšnem sporazumu z Vietnamom.

⁴⁹ ASEAN in EU sta se odločila, da bosta zlasti:

- vzpostavila regionalno mrežo za izmenjavo informacij in sisteme zgodnjega opozarjanja za izredne razmere;
- utrdila koordinacijski center ASEAN za humanitarno pomoč in obvladovanje nesreč (center AHA);
- s skupnimi močmi in na zahtevo okrepila nacionalne mehanizme obvladovanja nesreč v različnih državah ASEAN,

da se spodbudi izmenjava izkušenj in znanja na področju civilno-vojaškega sodelovanja pri zmanjševanju tveganja nesreč in odzivanju na izredne razmere.

Skladno z zavzetostjo obeh regij za razvijanje sodelovanja so se v tem letu množili obiski predstavnikov EU na visoki ravni v jugovzhodni Aziji. Predsednik Evropskega sveta Van Rompuy je v začetku novembra obiskal Vietnam in Kambodžo⁵⁰, predsednik Evropske komisije Barroso pa Mjanmar/Burmo in Tajsko. Oba predsednika sta se udeležila 9. Vrha ASEM, ki je bil 5. in 6. novembra v Vientianu v Laosu.

EU se je udeležila mednarodnega dialoga o obrambi v Džakarti v **Indoneziji**, ki je bil od 21. do 23. marca, in ob tej priložnosti vzpostavila obetavne stike z obrambno skupnostjo partnerskih držav ASEAN/Regionalni forum držav ASEAN, tudi z Indonezijo in Vietnamom.

5.2.2. Sodelovanje EU z Mjanmarom/Burmo se je leta 2012 izrazito izboljšalo, potem ko je z novo vlado leta 2011 prišlo do nekaterih demokratičnih premikov⁵¹. EU je v znak priznanja napredka v zvezi z demokratizacijo in nacionalno spravo za eno leto začasno ukinila omejevalne ukrepe proti Mjanmaru/Burmi, razen embarga na orožje in embarga na opremo, ki bi se lahko uporabila za represivne namene. Svet je 23. aprila objavil sklepe, v katerih je začrtal novo politiko EU do Mjanmara/Burme. Obiska predsednika Komisije Barrosa in VP/PP v tej državi sta nakazala nov preobrat v dvostranskih odnosih in odločilno pripomogla k poglobitvi sodelovanja EU s to državo (VP/PP je odprla urad EU v Jangonu, predsednik Barroso pa je slovesno otvoril mjanmarski mirovni center). Misija ESZD je med 21. in 25. novembrom 2012 obiskala Mjanmar/Burmo, da bi preučila, kako okrepiti sodelovanje med EU in Mjanmarom/Burmo na področju odzivanja na krizne razmere, ter se pri tem sestala z visokimi političnimi in vojaškimi uradniki. Oblasti Mjanmara/Burme so izrazile hvaležnost za misijo ESZD, ki so jo videle kot znak trdnjših odnosov med EU in Mjanmarom/Burmo pri odzivanju na krizne razmere. Misija ESZD je obiskala tudi štiri taborišča za notranje razseljene osebe v državi Rakhine (območje Sittwe). Vseeno pa ostaja odprtih še več vprašanj, vključno z nenehnimi spopadi v državi Kačin in napetostmi med skupnostmi v državi Rakhine. EU je bila glavna pobudnica resolucije GSZN o razmerah na področju človekovih pravic v Mjanmaru/Burmi, ki je bila sprejeta konec leta 2012, tokrat prvič s konsenzom.

⁵⁰ Evropski parlament je 26. oktobra 2012 sprejel resolucijo o razmerah v Kambodži (P7_TA(2012)0402).

⁵¹ Evropski parlament je 20. aprila 2012 sprejel resolucijo o razmerah v Mjanmaru/Burmi (P7_TA(2012)0142), 13. septembra 2012 resolucijo o preganjanju muslimanskega ljudstva Rohingja v Mjanmaru/Burmi (P7_TA(2012)0355) in 22. novembra 2012 resolucijo o razmerah v Mjanmaru/Burmi, zlasti nenehnem nasilju v državi Rakhine (P7_TA(2012)0464).

5.2.3. Tudi z **Indonezijo** so se odvijali politični stiki na visoki ravni. Kakovost zadnjega dialoga političnih direktorjev in srečanja visokih uradnikov, ki sta potekala drug ob drugem decembra 2012 v Bruslju, kažeta na odnos, ki zori in se pogloblja, skladno z vedno večjim pomenom Indonezije na regionalni in mednarodni ravni. Obe strani sta izrazili pripravljenost za tesnejše sodelovanje ali vsaj za izmenjavo izkušenj, na primer na varnostnem in obrambnem področju. V tem oziru je treba opozoriti na prve pogovore med uradniki na visoki ravni o varnostnih in obrambnih vprašanjih, ki so bili spomladi 2012 v Džakarti, jeseni pa v Bruslju⁵². Pomorska varnost in zatiranje piratstva sta bila izpostavljena kot skupna izziva in možno področje za izmenjavo izkušenj in sodelovanje. Obe strani sta izrazili prepričanje, da bi izmenjava izkušenj in usposabljanje na tem področju, pa tudi pri mirovnih operacijah, lahko vodila do plodnega sodelovanja.

5.3. JUŽNA AZIJA

5.3.1. V letu 2012 so se nadaljevala prizadevanja za krepitev politične in strateške razsežnosti strateškega partnerstva med EU in **Indijo**⁵³. Na začetku leta sta bila organizirana vrh EU-Indija in tudi ministrsko srečanje; ob tej priložnosti je VP/PP odpotovala v Indijo in se tam udeležila več pomembnih sestankov na visoki ravni. Drugo posvetovanje o zunanji politiki je bilo julija v Bruslju, ob tem pa so potekale koristne izmenjave mnenj o regionalnih in globalnih vprašanjih ter o sodelovanju na področju varnosti. Šesti dialog o varnosti na ravni političnih direktorjev je bil konec julija v Bruslju, na njem pa je bilo ponovno potrjeno močno zanimanje obeh strani za sodelovanje pri vprašanjih, povezanih z varnostjo, na primer pri boju proti terorizmu, kibernetsem kriminalu in pri kibernetiski varnosti, zatiranju piratstva in neširjenju jedrskega orožja. Ob tej priložnosti je bil sprejet dogovor o začetku dialoga, posvečenega širjenju orožja in razoroževanju, ki bi pripomogel k soglasju na tem področju.

⁵² Ta obetaven dialog se je nadaljeval spomladi 2013 v Džakarti.

⁵³ Evropski parlament je 13. decembra 2012 sprejel resolucijo o kastni diskriminaciji v Indiji (P7_TA(2012)0512).

5.3.2. Afganistan

Decembra 2012 se je tranzicijski proces začel izvajati v četrti skupini provinc, kar pomeni, da bo po zaključku tega procesa 87 % prebivalstva živelo na ozemljih pod nadzorom afganistanskih državnih varnostnih sil. Nadaljevalo se je postopno zmanjševanje števila vojakov ISAF, ki naj bi se zaključilo do konca leta 2014.

Varnostne razmere so bile še naprej napete zaradi številnih samomorilskih napadov in napadov znotraj oporišč ter drugih nasilnih napadov na vplivne verske, plemenske in vidne osebnosti v skupnosti ter lokalne in centralne vladne organe. Svet je maja potrdil dolgoročne zaveze EU do Afganistana in se obvezal k temu, da do konca tranzicije leta 2014 obdrži pomoč vsaj v istem obsegu in da podpre prizadevanja Afganistana za krepitev civilne policije in pravne države. Te zaveze so bile podlaga za prevzem obveznosti EU na vrsti mednarodnih konferenc v Chicagu, Kabulu, Bonnu in Tokiu, na katerih je bil vzpostavljen celovit dogovorjen mednarodni okvir za podporo večji varnosti in razvoju v Afganistanu po tranziciji. Z afganistansko vlado sta bila opravljena dva kroga pogajanj glede dolgoročnega sporazuma o sodelovanju za partnerstvo in razvoj, ki bo tudi pravna podlaga za sodelovanje EU z Afganistanom v prihodnjih letih. Vygaudas Ušackas, ki opravlja dvojno funkcijo vodje delegacije in posebnega predstavnika EU, je še naprej pomembno prispeval k usklajevanju in krejitvi navzočnosti EU na terenu, kakor je predvideno v akcijskem načrtu EU za Afganistan in Pakistan.

EUPOL Afghanistan je leta 2012 še naprej podpiral afganistansko stran v okviru treh programskih stebrov (institucionalna reforma ministrstva za notranje zadeve, profesionalizacija afganistanske državne policije in povezovanje policije s pravosodjem) v tesnem sodelovanju z mednarodnimi partnerji. Prenos odgovornosti za varnost na afganistanske državne varnostne sile je neposredno vplival na prisotnost EUPOL na terenu v letu 2012 z zaprtjem številnih terenskih postojank. Misija je v skladu s tranzicijskim procesom in za zagotovitev trajnostnih dosežkov še posebno pozornost namenjala vedno večji lastni odgovornosti Afganistana ter zmogljivostim ministrstva za notranje zadeve in policije. V tem oziru se je EUPOL dodatno usmeril na tečaje za usposabljanje izvajalcev usposabljanj in na stalne ključne afganistanske institucije, na primer policijsko akademijo in center za obvladovanje kriminala. Države članice so na podlagi rezultatov strateškega pregleda misije za leto 2012 sklenile, da misijo EUPOL podaljšajo do konca leta 2014 ob enaki funkcionalni usmeritvi in zgostitvi prisotnosti EUPOL zunaj Kabula na manj lokacijah.

5.3.3. Junija 2012 se je z obiskom VP/PP v Islamabadu začel strateški dialog med EU in **Pakistanom**⁵⁴. Dialog temelji na novem političnem okviru, tj. petletnem načrtu sodelovanja med EU in Pakistanom, ki ga je Svet potrdil 23. januarja. Z načrtom naj bi izboljšali sodelovanje EU s Pakistanom znotraj širokega političnega okvira in razširili odnose na raznovrstna vprašanja, vključno z varnostjo, demokracijo, upravljanjem, človekovimi pravicami, socialno-ekonomskim razvojem, trgovino in energetiko. Kot priprava na morebitno opazovanje parlamentarnih volitev, ki naj bi bile spomladi 2013, je EU od 18. oktobra do 6. novembra 2012 na teren poslala pripravljajlno volilno opazovalno misijo. Sklepi Sveta o Pakistanu iz junija 2012 poudarjajo zavezanost EU k podpori Pakistana pred volitvami in po njih, pa tudi poziv EU, da mora Pakistan okrepiti prizadevanja za politično, ekonomsko, fiskalno in energetska reformo. Novembra 2012 so začeli veljati nujni avtonomni trgovinski preferenciali za Pakistan, ki so bili uvedeni zaradi uničujočih poplav brez primere, veljavni pa bodo do decembra 2013. EU je še naprej prek dialoga sodelovala s Pakistanom pri reševanju vprašanj, povezanih s človekovimi pravicami. Politični dialog na ravni političnih direktorjev, ki je bil decembra v Bruslju, je zagotovil novo priložnost za poglobitev dialoga o zunanji in varnostni politiki. Udeleženci so se ob tej priložnosti dogovorili o začetku lokalnega dialoga o človekovih pravicah ter dialoga, posvečenega širjenju orožja in razoroževanju. Na področju zatiranja terorizma se je januarja 2012 začel dialog med EU in Pakistanom o boju proti terorizmu.

5.3.4. EU je izrazila zaskrbljenost zaradi političnega nasilja v **Bangladešu** ter nadaljevala dialog z vlado in drugimi ustreznimi stranmi glede zdravstvenih in varnostnih vprašanj v tovarnah, ki delajo za trg EU. Ključne prednostne naloge EU so bile še naprej podpora demokratičnim institucijam, zmanjševanje revščine, socialna vključenost, ravnanje z begunci in obravnavanje etničnih manjšin ter boj proti podnebnim spremembam. EU se je s temi temami ukvarjala v svojih programih razvojnega sodelovanja in v političnem dialogu, tudi na najvišji ravni. Sodelovala je z Bangladešem, da bi v mednarodnih pogajanjih o podnebnih spremembah dosegli visoko zastavljene cilje.

⁵⁴ Evropski parlament je 26. oktobra 2012 sprejel resolucijo o diskriminaciji deklic v Pakistanu in še posebej o primeru Malale Jusafzaj (P7_TA(2012)0401).

5.3.5. EU je marca 2012 v okviru Sveta ZN za človekove pravice sodelovala pri pobudi za resolucijo o pospeševanju sprave in odgovornosti, v kateri je **Šrilanka** pozvana, naj izvaja konstruktivna priporočila svoje komisije za nauke in spravo, sprejme vse potrebne ukrepe za odpravo domnevnih kršitev mednarodnega prava in pripravi celovit akcijski načrt s podrobnim opisom ukrepov, ki jih je sprejela vlada. O vprašanjih človekovih pravic se je razpravljalo tudi v okviru splošnega rednega pregleda novembra 2012. EU in Šrilanka sta vzporedno raziskovali možnosti za izboljšanje sodelovanja na različnih tehničnih področjih, EU pa je s svojo razvojno pomočjo prispevala k obnovi po konflikth.

5.3.6. Mladi demokratični sistem na **Maldivih** je leta 2012 preстал veliko preizkušenj. Po tednih opozicijskih protestov in policijskem uporuh je februarja 2012 odstopil prvi demokratično izvoljeni predsednik Mohamed Našid, kot predsednik pa ga je nadomestil nekdanji podpredsednik Vahid. VP/PP je v izjavi v imenu EU politične stranke pozvala, naj začnejo proces političnega dialoga, ki bo vodil k utrditvi demokratičnega procesa in predsedniškim volitvam, zaenkrat načrtovanim za drugo polovico leta 2013.

5.4. PACIFIK

5.4.1. EU in **Avstralija** sta na podlagi obiskov predsednika Barrosa septembra 2011 in VP/PP oktobra 2011 nadaljevali izmenjave in dialog, da bi razširili sodelovanje na področju zunanjih zadev in varnostnih vprašanj, pri kriznem upravljanju, razvojni pomoči ter globalnih vprašanjih, kot so podnebne spremembe ali energija. Po sprejetju mandata za okvirni sporazum EU-Avstralija oktobra 2011 je bil v letu 2012 dosežen precejšen napredek pri pogajanjih.

Politični dialog EU-Avstralija o Aziji je bil 27. julija v Canberri, izmenjana pa so bila podrobna mnenja o razvoju širše azijsko-pacifiške regije, glede katera imata obe strani podobna stališča in številne skupne interese, Avstralija pa pozdravlja večje udejstvovanje EU na tem območju.

Varnostni/strateški dialog EU-Avstralija na ravni političnih direktorjev je bil 7. novembra v Canberri (vključeval je posvetovanja z oddelkom za zunanje zadeve in trgovino, namestnikom svetovalca za državno varnost, državnim uradom za ocenjevanje razmer in avstralsko varnostno obveščevalno organizacijo), njegov obsežen dnevni red pa je med drugim zajemal varnostna vprašanja na azijsko-pacifiškem območju, Mjanmar/Burmo, Indonezijo, Fidži, Papuo Novo Gvinejo, Iran, Sirijo, Egipt, bližnjevzhodni mirovni proces, Afganistan, Pakistan, boj proti terorizmu, neširjenje orožja ter sodelovanje pri kriznem upravljanju.

EU je Avstralijo pozvala k sodelovanju v misijah EUCAP NESTOR in EUAVSEC. Dobro so napredovala pogajanja o okvirnem sporazumu za sodelovanje Avstralije pri operacijah kriznega upravljanja. S sklenitvijo sporazuma naj bi bilo zagotovljeno izhodišče za okrepljeno sodelovanje Avstralije pri operacijah SVOP.

5.4.2. Nova Zelandija. Med letom so potekale izmenjave mnenj o vprašanjih geopolitičnega in vzajemnega interesa, zlasti med operativnim direktorjem ESZD in ministrstvom za zunanjo politiko in trgovino, uradom predsednika vlade in njegovim kabinetom v Wellingtonu ter tudi z ministrom za zunanje zadeve in ministrom za trgovino v Aucklandu; poleg tega so bili organizirani prvi neuradni pogovori med EU in Novo Zelandijo o varnosti na ravni političnih direktorjev, ki so vključevali posvetovanja z ministrom za obrambne zadeve, ministrstvom za zunanje zadeve in novozelandskimi obveščevalnimi službami.

Nova Zelandija je še naprej znatno prispevala k SVOP. Okvirni sporazum o sodelovanju Nove Zelandije v operacijah EU za krizno upravljanje je bil podpisan 18. aprila 2012 na srečanju ministra za zunanje zadeve Murrayja McCullyja in VP/PP v Bruslju. Nova Zelandija je bila pozvana k sodelovanju v misiji EUCAP NESTOR.

Nova Zelandija je septembra 2012 napovedala, da bo do konca leta odpoklicala svoje policiste, ki so od leta 2007 delali za EUPOL Afghanistan, njihov prispevek pa je bil cenjen; obenem bo iz Afganistana umaknila novozelandsko enoto za obnovo provinc, potem ko bo končano prehodno obdobje na njihovem območju delovanja.

5.4.3. Fidži. EU je leta 2012 še naprej skrbno spremljala program za demokratizacijo in začetek ustavnega procesa. Sklenila je, da bo podaljšala t. i. primerne ukrepe (na podlagi člena 96 Sporazuma iz Cotonouja in člena 37 Instrumenta za razvojno sodelovanje) za nadaljnjih dvanajst mesecev, a je obenem nakazala, za začetek sicer še previdno, da se strinja z začetkom razprav o načrtovanju 11. ERS s Fidžijem, hkrati pa ponovila pozive k odpravi preostalih omejitev v zvezi s spoštovanjem demokratičnih načel, pravne države, človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

5.4.4. V Vzhodnem Timorju so bile leta 2012 po desetih letih neodvisnosti uspešno izvedene predsedniške in parlamentarne volitve, ki so mejnik na poti države proti stabilni demokraciji. EU je tja poslala misijo za opazovanje volitev in delegacijo Evropskega parlamenta za opazovanje parlamentarnih volitev. EU je oba volilna procesa označila za mirna, vključujoča in pregledna.

5.4.5. V Papui Novi Gvineji se je leta 2012 po nemirnih, a na koncu uspešnih volitvah zamenjala generacija voditeljev, obenem pa se je zopet vzpostavila politična stabilnost. Nova vlada pod vodstvom predsednika vlade Petra O'Neillja je predložila številne nove pobude, med drugim z večjim poudarkom na izobraževanju, zdravstvenih storitvah in protikorupcijskih ukrepih.

6. AFRIKA

EU se je v Afriki osredotočila na krepitev strateških partnerstev z Afriško unijo in Južno Afriko, pri čemer si je v okviru DEVCO prizadevala za uresničitev razvojnih ciljev EU v sodelovanju z afriškimi partnerji, in sicer z izvajanjem agende za spremembe ter sodelovanjem z regionalnimi in mednarodnimi organizacijami pri reševanju kriznih razmer v posameznih državah v okviru celovitega in regionalnega pristopa, ki je veliko pozornosti posvečal vprašanjem, povezanim s človekovimi pravicami in z upravljanjem. V tem letu je bilo sodelovanje med EU, AU in ZN na številnih koncih še intenzivnejše. V Somaliji, kjer se EU že več let močno udejstvuje v okviru operacije Atalanta, misije EUTM in financiranja misije AMISOM, je bil z izvajanjem strategije EU za Afriški rog (sprejete konec leta 2011), februarsko konferenco v Londonu in usklajeno mednarodno podporo koncu tranzicije dosežen dejanski napredek. EU je podpirala tudi prizadevanja AU v Sudanu, kjer je bil dosežen določen napredek kljub še vedno zelo nestabilnim razmeram. EU se je v DR Kongo, Gvineji Bissau in Maliju močno udejstvovala pri odzivanju na stopnjevanje kriznih razmer. S preventivno diplomacijo v drugih državah Sahela, Gvineji in Malaviju je preprečila poslabšanje tamkajšnjih razmer, misije EU za opazovanje volitev pa so odigrale pomembno vlogo v Sierri Leone, Senegal in Zambiji. S podpisom "Skupne poti naprej" z Angolo so odnosi s to hitro razvijajočo se državo prešli na novo raven.

6.1. EU-AU

EU in Afriška unija (AU) sta nadaljevali dialog in sodelovanje pri političnih in varnostnih zadevah. Politični in varnostni odbor EU in Svet AU za mir in varnost sta imela 29. maja peti skupni posvetovalni sestanek v zvezi z izvajanjem skupne strategije Afrika-EU, ki je sovpadel s še vedno nemirnimi razmerami v Afriškem rogu ter hudimi političnimi, varnostnimi in humanitarnimi krizami v nekaterih delih zahodne Afrike. Razprave, ki so bile posvečene Somaliji, Sudanu in Južnemu Sudanu, Gvineji Bissau, Sahelu in Maliju, so potrdile zavezanost obeh strani krepitvi skupnih prizadevanj za preprečevanje kriz in njihovo razreševanje. Obe strani sta ponovili skupno zavezo za izboljšanje sodelovanja pri splošnih vprašanjih in nadaljevanje sodelovanja pri afriški strukturi za mir in varnost, priznali pa sta tudi potrebo po predvidljivih, prilagodljivih in vzdržnih sredstvih za mirovne operacije AU.

EU je v okviru mirovne pomoči za Afriko leta 2012 obnovila svojo pomoč afriški strukturi za mir in varnost, da bi okrepili sinergije med AU in REC/RM, zmogljivosti afriškega celinskega sistema za zgodnje opozarjanje, delovanje struktur mediacije, kot je Odbor modrecev, in operativnost afriških rezervnih enot, pa tudi podporo afriškim strateškim, političnim, izvajalskim in upravljavskim zmogljivostim. EU je še naprej zagotavljala znatno finančno pomoč (167 milijonov EUR) dvema afriškima operacijama v podporo miru: misiji AU v Somaliji (AMISOM) in misiji Gospodarske skupnosti srednjeafriških držav (ECCAS) za vzpostavitev miru v Srednjeafriški republiki (MICOPAX). V okviru mehanizma zgodnjega odzivanja je podprla afriška mediacijska prizadevanja za izvajanje "načrta za rešitev krize na Madagaskarju" in pobudo Medvladne agencije za razvoj o sodelovanju pri predvolilni mirovni kampanji v Keniji.

Posebni predstavnik EU pri AU Gary Quince je še naprej proaktivno sodeloval z AU in njenimi državami članicami, zlasti prek stikov z Odborom AU za mir in varnost ter pri podpori izvajanju afriške strukture za mir in varnost. Prispeval je tudi k izvajanju politike EU za človekove pravice v Afriški uniji, kar je ključnega pomena glede na trenutno fazo izvajanja afriške strukture za upravljanje.

6.2. ZAHODNA AFRIKA

6.2.1. Med letom se je nadaljevalo izvajanje strategije EU za varnost in razvoj **Sahela**, pri čemer so bili pri pregledu ugotovljeni napredek in pozitivni rezultati pri vseh štirih glavnih sklopih, tj. (i) razvoj, dobro upravljanje in notranje reševanje sporov; (ii) politika in diplomacija; (iii) demokracija in pravna država ter (iv) preprečevanje nasilnega ekstremizma. Sprejetje in izvajanje strategije je bilo časovno ustrezno, čeprav so potrebne prilagoditve glede na razvoj dogodkov v Maliju in drugod po Sahelu. Glavni poudarek strategije je bil še vedno na **Maliju, Mavretaniji in Nigru**, razmišljalo pa se je tudi o njeni dodatni razširitvi zaradi nenehnih težav, ki pestijo regijo.

6.2.2. Uporniške sile so januarja 2012 stopnjevale operacije na severu **Malija**⁵⁵ in pri tem uporabile orožje, pretihotapljeno iz sosednjih držav. Marca je državni udar zrušil civilno vlado in pospešil krizo v državi. Oborožene skupine so prevzele nadzor nad severom države, kar je pripeljalo do zastoja, ki je trajal še do konca leta 2012. EU je od začetka krize Maliju stala ob strani in dejavno podpirala regionalne organizacije (ECOWAS in Afriško unijo) pri njihovih prizadevanjih, da najdejo rešitev, ter večkrat potrdila, tudi v več sklepih Sveta, svojo celovito podporo ozemeljski celovitosti Malija in političnemu reševanju krize z dialogom z neterorističnimi sogovorniki. Istočasno je EU odločno in dosledno podpirala prehod na civilno oblast, ki bi čim prej pripeljala do volitev. Po državnem udaru je bilo sodelovanje z Malijem začasno prekinjeno, ponovno pa se bo začelo, če bo dosežen napredek v tranzicijskem procesu⁵⁶. EU je v celoti sodelovala tudi pri sprejetju treh ključnih resolucij VS ZN (2056/12, 2071/12 in 2085/12), ki so vzpostavile podporo mednarodne skupnosti za demokracijo, pravno državo in celovitost Malija. Dejavno se je tudi ukvarjala z reševanjem humanitarne krize v Sahelu in v kratkem roku priskrbelo veliko pomoči ogroženemu prebivalstvu.

⁵⁵ Evropski parlament je 20. aprila 2012 sprejel resolucijo o razmerah v Maliju (P7_TA(2012)0141), 14. junija 2012 pa resolucijo o človekovih pravicah in varnostnih razmerah na območju Sahela (P7_TA(2012)0263).

⁵⁶ Razvojno sodelovanje je bilo ponovno vzpostavljeno leta 2013.

Glede na to in v okviru stalne zavezanosti reševanju varnostnih izzivov v Sahelu je EU začela novo misijo SVOP, tj. EUCAP Sahel/Niger, s katero naj bi izboljšali zmogljivosti nigrskih varnostnih sil (žandarmerija, državna policija, državna garda) za učinkovito in usklajeno zatiranje terorizma in organiziranega kriminala. Misija EUCAP Sahel/Niger se je začela julija 2012 po ustrezni odobritvi koncepta kriznega upravljanja in sklepa Sveta, v njenem okviru pa je bilo napotenih približno 50 mednarodnih policijskih in vojaških strokovnjakov. EU je poleg tega nadaljevala priprave na drugo veliko operacijo SVOP, na misijo EU za usposabljanje v Maliju (EUTM), ki je sestavni del celovitega pristopa EU do razmer v Maliju in Sahelu na podlagi resolucije VS ZN 2085/12.

6.2.3. Nova uprava v Nigeriji⁵⁷ je bila soočena s ponovnimi nasilnimi terorističnimi napadi, ko je skupina Boko Haram nadaljevala svoje nasilne ekstremistične kampanje. Terorizem je bil še naprej najhujši varnostni problem, saj je bila izvedena vrsta terorističnih napadov na državne organe, kristjane in zmerne muslimane; te napade so obsodili VP/PP in glavni deležniki mednarodne skupnosti. Varnostne razmere so bile glavna točka razprave na tretjem ministrskem srečanju v okviru sporazuma med EU in Nigerijo "Skupna pot naprej", ki je bilo februarja 2012 v Abuji. Srečanje je med drugim privedlo do vzpostavitve lokalnega dialoga o miru, stabilnosti in varnosti.

6.2.4. Gambija je avgusta 2012 s skrivno usmrtitvijo devetih zapornikov, obsojenih na smrtno kazen, prekinila 27-letni moratorij na smrtno kazen. Po mednarodni obsodbi je bil moratorij nekaj tednov zatem ponovno uveden in od tedaj ni bilo več usmrtitev. Ta dogodek je ponazoril poslabšanje položaja človekovih pravic v Gambiji v letu 2012. EU je vprašanji upravljanja in položaja človekovih pravic v tej državi še naprej obravnavala v sodelovanju z gambijskimi oblastmi in ob podpori regionalnih akterjev, zlasti Afriške unije. Leta 2012 je bilo v zvezi s ključnimi vprašanji izdanih več izjav VP/PP, njenih uradnih govorcev in lokalnih izjav, v katerih je bila Gambija pozvana k spoštovanju mednarodnih zavez.

⁵⁷ Evropski parlament je 15. marca 2012 sprejel resolucijo o razmerah v Nigeriji (P7_TA-PROV(2012)0090).

6.2.5. V **Slonokoščeni obali** sta bila praznovanje po parlamentarnih volitvah in izročitev nekdanjega predsednika Gbaga Mednarodnemu kazenskemu sodišču pomembna koraka do sprave. Kljub temu pa so nasilje in napetosti še naprej hromili državo. EU je nadalje podpirala stabilizacijo razmer po krizi, pravico in spravo, postopoma so bili ukinjeni omejevalni ukrepi. Leta 2012 so Slonokoščeno obalo obiskali predsednik Van Rompuy in predsednik Barroso ter komisar Piebalgs in s tem vrnili predhodni obisk predsednika Ouattare v Bruslju. Ti obiski so bili za EU še dodatna priložnost, da ponovno potrdi svojo podporo demokraciji, razvoju, pravici in spravi v Slonokoščeni obali, tudi prek nepristranskega pravosodnega sektorja in z reformo varnostnega sektorja.

6.2.6. Sodelovanje z **Gvinejo Bissau**⁵⁸ je bilo po državnem udaru aprila 2012 prekinjeno in je od tedaj zamrznjeno. Trenutno se izvaja le neposredna dobava humanitarne pomoči in podpore prebivalstvu. EU je takoj obsodila udar, pozvala k ponovni vzpostavitvi civilne oblasti in uvedla omejevalne ukrepe za odgovorne. V resoluciji VS ZN 2048/12 je bil ta poziv pozneje ponovljen, uvedene pa so bile tudi sankcije ZN. EU se dejavno usklajuje z AU, ZN, ECOWAS in CPLP (Skupnost portugalsko govorečih držav), da bi našli demokratično in sporazumno rešitev krize. Za kakršno koli trajno rešitev so predpogoji reforma varnostnega sektorja, obnovitev vojaške hierarhije in nevpletanje varnostnih sil v civilne zadeve, potrebne pa so tudi demokratične volitve in strogo spoštovanje človekovih pravic.

6.2.7. EU je lahko na podlagi napredka pri prehodu v demokracijo odpravila preostale ovire za **Gvinejo**, da je bil decembra 2012 podpisan državni okvirni program v okviru 10. ERS. Med prihodnjimi mejniki je tudi organizacija dolgo pričakovanih parlamentarnih volitev septembra 2013. Še vedno velja tudi embargo na orožje. Za pet oseb, ki naj bi bile odgovorne za nasilne napade septembra 2009, še vedno veljajo sankcije EU.

⁵⁸ Evropski parlament je 13. junija 2012 sprejel resolucijo o vojaškem udaru v Gvineji Bissau (P7_TA(2012)0247).

6.3. VZHODNA AFRIKA

6.3.1. Afriški rog. EU si je leta 2012 aktivno prizadevala za izvajanje strateškega okvira za Afriški rog in s tem celovitega pristopa za svoje dejavnosti v tej regiji. K tem prizadevanjem sta prispevala posebni predstavnik EU za Afriški rog Alexander Rondos in posebna predstavnica EU za Sudan in Južni Sudan Rosalind Marsden.

EU je prispevala k izboljšanju razmer v **Somaliji**, ki je bila dolgo žarišče nestabilnosti na območju Afriškega roga. Še naprej je prispevala politično in varnostno podporo Somaliji in Afriški uniji za misijo AMISOM⁵⁹. Imela je vodilno vlogo pri pomoči za dokončanje tranzicije v Somaliji septembra 2012, zlasti na podlagi prizadevanj misije EU v Somaliji s sedežem v Nairobiju in posebnega predstavnika EU za Afriški rog. EU je v odziv na nove politične razmere prilagodila svoj celovit pristop k Somaliji tako, da je neposredneje sodelovala s somalsko zvezno vlado in podpirala somalske prednostne naloge. EU je leta 2012 prispevala k razvoju somalskih varnostnih sil, ki jih je uspešno usposabljala v okviru vojaške misije EUTM Somalia s sedežem v Ugandi⁶⁰. Vojaki, usposobljeni v okviru EUTM in ponovno razmeščeni po Somaliji, tvorijo jedro somalskih državnih oboroženih sil in so imeli leta 2012 skupaj z AMISOM ključno vlogo pri izboljšanju varnostnih razmer v Somaliji. VP/PP je avgusta 2012 obiskala Mogadiš, da bi potrdila zavezanost EU somalskemu procesu v obdobju po prehodu in poudarila njeno zavezanost boljšemu upravljanju, razvoju in varnosti v državi.

⁵⁹ EU je bila še naprej pomembna podpornica AMISOM v okviru mirovne pomoči za Afriko (APF) z več kot 150 milijoni EUR dodatnih sredstev za vojaške enote AMISOM, in sicer po sprejetju RVSZN 2035, na podlagi katere je bila precej zvišana zgornja meja za vojake, celotni znesek pogodbenega prispevka APF za AMISOM pa je tako dosegel 411 milijonov EUR. EU je s podporo afriškim vojaškim enotam tako prispevala k izboljšanju varnostnih razmer v Somaliji.

⁶⁰ EU je do sedaj prispevala k usposabljanju približno 3000 somalskih vojakov. Usposabljanje je zajemalo tudi mednarodno humanitarno pravo in človekove pravice ter zaščito civilistov, vključno s posebnimi potrebami za zaščito žensk in otrok.

K uresničevanju ciljev strateškega okvira je v veliki meri prispevala cela vrsta projektov za razvojno sodelovanje ter štiri operacije in misije SVOP (EUNAVOF Atalanta, EUTM Somalia, EUCAP Nestor in EUAVSEC na letališču v Jubi), ki trenutno potekajo na Afriškem rogu. Marca 2012 je bil vzpostavljen operativni center EU za podporo načrtovanju in lažšanju usklajevanja misij in operacij EU v okviru SVOP (razen EUAVSEC) pod vodstvom Političnega in varnostnega odbora.

Mandat pomorske operacije EUNAVFOR Atalanta bo trajal do decembra 2014, v njenem okviru pa je bilo mogoče varno dostavljati pomoč v hrani z ladjami svetovnega programa za hrano, saj je bilo v njenem okviru v somalski Mogadiš pospremljenih več kot 120 trgovskih plovil. Podobno število ranljivih plovil je bilo deležno varovanja tudi pri dostavi tovara za misijo AU v Somaliji (AMISOM). EUNAVFOR Atalanta je uspešno pripomogla k zmanjšanju števila piratskih napadov v prvi polovici leta 2012. Operacija je bila poleg vojaških akcij na morju od marca 2012 pooblaščen tudi za uničenje piratskih logističnih postojank na somalski obali in s tem za razdor piratstva kot "poslovnega modela". EU je poleg tega prispevala k celi vrsti akcij proti piratom v okviru partnerstva z ZN, Mednarodno kontaktno skupino za piratstvo in Mednarodno pomorsko organizacijo⁶¹.

Julija 2012 se je začela nova civilna misija SVOP za krepitev regionalnih zmogljivosti v Afriškem rogu (EUCAP Nestor), v okviru katere naj bi s podporo razvoju obalne policije okrepili pomorske zmogljivosti Džibutija, Kenije, Tanzanije in Sejšlov ter sektor pravne države, najprej v somalskih regijah Puntland in Somaliland. Na začetku se bo misija EUCAP Nestor osredotočila na geografsko območje Džibutija, Kenije, Sejšlov in Somalije.

⁶¹ Poleg tega so za prenehanje prakse nekaznovanosti na območju Indijskega oceana zaradi sodnega pregona potrebne premestitve osumljenih piratstva (ali oboroženih roparjev na morju) z ladij EUNAVFOR v države, ki jih piratstvo prizadeva in so pripravljene soditi osumljencem. EU je še naprej pošiljala osumljene piratstva v države, s katerimi so sklenjeni veljavni dvostranski sporazumi (Sejšeli in Mauritius), in nudila pomoč pravosodnim organom v teh državah. Prispevala je k prekinitvi piratskih finančnih tokov. V več državah članicah EU potekajo preiskave osumljenih piratstva, sodelovanje med tožilci in uradniki kazenskega pregona pa že kaže obetajoče rezultate. Pod okriljem Europol je januarja 2012 začela delovati skupna nizozemsko-nemška preiskovalna enota za spremljanje finančnih tokov. Europol in Interpol tesno sodelujeta pri zbiranju in analiziranju podatkov o primerih piratstva, dodelujejo pa se tudi podrobnosti za izboljšanje njune zmožnosti prejemanja ustreznih informacij od EUNAVFOR.

6.3.2. EU kljub podpisu svežnja sporazumov septembra 2012 v Adis Abebi ostaja zaskrbljena zaradi nezadostnega napredka pri reševanju preostalih nerešenih vprašanj iz celovitega mirovnega sporazuma med **Sudanom in Južnim Sudanom** ter zaradi zamud pri izvajanju sporazumov. EU je bila še prav posebno pozorna na varnostne razmere in z njimi povezane humanitarne krize v Modrem Nilu, Južnem Kordofanu⁶², Darfurju in območju Abyei. Posebna predstavnica EU za Sudan in Južni Sudan, ki sodeluje z AU, ZN in mednarodnimi partnerji, ima še naprej osrednjo vlogo v prizadevanjih EU za podporo pogajalskemu procesu med obema državama ter tudi pri notranjih dogodkih v Sudanu in Južnem Sudanu⁶³.

Prvi obisk predsednika Kiira marca 2012 v Bruslju je bil mejnik v razvoju tesnega in dolgoročnega partnerstva z Južnim Sudanom, ki vključuje razvojno sodelovanje, pa tudi vzpostavljanje miru in varnosti. EU je poleg prvega skupnega načrtovanja razvojne pomoči EU za Južni Sudan oktobra 2012 začela tudi misijo EUAVSEC, s katero naj bi okrepili varnost na mednarodnem letališču v Jubi.

6.3.3. V **Keniji** so se leta 2012 krepile priprave na volitve, načrtovane za marec 2013, prvi preizkus kenijske nove ustave, nov volilni okvir in prenovljeno sodstvo. Glede na to, da sta država in regija prešli čez pomemben proces reform, bodo te volitve zanju odločilnega pomena. EU volitvam pripisuje velik pomen, zato je stopnjevala svojo podporo pripravam. VP/PP je avgusta 2012 odpotovala v Kenijo, da bi tam izrazila odločno podporo kenijskim prizadevanjem za verodostojen volilni proces. Oktobra je v državo odšla raziskovalna misija EU, da bi ocenila razmere za napotitev misije EU za opazovanje volitev⁶⁴.

⁶² Evropski parlament je 15. septembra 2011 sprejel resolucijo o Sudanu: razmere v Južnem Kordofanu in izbruh nasilja v zvezni državi Modri Nil (P7_TA-PROV(2011)0393).

⁶³ Evropski parlament je 13. junija 2012 sprejel resolucijo o razmerah v Sudanu in Južnem Sudanu (P7_TA-PROV(2012)0248).

⁶⁴ Misija za opazovanje volitev je v Keniji od januarja 2013, da bi temeljito in celovito ocenila volilni proces in s tem zagotovila njegovo preglednost.

6.3.4. Madagaskar⁶⁵ je ostal država po členu 96 Sporazuma iz Cotonouja ("Article 96 of Cotonou country"). Vendar pa so bili zahvaljujoč pozitivnim političnim premikom (podpis časovnega načrta ob posredovanju Južnoafriške razvojne skupnosti (SADC)) ustrezni veljavni ukrepi decembra 2011 spremenjeni, tako da je EU pod določenimi pogoji lahko podprla odvijajoči se tranzicijski proces. Decembra 2012 so bili ti ukrepi podaljšani, dokler Svet ne ugotovi, da so bile volitve verodostojne in da je ponovno vzpostavljen ustavni red.

6.3.5. Etiopija je prehod s štirinajstletnega obdobja pod vodstvom Melesa Zenawija opravila v skladu z ustavo, in sicer z imenovanjem nekdanjega namestnika predsednika vlade Hailemariam Desalegna za predsednika vlade (septembra 2012). Nova voditeljska struktura, ki je nastala po reorganizaciji kabineta lanskega novembra, bo preizkušena marca 2013 na kongresu EPRDF (Revolucionarna demokratična fronta etiopskega ljudstva) in na lokalnih volitvah, načrtovanih aprila. Država ima še naprej pomembno vlogo za stabilnost v regiji, pri čemer je predsednik vlade Hailemariam od januarja 2013 tudi novi predsednik AU. Poleg odprtja prvega evropskega poslovnega foruma v maju 2012 je EU pred kratkim skupaj z Norveško in etiopsko vlado sprejela skupno načrtovalno strategijo za vzajemno razvojno sodelovanje v državi.

6.4. SREDNJA AFRIKA

6.4.1. Demokratična republika Kongo (DR Kongo)/območje Velikih jezer. Po zaključku predsedniških in parlamentarnih volitev v DR Kongu (novembra 2011) je EU pozvala k nadaljnjim prizadevanjem za zagotovitev večje preglednosti in verodostojnosti v zvezi z nadaljnjimi fazami volilnega cikla (provincialne, lokalne volitve)⁶⁶.

⁶⁵ Evropski parlament je 9. junija 2011 sprejel resolucijo o razmerah na Madagaskarju (P7_TA-PROV(2011)0270).

⁶⁶ Evropski parlament je 13. junija 2012 sprejel resolucijo o spremljanju volitev v Demokratični republiki Kongo (P7_TA(2012)0252), 13. decembra 2012 pa o razmerah v Demokratični republiki Kongo (P7_TA(2012)0511).

Vendar pa od sredine 2012 nad političnimi in varnostnimi razmerami visi senca upora skupine M23, krize na vzhodu DR Kongo in zaporednih diplomatskih pobud za ponovno vzpostavitev miru (mednarodna konferenca za območje Velikih Jezer v Kampali, okvirni sporazum ZN). Svet je v zvezi s tem junija, novembra in decembra sprejel sklepe o DR Kongu/Velikih jezerih in v njih poudaril globoko zaskrbljenost zaradi razmer v pokrajini Kivu in obsodil upor. Pozval je tudi h konstruktivnemu regionalnemu sodelovanju, obenem pa spodbujal k reševanju krize na podlagi dialoga in osredotočenju na odpravljanje osnovnih razlogov za konflikt na regionalni ravni in ravni DR Kongo. Podobno sta tudi predsednik Van Rompuy (septembra, oktobra) in VP/PP (julija, novembra) izrazila zaskrbljenost EU in dala njena priporočila.

V DR Kongo trenutno delujeta dve misiji SVOP za reformo varnostnega sektorja, in sicer EUSEC RD Congo in EUPOL RD Congo. Mandat obeh misij je bil septembra 2012 podaljšan do 30. septembra 2013, po katerem bo sledila zaključna dvanajstmesečna faza prehoda, v kateri naj bi predali svoje naloge.

EUSEC RD Congo zagotavlja nasvete in pomoč v zvezi z reformo obrambnega sektorja (kot del reforme varnostnega sektorja) v DR Kongo, njegov cilj pa je pomoč organom v Kongu pri vzpostavljanju obrambnega aparata pod demokratičnim nadzorom, ki bo prebivalcem Konga zagotavljal varnost⁶⁷. Misija pomaga Kongu tudi z razvijanjem logističnih zmogljivosti in opravlja dejavnosti za preprečevanje kršitev človekovih pravic, tudi spolnega nasilja.

⁶⁷ Ključne dejavnosti misije so strateška podpora kongovskemu ministrstvu za obrambo in vojaškemu štabu, vključno s podporo generalnemu inšpektoratu, posodabljanje in konsolidacija upravnih virov ter upravljanje človeških virov, oživitev sistema usposabljanja s podporo glavnemu poveljstvu vojaških šol in razvoj celovite politike usposabljanja.

EUPOL RD Congo je tudi v letu 2012 podpiral reformo varnostnega sektorja na področju policije in njene povezave s pravosodjem, in sicer s spremljanjem, mentorstvom in svetovanjem ter s pomočjo ministrstvu za notranje zadeve in varnost in *Police Nationale Congolaise* pri izvajanju akcijskega načrta za policijo (Plan d'Action Triennal Actualisé) ter z njim povezanega zakonodajnega okvira. Misija je ob usklajevanju z lokalnimi in mednarodnimi prizadevanji prispevala tudi k okrepitvi operativnih policijskih zmogljivosti z mentorstvom, spremljanjem, svetovanjem, pa tudi usposabljanjem. Podpira tudi boj proti nekaznovanosti na področju kršitev človekovih pravic in spolnega nasilja, pri čemer sodeluje z Unicefom pri krepitvi svojih dejavnosti pri zaščiti otrok, ter večjo povezanost med policijo in pravosodjem.

6.4.2. Skupina strokovnjakov ZN je junija in decembra 2012 v svojih ugotovitvah navedla poročila o tem, da naj bi **Ruanda** podpirala milico M23 v vzhodnem Kongu. Svet je glede na to septembra sprejel sklepe o DR Kongu/Ruandi in v njih poudaril, da mora Ruanda prenehati podpirati skupino M23 v celoti in jo izrecno obsoditi, da se mora zavezati k spoštovanju suverenosti in ozemeljske celovitosti DR Kongo, še naprej sodelovati s skupino strokovnjakov ZN ter z DR Kongo in regijo sodelovati pri trajni politični rešitvi, ki bo odpravila osnovne razloge konflikta.

6.4.3. Razmere v **Srednjeafriški republiki** so bile še naprej zapletene, mirovni proces pa ni dosti napredoval. Vendar pa so vsi politični deležniki znova začeli neposredne pogovore in vrsto razprav, da bi s soglasjem sprejeli predlog zakona o reformi volilne zakonodaje. EU je nadaljevala okrepljen politični dialog z oblastmi v Srednjeafriški republiki. V središču njene pozornosti sta bila nadaljnja narodna sprava in utrjevanje miru v državi, tudi s podporo afriški mirovni operaciji pod vodstvom ECCAS (Gospodarska skupnost srednjeafriških držav) v Srednjeafriški republiki (MICOPAX) in/ali s prispevanjem dodatnih sredstev za demobilizacijo v okviru trenutnega programa za razorožitev, demobilizacijo in ponovno vključevanje.

6.5. JUŽNA AFRIKA

6.5.1. Peti letni vrh EU-**Južna Afrika** je bil 18. septembra 2012 v Bruslju. Vrh je zaključil leto intenzivnega političnega dialoga in tesnega sodelovanja pri politikah. Med drugim so bila v to vključena 4. dvostranska posvetovanja o politiki in varnosti 30. aprila v Bruslju, 13. Skupni Svet za sodelovanje 17. julija v Pretoriji in 11. ministrski dialog o politiki, ki sta se ga 24. avgusta v Pretoriji udeležila VP/PP in južnoafriški minister za zunanje zadeve Nkoana Mašabane. Vsi ti dogodki so omogočili pomemben napredek partnerskega odnosa in postopno krepitev političnega dialoga o zunanjepolitičnih vprašanjih. Še naprej so potekali plodni razgovori o sektorskih politikah, na primer trgovini, razvojnem sodelovanju, okolju, energetiki, podnebnih spremembah, izobraževanju, mobilnosti, znanosti in tehnologiji.

Svet je 19. novembra uradno vzpostavil dialog o človekovih pravicah med EU in Južno Afriko, ki naj bi se odvijal vsako leto in zajemal ustrezna vprašanja človekovih pravic, demokracije in pravne države⁶⁸.

⁶⁸ Evropski parlament je 13. septembra 2012 sprejel resolucijo o Južni Afriki: pokol stavekajočih rudarjev (P7_TA(2012)0354).

6.5.2. Angola. Potem ko je aprila 2012 predsednik José Manuel Barroso uradno obiskal Luando, je bil julija 2012 podpisan sporazum "Angola-EU – skupna pot naprej". Ta sporazum utira pot ambicioznemu političnemu partnerstvu in okrepljenemu sodelovanju. Skladno s tem sta strani poglobljeno razpravljali o konfliktu na območju Velikih jezer. EU je ugodno ocenila angolska prizadevanja v Gvineji Bissau, ki so usmerjena v demilitarizacijo politike in boj proti prometu s prepovedanimi drogami. Splošne volitve v Angoli avgusta 2012, na katere je EU napotila misijo strokovnjakov in v zvezi z njimi financirala projekte civilne družbe za volilno svobodo in preglednost, so prisotni mednarodni opazovalci na splošno ocenili kot uspešne. Misija strokovnjakov EU za volitve je odkrila nekaj pomanjkljivosti v volilnem procesu in izrazila pripravljenost, da angolskim oblastem pomaga pri učinkoviti odpravi teh pomanjkljivosti pri prihodnjih volitvah.

6.5.3. Malavi. EU je po smrti predsednika Bingu wa Mutharike aktivno podpirala spoštovanje ustavne predaje oblasti nekdanji podpredsednici Joyce Banda, ki je 7. aprila prevzela funkcijo predsednice. Predsednica Banda je po nastopu funkcije sprejela veliko pozitivnih ukrepov za okrepitev dobrega upravljanja in povrnitev zaupanja javnosti. Nova vlada je korenito spremenila gospodarske politike in popravila znatno poslabšan položaj človekovih pravic v državi. EU je priznala zavezanost predsednice Banda socialni pravičnosti in človekovim pravicam ter jo spodbudila k ohranitvi visoko zastavljenih novih politik za stabilizacijo gospodarstva (sprejetje programa MDS avgusta 2012) in dolgoročno zastavitev trajnostne gospodarske rasti. Predsednica Banda je novembra 2012 sodelovala na evropskih razvojnih dnevih in se sestala z VP/PP Catherine Ashton. V letu 2012 je zopet pričela prihajati podpora iz proračuna EU. Novembra 2012 je bil sprejet predlog spremembe ustave za leto 2014, ki bo omogočil izvedbo tristranskih volitev (predsedniških, parlamentarnih in lokalnih)⁶⁹.

⁶⁹ Tristranske volitve bodo sprožile precejšnje logistične, administrativne in finančne izzive. EU je spremljala zadnji dve izvedbi splošnih volitev v Malaviju leta 2004 in 2009 in v državo decembra 2012 napotila misijo za spremljanje ukrepanja po volitvah, da bi ocenila napredek in priprave na volitve leta 2014.

6.5.4. EU je v zvezi z **Zimbabvejem** februarja 2012 sklenila, da bo s seznama o prepovedi izdajanja vizumov in zamrznitvi premoženja umaknila 51 oseb in 20 subjektov. Zavezala se je tudi k pregledu razvojne politike v šestih mesecih in k celovitemu pregledu ukrepov. Julija 2012 je nato sklenila, da bo začasno prekinila uveljavitev omejitev na podlagi člena 96 (Sporazuma iz Cotonouja) v zvezi z razvojnim sodelovanjem in začela priprave za državni strateški dokument v okviru naslednjega Evropskega razvojnega sklada. Ta bo EU omogočil, da bo delala neposredno z zimbabvejsko vlado, pa tudi prek nje. EU je julija tudi poudarila svojo pripravljenost za nadaljnjo prilagoditev politike v zvezi z ukrepi glede na napredek, ki ga politične stranke dosežejo v skladu s časovnico Južnoafriške razvojne skupnosti (SADC). V zvezi s tem bi bil miren in verodostojen ustavni referendum pomemben mejnik pri pripravi demokratičnih volitev in utemeljen razlog za preklic večine omejevalnih ukrepov EU, usmerjenih zoper posameznike in subjekte. EU je imela v okviru procesa Kimberley zopet vodilno vlogo pri tkanju soglasja za nadaljnjo pot v zvezi s polji diamantov v Marangeju v Zimbabveju. Pozitiven korak naprej je bil sklep, sprejet na plenarni seji procesa Kimberley novembra v Washingtonu, o umiku posebnih ukrepov spremljanja v zvezi z rudarskim območjem Marange v Zimbabveju. S tem se priznava znaten napredek, ki ga je Zimbabve dosegel pri izboljšanju usklajenosti s tem procesom. EU ceni prispevek predstavnikov koalicije civilne družbe in pozdravlja pripravljenost Zimbabveja, da se za večjo preglednost prihodkov uskladi s procesom Kimberley.

6.5.5. Predsednik Barroso je julija 2012 uradno obiskal **Mozambik**, da bi okrepil dvostranske odnose, razpravljal o prihodnjem sodelovanju med EU in Mozambikom ter o večstranskih vprašanjih, zlasti sodelovanju s Skupnostjo portugalsko govorečih držav (CPLP) ter Portugalsko govorečimi afriškimi državami in Vzhodnim Timorjem (PALOP-TL). Barroso se je sestal z mozambiškim predsednikom Guebuzo, predsednikom parlamenta Macanom in člani vlade.

7. AMERIKI

7.1. ZDA in KANADA

7.1.1. Združene države Amerike ostajajo najpomembnejši svetovni strateški partner EU. VP/PP je med letom imela pogoste in tesne stike z državno sekretarko Hillary Clinton. Pogosto se je sestala tudi z ameriškim svetovalcem za državno varnost Tomom Donilonom. Leto je zaznamovalo močno in učinkovito sodelovanje med EU in ZDA na zunanjepolitičnem področju na vseh ravneh ESZD. Potekalo je tesno usklajevanje pomoči v zvezi s procesom reform v Severni Afriki in na Bližnjem Vzhodu, političnimi in humanitarnimi razmerami v Libiji, pa tudi s sankcijami proti Iranu in Siriji, poleg tega pa so se odvijale še vsebinske razprave o dolgoročnih izgledih za regijo. Iran je ostal ključno področje sodelovanja v okviru procesa E3+3 in predmet okrepljenih sankcij. EU je vzdrževala tesne stike z organi ZDA, da bi zagotovili kar največjo usklajenost zakonov o sankcijah. EU in ZDA so humanitarno pomoč razširile na sirske begunce. Skupaj so se udeleževale na visoki ravni tudi na balkanskem območju, zlasti za normalizacijo odnosov med Kosovom in Srbijo. VP/PP je v okviru dobro usklajenega delovanja v regiji skupaj s sekretarko Hillary Clinton 30. in 31. oktobra obiskala Bosno in Hercegovino, Srbijo in Kosovo. ZDA so s svojim sodelovanjem v Delovni skupini za obveščanje in usklajevanje v zvezi z vzhodnim partnerstvom ter na sestanku donatorjev za Belorusijo podprle politiko EU za pospeševanje demokratičnih in tržnih reform v vzhodni sosesčini EU. EU in ZDA so tesno sodelovale v obdobju pred parlamentarnimi volitvami in po njih v Ukrajini, Belorusiji in Gruziji⁷⁰. Na vseh ravneh se je odvijal celovit program srečanj, namenjenih političnemu dialogu. T. i. proces uravnoteženja politike ZDA do Azije je odprl možnosti za skupno delovanje v regiji, zlasti v južni, jugovzhodni in severni Aziji. Razvojno področje sta zaznamovala vsebinski dialog in sodelovanje, pri čemer so se EU in ZDA usmerile na večjo odpornost na krize in zanesljivo preskrbo s hrano, prihodnost ciljev tisočletja ter povezave med varnostjo in razvojem. EU in ZDA so si v zvezi s skupnim ciljem iskanja novih virov rasti in delovnih mest še naprej prizadevale za še tesnejšo utrditev gospodarskih odnosov⁷¹.

⁷⁰ Na primer, skupni mnenjski članek VP/PP in sekretarke Hillary Clinton o Ukrajini, objavljen 24. oktobra v časniku *New York Times*.

⁷¹ Evropski parlament je 23. oktobra 2012 sprejel resolucijo o trgovinskih in gospodarskih odnosih z Združenimi državami (P7_TA(2012)0388).

Delovna skupina na visoki ravni za delovna mesta in zaposlovanje je v vmesnem poročilu z dne 19. junija ugotovila, da je celovit čezoceanski sporazum o trgovini in naložbah instrument, ki ponuja kar največje možnosti za podprtje zaposlovanja ter pospeševanje rasti in konkurenčnosti na obeh straneh Atlantika. Na sestanku energetskega sveta EU in ZDA 5. decembra v Bruslju so razpravljali o energetske varnosti z razširitvijo virov oskrbe in oskrbovalnih poti plina in nafte. Posvetili so se tudi ukrepom za dekarbonizacijo in večjo energetske učinkovitost. EU in ZDA so učinkovito sodelovale na področju kriznega upravljanja, saj so ZDA neposredno sodelovale pri operaciji SVOP za krizno upravljanje na Kosovu (EULEX) ter podprle prizadevanja EU v Sahelu in Afriškem rogu. Opozoriti je treba tudi na odlično sodelovanje med pomorskimi silami v Indijskem oceanu (Mešana delovna skupina (*Combined Task Force*) 151 in Atalanta). V okviru svojega prispevka k pregledu ESZD o partnerstvih v sklopu SVOP so ZDA izrazile željo po okrepitevi odnosov med EU in Natom. Tudi na področju pravice, svobode in varnosti je bilo sodelovanje dobro. Napredovala so pogajanja o krovnem sporazumu o varstvu podatkov na področju kazenskega pregona, kar je bilo potrjeno v skupni ministrski izjavi EU-ZDA z dne 21. junija. 1. julija je začel veljati novi sporazum med EU in ZDA o evidenci podatkov o potnikih. 5. decembra je bilo na ministrski ravni skupaj ustanovljeno Svetovno zavezništvo proti spolni zlorabi otrok na internetu, s čimer se je izkazala skupna zavezanost boju proti kibernetični kriminaliteti.

7.1.2. Odnose med EU in **Kanado** je v letu 2012 najbolj zaznamovala vrsta zelo pomembnih pogajanj, zlasti o nadgradnji Okvirnega sporazuma iz leta 1976, ki bi jih obe strani želeli zaključiti leta 2013, ter o celovitem gospodarskem in trgovinskem sporazumu. V novem sporazumu o strateškem partnerstvu, ki bo pravno zavezujoč akt, bodo določbe o političnih dialogih, skupnih zavezah in skupnih vrednotah, kar zadeva človekove pravice, demokracijo, pravno državo, neširjenje orožja, podporo MKS in boj proti terorizmu. Zastavljen bo tudi okvir za obstoječe sodelovanje pri mednarodnih mirovnih in varnostnih vprašanjih. Zelo velik napredek je bil dosežen tudi pri pogajanjih o novem sporazumu o evidenci podatkov o potnikih, ki naj bi bil predvidoma sklenjen leta 2013. V letu 2012 je EU ohranila celoten program na področju političnega dialoga s Kanado. VP/PP je 18. aprila v Bruslju gostila ministra za zunanje zadeve Johna Bairda. Kanada je še naprej prispevala k misijam EU v okviru SVOP v Afganistanu in na palestinskih ozemljih. Tesno sta sodelovali tudi pri drugih zadevah, na primer v zvezi s sankcijami proti Iranu in Siriji.

7.2. LATINSKA AMERIKA in KARIBI

VEČSTRANSKI VIDIKI

7.2.1. ODNOSI Z OBEMA REGIJAMA (LAK)

Leta 2012 so se odnosi z **Latinsko Ameriko in Karibi** še naprej krepili. Napredovalo je uresničevanje rezultatov madridskega vrha leta 2010: podpisana sta bila pridružitveni sporazum s Srednjo Ameriko ter trgovinski sporazum s Kolumbijo in Perujem⁷². Fundacija EU-LAK sedaj deluje in izvaja dejavnosti v skladu z delovnim načrtom. Sklad za spodbujanje naložb v Latinski Ameriki je bil še naprej zelo učinkovit instrument za spodbujanje naložb v regiji, podoben instrument, tj. karibski sklad za spodbujanje naložb (*CIF–Caribbean Investment Facility*), pa je bil uveden tudi za karibsko območje. Še naprej se je uresničeval madridski akcijski načrt. Vendar pa so se v letu 2012 upočasnila pogajanja med EU in Mercosurjem glede pridružitvenega sporazuma. Odvijajo se prizadevanja za njihovo oživitev.

Nadaljevale so se priprave na vrh EU in voditeljev držav in vlad LAK v Santiagu⁷³.

⁷² Evropski parlament je 13. junija 2012 sprejel resolucijo o trgovinskem sporazumu s Kolumbijo in Perujem (P7_TA(2012)0249), 11. decembra 2012 pa resolucijo o osnutku sklepa Sveta o sklenitvi Sporazuma o pridružitvi med Evropsko unijo in njenimi državami članicami na eni strani ter Srednjo Ameriko na drugi strani (P7_TA(2012)0478). Poleg tega je Evropski parlament 12. junija 2012 sprejel resolucijo o opredelitvi novega razvojnega sodelovanja z Latinsko Ameriko (P7_TA(2012)0235), 24. maja 2012 pa resolucijo o morebitnem izstopu Venezuele iz Medameriške komisije za človekove pravice (P7_TA(2012)0227).

⁷³ Vrh, ki je bil 26. in 27. januarja 2013, je bil sedmi po vrsti od prvega vrha EU-LAK leta 1999, prvič pa je bila sogovornica EU Skupnost latinskoameriških in karibskih držav (CELAC). Vrh je bil priložnost, da EU odločno potrdi svojo politično zavezanost Latinski Ameriki in Karibom, poudari obseg medsebojne gospodarske odvisnosti, izpostavi pomemben prispevek naložb EU za gospodarski in socialni razvoj regije, poudari pomen izogibanja protekcionizmu ter vzdrževanja stabilnega in preglednega regulativnega okvira za pritegnitev nadaljnjih naložb, se zavzame za večstranski sporazum o prosti trgovini s Perujem in Kolumbijo, pridružitveni sporazum s Srednjo Ameriko, novo skupno strategijo s Karibi in potrebo po nadaljevanju pogajanj z Mercosurjem, podpre regionalno povezovanje na južnoameriški celini, se dogovori o ambiciozni skupni izjavi in o dodatku dveh novih sektorjev (o enakosti spolov in naložbah) v akcijski načrt EU-CELAC, med pregledom slednjega pa preuči možnost vključitve dodatnih poglavij, ki bi zajemala področja v interesu obeh regij, kot so visoko šolstvo, javna varnost ter prehranska varnost in prehrana.

Strukturiran dialog med EU in LAK o migracijah in drogah se je nadaljeval na sestankih na visoki in na tehnični ravni.

Po dveh krogih pogajanj o pridružitvenem sporazumu **EU-Mercosur**, prvem v Bruslju in drugem v Brasilii, je bil dosežen dodaten napredek. Po krogu v Brasilii sta se obe strani strinjali, da bosta o vprašanju razpravljali na politični ravni na vrhu EU-CELAC januarja 2013 v Santiagu.

Glede na vedno več nasilja sta bila varnost in pravosodje najpomembnejši prednostni temi političnega dialoga in sodelovanja EU s **srednjeameriškimi** državami v letu 2012, na dvostranski in regionalni ravni. EU je za reševanje te problematike uporabljala različne instrumente sodelovanja, s katerimi je podprla reforme na področju varnosti, pravosodja in človekovih pravic, pa tudi politiko za socialno preprečevanje nasilja, zlasti med mladimi. Poleg tega je prispevala k boju proti nezakonitemu kopičenju orožja in prometu z njim v srednjeameriških in sosednjih državah.

Nadaljevanje in krepitev političnega dialoga z območjem Karibov je ostalo ena od prednostnih nalog in v letu 2012 je potekal politični dialog med EU in forumom karibske skupine afriških, karibskih in pacifiških držav (CARIFORUM).

Skupno strategijo za partnerstvo Karibi-EU, katere okvirna zasnova je bila dogovorjena na vrhu EU-CARIFORUM leta 2010, so CARIFORUM in države članice EU dokončno oblikovale in sprejele novembra 2012. Strategija poudarja pomen skupnega delovanja EU in območja Karibov na mednarodnem prizorišču v zvezi z vprašanji vzajemnega pomena. Varnost je eno od glavnih področij vzajemnega pomena in izvajati se je začel program varnostnega sektorja, namenjen razvijanju zmogljivosti regionalnih varnostnih organizacij in preprečevanju kriminala, ki se v višini 10 milijonov EUR financira iz regionalnega programa.

7.2.2. EVRO-LATINOAMERIŠKA PARLAMENTARNA SKUPŠČINA (EuroLat) je še naprej veliko prispevala k opredelitvi politike obeh regij in skrbno spremljala premike v Latinski Ameriki in EU. Leta 2012 so bili organizirani sestanki izvršnega predsedstva in odborov za politične, gospodarske in socialne zadeve. Ti sestanki so omogočili poglobljen dialog o ključnih vprašanjih strateškega partnerstva EU-LAK, vključno s svetovno ekonomijo, sporazumi o prosti trgovini/pridružitvenimi sporazumi, migracijami in varnostnimi vprašanji. Pripomogli so tudi k pripravam na šesto plenarno skupščino EuroLat, ki je bila od 23. do 25. januarja 2013 v Santiagu de Chile.

DVOSTRANSKI VIDIKI

7.2.3. BRAZILIJA⁷⁴. Politični dialog na visoki ravni se je leta 2012 zelo okrepil, in sicer na dveh ministrskih sestankih, eden izmed njiju je bil obisk VP/PP 6. in 7. februarja 2012 v Braziliji, drug pa 25. septembra 2012 v New Yorku, ob robu generalne skupščine ZN. Predsednik Evropske komisije Jose Manuel Barroso je med letom skupaj s sedmimi evropskimi komisarji obiskal Brazilijo, kjer je bil organiziran prvi politični dialog na ravni političnih direktorjev, ki je zagotovil novo priložnost za poglobitev dialoga o zunanji in varnostni politiki. Nadaljevala so se redna posvetovanja o človekovih pravicah, ki so obrodila konkretne rezultate, na primer sporazum o okrepitvi usklajevanja in skupnega dela v Svetu za človekove pravice ter zaveza k izvajanju ukrepov tristranskega sodelovanja, namenjenih podpori tretjih držav pri izvajanju priporočil iz splošnega rednega pregleda. EU in Brazilija sta skupaj delali v zvezi z izvajanjem skupnega akcijskega načrta 2012–2014. Še naprej se je odvijal dialog (skupaj trideset srečanj), v okviru katerega so bila odprta nova področja, na primer splošne zadeve v zvezi z ZN in droge v sklopu tematike miru in varnosti. Direktor direktorata za krizno upravljanje in načrtovanje se je septembra udeležil devete mednarodne varnostne konference "Forte de Copacabana" v Riu. Sestal se je tudi z visokimi uradniki, da bi vzpostavili rednejši dialog o varnosti, obrambi in kriznem upravljanju ter nadaljevali pogajanja glede sklenitve okvirnega sporazuma o sodelovanju za lažje prihodnje sodelovanje Brazilije v operacijah EU za krizno upravljanje.

⁷⁴ Leta 2012 zaradi prekrivajočih se delovnih obveznosti predsednikov letni vrh ni bil organiziran in je bil zato prestavljen na januar 2013, vzporedno z vrhom EU-CELAC v Santiagu. V letu 2013 vrh bo, predvidoma oktobra.

7.2.4. MEHIKA. Prvi uradni obisk VP/PP februarja 2012 v Mehiki in vzporedni Skupni Svet EU-Mehika sta bila podlaga za nadaljnjo krepitev odnosov s to strateško partnersko državo. V letu 2012 se je izboljšalo usklajevanje med EU in Mehiko, v okviru katerega so se pospeševala skupna stališča o različnih zadevah, na primer podnebnih spremembah in ekonomski liberalizaciji, zlasti v okviru G20. Na vrhu EU-Mehika 17. junija v Los Cabosu so predsedniki Van Rompuy, Barroso in Calderon razpravljali o varnosti in večstranskih vprašanjih, zlasti gospodarski krizi, ter o možnem pregledu sporazuma o gospodarskem partnerstvu, političnem usklajevanju in sodelovanju. Tretja seja v okviru dvostranskega dialoga na visoki ravni o človekovih pravicah je potekala oktobra 2012 s posebnim poudarkom na mehiških prizadevanjih za reševanje notranjih izzivov in reformah, ki se jih je lotila zvezna vlada v skladu z mednarodnimi obveznostmi. Dialogu je na strani EU predsedoval posebni predstavnik EU za človekove pravice Stavros Lambrinidis.

7.2.5. VENEZUELA. Splošne volitve 7. oktobra so potekale mirno in dosednji predsednik Hugo Chavez je z veliko razliko premagal nasprotnika Henriqueja Caprilesa. EU ni bila zaprosena za napotitev misije za opazovanje volitev.

7.2.6. PARAGVAJ. Paragvajski kongres je 22. junija po postopku za odpoklic odstavil predsednika Fernanda Luga. Podpredsednik Federico Franco je zaprisegel kot predsednik, kar je sprožilo trenja na regionalni ravni, prekinjeno pa je bilo tudi paragvajsko članstvo v zvezah UNASUR in MERCOSUR. VP/PP je na poziv paragvajske vlade decembra 2012 sklenila, da v času splošnih volitev aprila 2012 v državo napoti misijo za opazovanje volitev.

7.2.7. KUBA. VP/PP je na podlagi razprave o prihodnosti odnosov med EU in Kubo na seji Sveta za zunanje zadeve 19. novembra 2012 sklenila, da bo svojim službam naročila, naj začnejo oblikovati pogajalske smernice za morebiten prihodnji sporazum o političnem dialogu in sodelovanju med EU in Kubo. Razprava s kubanskimi organi o vprašanjih, povezanih s človekovimi pravicami, se je odvijala na vseh ravneh, v Bruslju in Havani.

7.2.8. HAITI. EU je leta 2012 še naprej izpolnjevala svojo obljubo, da bo podprla obnovo in gospodarsko okrevanje Haitija. Sprostila je okoli 85 % od 522 milijonov EUR, ki jih je obljubila na donatorski konferenci marca 2010 v New Yorku. Po imenovanju Laurenta Lamothea za predsednika vlade in po vzpostavitvi nove vlade so se politične razmere sorazmerno stabilizirale. EU podpira program političnih in upravnih reform, ki jih je začel predsednik Martelly, z njimi pa naj bi se utrdili demokratični mehanizmi, ponovno vzpostavile upravne zmogljivosti na Haitiju ter učinkoviteje izrabila pomoč EU in mednarodne skupnosti. Obisk komisarja Piebalgsa marca 2012 na Haitiju in obisk predsednika Martellyja novembra 2012 v institucijah EU sta bila podlaga za obnovljen in okrepljen dialog med EU in Haitijem na področju sodelovanja in politike. EU je med razpravo o varnostnih razmerah na Haitiju, ki je potekala oktobra 2012 v okviru Varnostnega sveta ZN, pozdravila poročilo generalnega sekretarja ZN o MINUSTAH, v katerem je med drugim opredeljen tudi postopen prenos pristojnosti MINUSTAH na haitiske oblasti v okviru procesa utrjevanja demokratične stabilnosti in varnosti.

7.2.9. SURINAM. Leta 2012 se je začel politični dialog v skladu s členom 8 Sporazuma iz Cotonouja, zajel pa je vrsto vprašanj, vključno s človekovimi pravicami, gospodarsko krizo in razvojnim sodelovanjem.

7.2.10. ANDSKE DRŽAVE. Za **Kolumbijo** so uradni mirovni pogovori, ki sta jih oktobra začela vlada in FARC, najboljša možnost v zadnjih letih, da bi končali petletni spor v državi. EU politično podpira mirovni proces (izjavi VP/PP iz avgusta in septembra). Izrazila je tudi pripravljenost za pomoč pri izvajanju morebitnega mirovnega sporazuma. Mir bi Kolumbiji pomagal, da uresniči svoj razvojni potencial, a obenem pomenil tudi varnost in stabilnost za širšo regijo. VP/PP je decembra objavila izjavo, v kateri je izrazila zaskrbljenost zaradi razširitve sodne pristojnosti vojaških sodišč za kazenske primere v Kolumbiji. Večstranski trgovinski sporazum s Kolumbijo in **Perujem** naj bi ugodno vplival na varnostne razmere. Ustvaril bo nove priložnosti za trajnostni razvoj in prispeval k prizadevanjem vlade za izboljšanje socialne kohezije in v zvezi z bojem proti nezakonitemu rudarjenju ali prometu z drogami, ki je eden od glavnih varnostnih problemov v tej regiji. Napredek v zvezi s sprejetjem sporazuma (podpisan je bil junija, Evropski parlament pa ga je odobril decembra) je dal dodaten zagon odnosom z obema državama. Perujski predsednik Humala je junija prvič sploh obiskal institucije EU. V Peruju in **Boliviji** so se okrepili socialni konflikti v rudarskem sektorju, problematika v zvezi z upravljanjem naravnih virov pa je postala ključna točka na dnevnem redu političnega dialoga z andskimi državami. EU podpira sprejetje novega zakona o posvetovanju v Boliviji. Na severni meji **Ekvadorja** EU pomaga pri ukrepih preprečevanja kriz in obvladovanju konfliktov ter pri zaščiti pravic ranljivega prebivalstva. Novembrski obisk **čilenskega** predsednika Pinere je bil priložnost za obeležitev desetih let uspešnega izvajanja pridružitvenega sporazuma in za razpravo o možnostih nadaljnje poglobitve odnosov na področjih, kot sta krizno upravljanje in podnebne spremembe. Čile je še naprej sodeloval pri EUFOR ALTHEA. Dosežen je bil napredek pri pogajanjih o okvirnem sporazumu, s katerim naj bi se olajšalo sodelovanje Čila pri operacijah EU za krizno upravljanje ("okvirni sporazum o sodelovanju"). EU je z andsko regijo še naprej tesno sodelovala v boju proti drogam in trgovanju z njimi, v okviru tega pa organizirala posebne sestanke političnega dialoga z **andsko skupnostjo** ter Bolivijo in Perujem (novembra) ter s svojimi programi sodelovanja podpirala izvajanje politik za boj proti drogam.

B. ODZIVANJE NA GROŽNJE IN SVETOVNE IZZIVE

1. NEŠIRJENJE OROŽJA ZA MNOŽIČNO UNIČEVANJE IN NJEGOVIH NOSILCEV/KONVENCIONALNO OROŽJE

Tudi v letu 2012 sta bila neširjenje orožja in razoroževanje sestavna dela zunanje politike EU, ki sta prispevala k učinkovitemu izvajanju evropske varnostne strategije⁷⁵.

Ob izrabi novih možnosti, ki jih ponuja Lizbonska pogodba, so potekala prizadevanja za nadaljnje izboljšanje usklajevanja med samimi institucijami EU, med institucijami EU in državami članicami ter s tretjimi državami in mednarodnimi partnerji. Prednost je imelo združevanje vseh instrumentov in orodij, s katerimi razpolaga EU, da bi zagotovili njihovo dopolnjevanje in usklajenost.

Konkretnije je EU še naprej podpirala vsesplošno pristopanje k ustreznim mednarodnim pogodbam in instrumentom ter njihovo temeljito in učinkovito izvajanje. Prav tako je EU še naprej vztrajala pri vključevanju določil o neširjenju orožja za množično uničevanje, pa tudi osebnega in lahkega orožja, v sporazume med EU in tretjimi državami. V letu 2012 so se začela pogajanja o sporazumih, vključno s klavzulami v zvezi z orožjem za množično uničevanje ter osebnim in lahkim orožjem, z Afganistanom, Armenijo, Avstralijo, Azerbajdžanom, Brunejem, Kanado, Gruzijo, Kazahstanom, Malezijo, Mercosurjem, Novo Zelandijo in Singapurom.

⁷⁵ Udejstvovanje EU pri najrazličnejših ukrepih na tem področju je temeljilo na več strateških dokumentih: Evropski varnostni strategiji iz leta 2003; Strategiji EU proti širjenju orožja za množično uničevanje iz leta 2003 in Novih smernicah za ukrepanje proti širjenju orožja za množično uničevanje in njihovih nosilnih sistemov iz leta 2008; Strategiji EU za boj proti nedovoljenemu kopičenju in trgovini z osebnim in lahkim orožjem ter pripadajočim strelivom iz leta 2005 ter Skupnem stališču o nadzoru nad izvozom orožja iz leta 2008.

1.1. NEŠIRJENJE OROŽJA ZA MNOŽIČNO UNIČEVANJE

1.1.1. Pogodba o neširjenju jedrskega orožja (NPT): EU je leta 2012 svoja prizadevanja usmerila na aktivno nadaljnje izvajanje akcijskega načrta, sprejetega na konferenci za pregled zadevne pogodbe leta 2010, in je o tozadevnih dejavnostih poročala pripravljalnemu odboru za NPT (od 30. aprila do 11. maja 2012 na Dunaju). EU je objavila štiri izjave, in sicer splošno izjavo in tri posebne izjave o treh stebrih NPT: neširjenju, razoroževanju in miroljubni uporabi jedrske energije. Predložena sta bila dva delovna dokumenta EU, od katerih se je eden nanašal na izvajanje sklepov konference za pregled NPT iz leta 2010 in priporočil za nadaljnje ukrepe, drugi pa na miroljubno uporabo jedrske energije. EU je pod okriljem konzorcija možganskih trustov EU za neširjenje orožja, ki se financira v okviru SVOP, novembra organizirala drugi uspešen seminar EU "Track 2" o območju brez orožja za množično uničevanje na Bližnjem vzhodu⁷⁶, na katerem se je zbralo skoraj 140 udeležencev iz EU, držav te regije, tretjih držav ter ustreznih mednarodnih organizacij, da bi prispevali k pripravam na konferenco v Helsinkih, ki naj bi jo sklicali generalni sekretar ZN, Ruska federacija, Združeno kraljestvo in Združene države.

Prizadevanja EU v zvezi z Iranom in DLRK so orisana v ustreznem poglavju razdelka A tega poročila.

⁷⁶ (Sklep Sveta 2012/422/SZVP z dne 23. julija 2012).

1.1.2. Pogodba o celoviti prepovedi jedrskih poskusov (CTBT): EU se je še naprej zavzemala za začetek veljavnosti Pogodbe CTBT in nadalje podpirala dejavnosti Pripravljalne komisije Organizacije pogodbe o celoviti prepovedi jedrskih poskusov (CTBTO). Svet je 13. novembra 2012⁷⁷ sprejel nov sklep, s katerim naj bi poskrbeli za dodatno finančno pomoč iz proračuna SZVP v znesku okoli 5,2 milijona EUR za CTBTO, s tem pa okrepili zmogljivosti Pripravljalne komisije v zvezi s spremljanjem in preverjanjem. Finančno podporo je še dopolnilo in utrdilo intenzivno diplomatsko delovanje⁷⁸. EU je izjavo v podporo CTBT dala tudi na šestem ministrskem srečanju (27. septembra 2012 v New Yorku).

1.1.3. Mednarodna agencija za atomsko energijo (MAAE): Mednarodna agencija za atomsko energijo (MAAE) EU je prek različnih instrumentov še naprej zagotavljala podporo MAAE s sedežem na Dunaju⁷⁹. Leta 2012 je znatno prispevala za projekt MAAE v zvezi z banko nizko obogatenega urana, in sicer 20 milijonov EUR na podlagi instrumenta za stabilnost, izjavila pa je, da je pripravljena še dodatno podpreti ta projekt, ki se še pripravlja, v okviru proračuna za SZVP. Prav tako je EU prispevala dodatnih 5 milijonov EUR za modernizacijo laboratorija MAAE za varovanje jedrskih materialov v avstrijskem Seibersdorfu. Podpora MAAE je v prvi vrsti namenjena temu, da se pri vseh jedrskih dejavnostih tretjih držav zagotovi spoštovanje najvišjih standardov jedrske varnosti, varovanja in zaščitnih ukrepov. EU in njene države članice so zato prispevale tudi za dejavnosti v zvezi z uporabo v miroljubne namene na energetske in drugih področjih, deloma prek MAAE, in sicer vsako leto okrog 150 milijonov EUR. EU in MAAE sta tesno sodelovali tudi pri iranskem jedrskem vprašanju.

⁷⁷ 2012/699/SZVP.

⁷⁸ S političnimi dialogi, demaršami, izjavami na neuradnem plenarnem zasedanju GS ZN ob mednarodnem dnevu prizadevanj za preprečevanje jedrskih poskusov in na ministrskem sestanku, ki so ga septembra 2012 v New Yorku organizirali "Prijatelji CTBT" in koordinatorji iz člena XIV.

⁷⁹ EU ostaja ključna donatorka v Sklad za jedrsko varnost MAAE za več kot 80 držav v Afriki, na Bližnjem vzhodu, v Latinski Ameriki in Aziji; od leta 2004 je prispevala več kot 30 milijonov EUR.

1.1.4. EU si je še naprej prizadevala za splošno uporabo **Konvencije o kemičnem orožju (CWC)** in pospeševanje novih dejavnosti v podporo posebnim projektom. Svet EU je 23. marca 2012 sprejel nov sklep za podporo dejavnostim Organizacije za prepoved kemičnega orožja (OPCW). EU je začela delo za opredelitev skupnega stališča za tretjo konferenco o pregledu CWC, ki naj bi bila aprila 2013, pri čemer je poudarila potrebo po čimprejšnjem popolnem uničenju vsega kemičnega orožja, učinkovitem nacionalnem izvajanju in vsesplošni uporabi CWC ter izrazila veliko zaskrbljenost zaradi grožnje, ki jo kemično orožje v Siriji predstavlja za mednarodni mir in varnost.

1.1.5. Po sedmi konferenci o pregledu **Konvencije o biološkem in toksičnem orožju (BTWC)**, ki je bila od 5. do 22. decembra 2011 v Ženevi, in na podlagi uradnega skupnega stališča, ki ga je Svet sprejel 18. julija 2011, je EU dejavno sodelovala pri izvajanju vmesnega programa 2012–2015, in sicer z dajanjem izjav EU in predložitvijo delovnih dokumentov o pomoči in sodelovanju (na podlagi člena X) ter o ukrepih za zmanjšanje tveganja zaradi znanstvenih in tehnoloških dognanj. EU je 23. julija 2012 sprejela tudi nov sklep Sveta v podporo BTWC in še naprej dejavno podpirala izboljšave pri biološki varnosti in biološki zaščiti.

1.1.6. Nadzor nad izvozom: glede postopkov nadzora nad izvozom je EU v letu 2012 še naprej podpirala izvajanje resolucij VSZN 1540, 1673 in 1810 s skupnim ukrepom Sveta iz leta 2008, katerega cilj je krepitev usposobljenosti in zmogljivosti državnih uradnikov tretjih držav. V zadnjih petih letih je program ozaveščanja EU za nadzor nad izvozom blaga in tehnologije z dvojno rabo, ki se financira v okviru dolgoročnega instrumenta za stabilnost, spodbujal nadzor nad izvoznimi dejavnostmi v 28 državah s prispevkom v višini 17 milijonov EUR in jasnim ciljem upočasniti širjenje orožja za množično uničevanje.

1.1.7. Da bi zagotovili nadaljevanje dela na podlagi sklepa Sveta iz leta 2008 v podporo **Haaškemu kodeksu ravnanja (HCoC) v zvezi s širjenjem balističnih izstrelkov**, se je Svet dogovoril o novem sklepu v podporo HCoC (ki je v bistvu naslovljen na države, ki niso podpisnice kodeksa) in širšemu boju proti širjenju izstrelkov. EU je na podlagi tega sklepa ob robu zasedanja Prvega odbora GS ZN 17. oktobra 2012 v New Yorku organizirala informativno prireditev za države podpisnice in nepodpisnice⁸⁰.

1.1.8. V okviru Instrumenta za stabilnost oziroma njegovega segmenta, ki zadeva zmanjševanje tveganja v zvezi s kemično, biološko, radiološko in jedrsko (KBRJ) nevarnostjo, je v ciljnih regijah dobro napredovalo vzpostavljanje **centrov odličnosti na področju KBRJ**, prvi novi centri, ki že delujejo, pa so bili odprti v naslednjih krajih: 1. severna Afrika (Alžir), 2. afriška atlantska obala (Rabat), 3. Bližnji vzhod (Aman), 4. jugovzhodna Evropa, Zakavkazje, Republika Moldavija, Ukrajina (Tbilisi), 5. jugovzhodna Azija (Manila), 6. podsaharska Afrika (Nairobi), 7. srednja Azija (Taškent) in 8. države Sveta za sodelovanje v Zalivu. Njihova naloga je krepiti regionalno in mednarodno sodelovanje v zvezi z vsemi kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi nevarnostmi, ne glede na njihov izvor⁸¹.

1.1.9. EU je ob poglobljenih posvetovanjih s tretjimi državami nadaljevala delo v zvezi z osnutkom mednarodnega kodeksa ravnanja, ki naj bi okrepil medsebojno zaupanje pri **dejavnostih v vesolju** in njihovo preglednost.

⁸⁰ EU je začela tudi priprave na organizacijo dogodkov, ki so se odvijali v začetku leta 2013, kot je obeležitev 10. obletnice podpisa HCoC na Dunaju.

⁸¹ Varnostni svet ZN je nedavno pozdravil ustanovitev teh centrov (predsedniška izjava VS ZN z dne 19. aprila 2012).

1.2. KONVENCIONALNO OROŽJE

1.2.1. Nadzor nad izvozom: politike držav članic na področju nadzora nad izvozom konvencionalnega orožja so se še naprej zgledovale po Skupnem stališču Sveta iz decembra 2008, ki opredeljuje skupna pravila o nadzoru izvoza vojaške tehnologije in opreme. Delovna skupina Sveta za izvoz konvencionalnega orožja (COARM) je leta 2012 izvedla pregled skupnega stališča. Začetna ocena iz pregleda je potrdila ustreznost stalnega stališča glede spodbujanja približevanja politik držav članic EU na področju nadzora nad orožjem in opredelila delovne naloge, povezane z izvajanjem, v zvezi s katerimi se bo delalo v prihodnjih mesecih. Svet in ESZD sta tudi v letu 2012 gojila poglobljeni dialog z Evropskim parlamentom in civilno družbo o politikah na področju nadzora nad izvozom.

EU je v zadnjih nekaj letih namenila znatne diplomatske in finančne vire za informativne dejavnosti, s katerimi naj bi tretje države spodbudila k vzpostavitvi odgovornih in preglednih sistemov za nadzor nad izvozom orožja. Novembra 2012 se je zavezala k spodbujanju takšnih informativnih dejavnosti v sprejetem Sklepu Sveta 2012/711/SZVP z dne 19. novembra 2012, v katerem je v letih 2013 in 2014 za ta namen dodeljenih 1,86 milijona EUR.

EU je bila leta 2012 v celoti vključena v pogajanja glede **pogodbe o trgovini z orožjem (ATT)**⁸² in pri tem dejavno sodelovala na seji Pripravljalnega odbora februarja 2012 in na diplomatski konferenci julija 2012. EU je bila še posebno dejavna pri izvajanju intenzivnih informativnih dejavnosti po celem svetu⁸³.

⁸² Evropski parlament je 13. junija 2012 sprejel resolucijo o pogajanjih o sporazumu OZN o trgovini z orožjem (ATT) (P7_TA(2012)0251).

⁸³ Na podlagi Sklepa Sveta 2010/336/SZVP v podporo pogajalskemu procesu za ATT so bili leta 2012 organizirani trije regionalni seminarji v sodelovanju z UNIDIR (Inštitut ZN za raziskave na področju razoroževanja), in sicer v Nairobiju v Keniji za vzhodne in južne afriške države (februarja 2012), v Bejrutu v Libanonu za bližnjevzhodne države (marca 2012) in v Beogradu v Srbiji za evropske in kavkaške države (aprila 2012).

1.2.2. Osebnostno in lahko orožje (SALW): EU je leta 2012 dejavno sodelovala pri konferenci o pregledu akcijskega programa ZN za preprečevanje, zatiranje in odpravljanje nezakonite trgovine s SALW in je predložila delovni dokument s posebnimi priporočili za konferenco o pregledu, da bi se izboljšalo izvajanje tega programa⁸⁴. EU je na pogajanjih o osnutku dokumenta z rezultati konference zlasti zagovarjala stališče, da je treba nadalje okrepiti prizadevanja za zmanjšanje nevarnosti preusmerjanja SALW (med drugim z boljšo uporabo Interpolove evidence o nezakonitem orožju in sistema za sledenje), okrepiti nadzor nad prenosom SALW in streliva, v celoti vključiti vidik enakosti spolov v izvajanje zadevnega akcijskega programa in omogočiti, da se v okviru mirovnih operacij učinkovito prispeva k boju proti nezakoniti trgovini s SALW. EU je še naprej financirala razvoj orodij in tehnik za boj proti nezakoniti trgovini s SALW po zraku, dejavnosti Urada ZN za razorožitev pri izvajanju akcijskega programa ZN, pa tudi pomoč za upravljanje zalog, zbiranje, registracijo in uničenje presežkov SALW in streliva na Zahodnem Balkanu. Sprejela je tudi nov sklep Sveta v podporo dejavnostim za zmanjšanje tveganja zaradi nezakonite trgovine in čezmernega kopičenja SALW na območju OVSE.

1.2.3. Protipehotne mine in kasetno strelivo: EU je leta 2012 sprejela sklep Sveta v podporo izvajanju akcijskega načrta iz Kartagene, ki podpira prizadevanja za pomoč žrtvam in vidike akcijskega načrta v zvezi z odstranjevanjem min, spodbuja pa tudi k splošni uporabi Konvencije. EU je leta 2012 sodelovala na različnih sestankih držav pogodbenic Ottawske konvencije in **Konvencije o kasetnem strelivu (CCM).**

⁸⁴ Odbor za zunanje zadeve je delovni dokument EU o rezultatih konference o pregledu akcijskega programa ZN za leto 2012 odobril julija 2012.

2. PREPREČEVANJE SPOROV IN MEDIACIJA

Sklepi Sveta o preprečevanju sporov iz junija 2011 izpostavljajo tri posebna področja, in sicer izboljšanje zmogljivosti za zgodnje opozarjanje in zapolnitev vrzeli z zgodnjim ukrepanjem, izboljšanje zmogljivosti EU za mediacijo in orodij za analizo sporov ter vzpostavitev/krepitev partnerstev z nevladnimi in mednarodnimi organizacijami ter ustreznimi institucijami.

Službe ESZD so si pri izvajanju teh ukrepov prizadevale za celovit pristop, ki bi strokovno znanje o preprečevanju sporov približal strukturam SVOP in zagotovil dopolnjevanje s strukturami EU za odzivanje v krizah in krizno upravljanje ter z ustreznimi službami Komisije, obenem pa so tesno sodelovale s partnerji, vključno z ZN, regionalnimi organizacijami, civilno družbo in akademskimi krogi.

V tem okviru so leta 2012 potekale naslednje dejavnosti:

- zagotavljanje operativne podpore za delegacije EU v približno dvajsetih državah. To je med drugim vključevalo nasvete glede preprečevanja sporov, vzpostavljanja miru in mediacije; imenovanje in napotitev strokovnjakov, na primer v podporo Pripravljalnemu odboru za nacionalni dialog v Jemnu in nasveti v zvezi z ustanavljanjem Mjanmarskega mirovnega centra; analiza sporov, na primer, da bi razumeli vpliv skupine Boko Haram na splošno stabilnost na severu Nigerije; in podpora mediacijskim zmogljivostim, na primer z organizacijo sestankov različnih mediacijskih akterjev, ki delajo v zvezi z Malijem;
- nadaljnje delo za izboljšanje zmogljivosti ESZD za podporo mediaciji, financirano v okviru pilotnega projekta, ki se financira iz proračuna EU na pobudo Evropskega parlamenta. V tem okviru je bila pri zunanjih svetovalcih naročena študija, ki bo dala večji vpogled v razvijajočo se zmogljivost EU za podporo mediaciji, ocenjen pa bo tudi predlog o ustanovitvi Evropskega mirovnega inštituta in pripravljen predlog za okrepitev zmogljivosti EU za podporo mediaciji;

- usmeritev v razvijanje sistemov, orodij in kulture za identificiranje (i) držav, v katerih srednjeročno ali dolgoročno obstaja nevarnost nasilnega konflikta, in (ii) možnosti za zgodnje ukrepanje v zvezi s takšno nevarnostjo. S takšnim sistemom za zgodnje opozarjanje naj se ne bi napovedovalo, kje bo izbruhnila naslednja kriza, pač pa naj bi odkrili mesta, kjer obstaja nevarnost konflikta v prihodnosti, in zagotovili pravočasno odzivanje pri vrhu;
- razvoj metodologije za hitro analizo konfliktov, ki omogoča hitro diagnozo nevarnosti konfliktov in možne odzive EU;
- krepitev skupnega dela ustreznih služb ESZD in Komisije pri preprečevanju konfliktov, in sicer v okviru neuradnih struktur za stike med službami, na primer delovne skupine za preprečevanje konfliktov in medresorske delovne skupine za reformo varnostnega sektorja;
- krepitev mreže kontaktov za preprečevanje konfliktov in vzpostavljanje miru, na primer s civilno družbo (prek mreže za dialog s civilno družbo) in z ustreznimi organi ZN, tj. UNDP (Program ZN za razvoj) in UNDPA (Služba ZN za politične zadeve) (z rednimi izmenjavami mnenj prek videokonferenc).

3. TERORIZEM

Na podlagi strategije in akcijskega načrta EU za boj proti terorizmu je bil sprejet dogovor, da bo EU prednostno obravnavala grožnje, ki izvirajo iz Pakistana, z območja Afriškega roga, iz Jemna in Sahela, zato so bile sprejete strategije in akcijski načrti za te države.

Leta 2012 so se pod vodstvom ESZD nadaljevali politični dialogi o boju proti terorizmu s ključnimi partnerji EU. Posebni dialogi so bili organizirani z ZN, ZDA, Rusijo, Turčijo, Pakistanom, Indijo in Saudovo Arabijo. O vprašanjih, povezanih s terorizmom, je EU razpravljala tudi na vrsti drugih srečanj dialoga, vključno z zunanjepolitičnimi dialogi na temo varnosti. ESZD je bila v celoti vključena v pregled globalne strategije ZN za preprečevanje terorizma (GCTF) junija 2012 v New Yorku in v srečanje na visoki ravni o boju proti jedrskemu terorizmu, ki ga je septembra 2012 organiziral generalni sekretar ZN.

V okviru GCTF se je nadaljeval proces tesnejšega sodelovanja med njenimi 30 ustanovnimi članicami (29 držav in EU), ki se je začel leta 2011. Kot je VP/PP napovedala na ministrskem srečanju GCTF junija v Istanbulu, bo EU podprla ustanovitev Mednarodnega inštituta za pravosodje in pravno državo v Tuniziji. Mednarodni center odličnosti za preprečevanje nasilnega ekstremizma (Hedayah) bil slovesno otvorjen na zadnjem ministrskem srečanju GCTF 13. in 14. decembra 2012 v Abu Dabiju. Slovesno prvo srečanje delovne skupine GCTF za regijo Afriškega roga, ki ji sopredsedujeta EU in Turčija, je bilo od 8. do 10. februarja 2012 v Dar es Salaamu, udeležili pa so se ga predstavniki številnih držav iz regije ter mednarodnih in regionalnih organizacij.

Januarja 2012 se je odvil politični dialog o boju proti terorizmu z Indijo, temu pa je 25. oktobra 2012 sledil šesti varnostni dialog EU-Indija. Na tem zadnjem srečanju sta se obe strani strinjali, da bi morali strokovnjaki začeti izvajati sklepe, dogovorjene v političnem dialogu o boju proti terorizmu, na primer glede medsebojne pravne pomoči in izročitve, ponarejanja denarja, boja proti radikalizaciji, okrepljenega pravosodnega sodelovanja in sledenja finančnim tokovom.

Svet je februarja 2012 sprejel petletno strategijo sodelovanja EU-Pakistan. V okviru tega načrta sta se strani zavezali celovitemu sodelovanju na področju boja proti terorizmu in na več sorodnih področjih⁸⁵.

⁸⁵ Strategiji sodelovanja je sledilo sprejetje strategije EU za boj proti terorizmu/varnost za Pakistan, v kateri je opredeljeno stališče EU in držav članic glede sodelovanja pri boju proti terorizmu s Pakistanom. Strategija za boj proti terorizmu vsebuje dva akcijska načrta, in sicer akcijski načrt za boj proti nasilnemu ekstremizmu in akcijski načrt za pravno državo, oba pa sta trenutno v fazi priprave.

Sahel je dobival vedno večji pomen za EU glede na razvoj dogodkov v Maliju in nevarnost, da sever države postane zatočišče za teroriste, ter nevarnost razširitve na druge države v tej regiji. EUCAP Sahel, civilna operacija SVOP v Nigru, začeta julija 2012, je prva misija SVOP, ki ima med nalogami tudi boj proti terorizmu.

EU išče tudi načine, na katere bi lahko sodelovala z regionalnimi organizacijami, na primer z Arabsko ligo. Na ministrskem srečanju EU in LAD novembra 2012 je bil sprejet akcijski načrt, ki vključuje sodelovanje pri boju proti terorizmu, tudi na področju kazenskega pravosodja.

Komisija je v okviru instrumenta za stabilnost še naprej izvajala projekte v zvezi z bojem proti terorizmu, zlasti projekt za krepitev civilnih zmogljivosti za kazenski pregon v Pakistanu ter projekte v Sahelu in jugovzhodni Aziji. Potekale so misije za opredelitev projektov na področju boja proti nasilnemu ekstremizmu v Pakistanu in Afriškem rogu, pa tudi za druge projekte v Afriškem rogu.

EU in njene države članice so imele polletni dialog s pravnim svetovalcem z zunanjega ministrstva ZDA o boju proti terorizmu in mednarodnem pravu, na njem pa so razpravljali o tem, katera mednarodna pravna načela se lahko uporabijo za boj proti terorizmu. Cilj dialoga je pospeševanje boljšega razumevanja pravnih okvirov držav in razvijanje skupnih temeljev za učinkovitejše sodelovanje pri zatiranju terorizma.

4. ORGANIZIRANI KRIMINAL

Hude oblike kriminala in organizirani kriminal so ostali na dnevnem redu političnih dialogov EU s številnimi državami, regionalnimi in mednarodnimi organizacijami. Programi pomoči, ki jih financira EU, in misije SVOP so pripomogle k prenosu političnih usmeritev v prakso. S temi ukrepi naj bi dopolnili tudi (notranji) politični cikel EU za organizirani kriminal in hude oblike mednarodnega kriminala 2011–2013, pa tudi novi politični cikel 2014–2016.

V okviru programov za kokainsko oziroma heroinsko pot, ki se financirata z instrumentom za stabilnost, se je nadaljevala krepitev zmogljivosti za kazenski pregon in mednarodnega povezovanja glede na "poti". Med drugim je bil začel nov pilotni projekt o trgovini z ljudmi v štirih državah "heroinske poti" (Azerbajdžan, Bosna in Hercegovina, Republika Moldavija in Turčija), ki podpira tudi novo strategijo EU za odpravo trgovine z ljudmi za obdobje 2012–2016 in s tem povezano opredelitev prednostnih držav in regij⁸⁶.

Program za kritične pomorske poti, financiran s 16,5 milijona EUR, zajema 17 obalnih držav na območju zahodnoindijskega oceana, v jugovzhodni Aziji in Gvinejskem zalivu. Namenjen je krepitvi zmogljivosti za izmenjavo informacij in funkcij kazenskega pregona obalnih držav, s čimer naj bi pomorski promet postal varnejši in mirnejši, med drugim zaradi zatiranja piratstva in oboroženih ropov na morju. Leta 2012 je bilo izvedenih več novih ukrepov, vključno z usposabljanjem obalne straže v Gvinejskem zalivu, da bi zajezili val piratskih napadov ob zahodni afriški obali.

⁸⁶ V okviru programa za kokainsko pot sedaj delujejo tri skupne projektne skupine za prestrežanje na letališčih, in sicer na Zelenortskih otokih, v Senegalu in Togu; gre za podporo boju proti organiziranemu kriminalu na kokainski poti (36 držav v zahodni Afriki, Latinski Ameriki in karibskem območju). Z Interpolom sta bila začeta tudi nov projekt za vzpostavitev regionalnega policijskega informacijskega sistema v zahodni Afriki in nov projekt za izpolnitev nove zaveze glede preprečevanja zlorab predhodnih sestavin za prepovedane droge (Latinska Amerika). Ti programi so sestavni del uravnoteženega celostnega pristopa EU do drog, ki je bil potrjen tudi v novi strategiji EU za droge za obdobje 2013–2020.

5. KIBERNETSKA VARNOST

Leta 2012 so potekale priprave na sporočilo o strategiji EU za kibernetško varnost (sprejeto februarja 2013), vključno s prvimi ukrepi za krepitev zmogljivosti v tretjih državah in mednarodnimi informativnimi dejavnostmi⁸⁷. EU je dejavno sodelovala pri pripravah na drugo mednarodno konferenco o kibernetškem prostoru v Budimpešti. Na dogodku je besedo prevzela tudi VP/PP, ki je poudarila pomen odprtega in svobodnega spleta ob okrepitvi boja proti kibernetškemu kriminalu in drugim kibernetškim grožnjam. EU se je o podobnih temah pogovarjala tudi septembra v Pekingu na srečanju projektne skupine EU-Kitajska za kibernetiko. Oktobra je bilo v Delhiju drugo posvetovanje EU-Indija o kibernetški varnosti in kibernetški kriminaliteti.

6. ENERGETSKA VARNOST

Komisija je leta 2012 tesno sodelovala z ESZD pri izvajanju nadaljnjih ukrepov, opredeljenih v sporočilu Komisije, v povezavi z VP/PP, in sicer o zanesljivosti oskrbe z energijo in mednarodnem sodelovanju (iz septembra 2011)⁸⁸, v skladu s sklepi Sveta iz novembra 2011 o krepitvi zunanje razsežnosti energetske politike EU⁸⁹.

⁸⁷ Evropski parlament je 12. junija 2012 sprejel resolucijo o zaščiti kritične informacijske infrastrukture – dosežki in naslednji koraki: h globalni kibernetški varnosti (P7_TA(2012)0237), 22. novembra pa resolucijo o kibernetški varnosti in obrambi (P7_TA(2012)0457).

⁸⁸ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu gospodarsko-socialnemu odboru in Odboru regij o zanesljivosti oskrbe z energijo in mednarodnem sodelovanju – "Energetska politika EU: povezovanje s partnerji zunaj naših meja", COM(2011) 539 final, 7. 9. 2011.

⁸⁹ Sklepi Sveta o krepitvi zunanje razsežnosti energetske politike EU s 3127. seje Sveta za *PROMET, TELEKOMUNIKACIJE in ENERGIJO (točke pod "Energija")* z dne 24. novembra 2011 v Bruslju. Evropski parlament je 12. junija 2012 sprejel resolucijo o sodelovanju na področju energetske politike s partnerji izven naših meja: strateški pristop k zanesljivi, trajnostni in konkurenčni oskrbi z energijo (P7_TA(2012)0238).

Četrto srečanje energetskega sveta **EU-ZDA** je bilo 5. decembra 2012 v Bruslju (in je sledilo predhodnemu srečanju novembra 2011 v Washingtonu). Dnevni red je bil sestavljen glede na tri naloge energetskega sveta, tj. energetska varnost, energetska politiko in energetska tehnologijo, ob močnem poudarku na posledicah "ameriške revolucije plina/nafte iz skrilavca", premikih na energetskem področju v soseščini EU ter na področjih energetske politike in tehnologije, na katerih bi EU in ZDA lahko sodelovale. EU je jasno izrazila svoje interese na področju energetike in glede splošnega izziva podnebnih sprememb. Med drugim sta obe strani ocenili tesno sodelovanje EU z ZDA v zvezi s sankcijami proti Iranu leta 2012 kot dober primer usklajene diplomacije na področju energetike.

Energetski odnosi EU z **Rusijo** so bili še naprej zaznamovani z močno soodvisnostjo, saj je Rusija še vedno glavni zunanji dobavitelj energije EU, EU pa največja zunanja uporabnica ruskih virov ogljikovodikov. Otvoritvena slovesnost za projekt "Južni tok" je bila 7. decembra 2012, Gazprom pa je leta 2012 sklenil pogajanja s Srbijo, Madžarsko, Slovenijo in Bolgarijo. Oktobra 2012 je bil odprt drug krak plinovoda "Severnega toka", po katerem naj bi vsako leto do evropskih potrošnikov priteklo do 55 milijard kubičnih metrov ruskega plina. Evropska komisija je sklenila, da bo začela uradni postopek za preiskavo, ali Gazprom morda ovira konkurenco na srednjeevropskih in vzhodnoevropskih trgih s plinom in s tem krši protimonopolne predpise EU. Na podlagi mandata EU so se februarja 2012 začela tudi pogajanja o sporazumih med EU in Rusijo ter **Belorusijo** glede upravljanja elektroenergetskih omrežij v baltski regiji.

Ukrajina se je 1. februarja 2011 pridružila Energetski skupnosti in je od februarja 2012 zlasti z ukrepi za "ločevanje" Naftogasa dosegla precejšnji napredek pri nadokneditvi zamud v zvezi z reformo energetskega sektorja v skladu s pogodbo o Energetski skupnosti. Izboljšanje energetskih prometnih povezav ostaja pomembno prednostno področje v okviru strategije EU za Srednjo Azijo. Leta 2012 je napredovalo delo v zvezi z izvajanjem pooblastila Evropske unije iz septembra 2011 za pogajanja o pravno zavezujoči pogodbi med EU, Azerbajdžanom in Turkmenistanom o izgradnji transkaspijskega plinovodnega sistema. Pozitivni premik v tej smeri je bil podpis medvladnega sporazuma med Turčijo in Azerbajdžanom 28. junija 2012 za gradnjo TANAP (transanatolski plinovod), po katerem bo plin potoval z vzhodne na zahodno turško mejo, s čimer bo zagotovljen stabilen tranzit čez celo državo.

EU je leta 2012 izboljšala dvostranske odnose z **Irakom**, s katerim je 11. maja 2012 podpisala sporazum o partnerstvu in sodelovanju, sedaj pa ima načrt, da bo okrepila sodelovanje z njim zlasti na področju energetike in mu pomagala pri izkoriščanju njegovih izjemnih virov. Nekateri projekti se že izvajajo, na primer ustanavljanje Centra EU-Irak za energetska tehnologija.

7. PODNEBNE SPREMEMBE IN VARNOST

V letu 2012 se je nadaljevalo izvajanje sklepov Sveta iz julija 2011, v katerih je Svet pozval k okrepitevi diplomacije EU na področju podnebnih sprememb in določil tri prednostna področja ukrepanja, med drugim uporabo preventivne diplomacije in posebnih ukrepov za sodelovanje pri reševanju problematike, povezane s podnebnimi spremembami, pomanjkanjem naravnih virov in mednarodno varnostjo⁹⁰. Poudarek je ostal na podpornih ukrepih za nadaljnje ozaveščanje o problematiki podnebne varnosti v dvostranskih in regionalnih političnih dialogih, na primer z ZDA, pa tudi s sodelovanjem ESZD in vojaškega štaba EU na posebnih političnih dogodkih. ESZD je v zvezi s podnebno varnostjo sodelovala tudi pri delu odbora AFET/SEDE Evropskega parlamenta. Nadaljnja podpora je bila razširjena na analizo tveganja v zvezi s podnebno varnostjo ter njeno upravljanje v občutljivih regijah in državah, med drugim s podporo uporabnim raziskavam in dialogom na regionalni ravni, na primer v okviru večdisciplinarnega raziskovalnega projekta "Podnebne spremembe, spori glede vode in varnost ljudi – CLICO", ki se ukvarja s perečimi vprašanji, povezanimi s podnebno varnostjo in zanesljivo preskrbo z vodo v Sahelu in Sredozemlju/Bližnjem vzhodu. Poleg tega je bil leta 2012 s podporo iz instrumenta za stabilnost začel nov triletni regionalni program za države vzhodne Evrope, južnega Kavkaza in srednje Azije. Delo poteka pod okriljem konzorcija ENVSEC (okoljska in varnostna pobuda), v katerem sodelujejo OVSE in različne agencije ZN. Dejavnosti so usmerjene na ocene lokalnega tveganja, politično informiranje in krepitev zmogljivosti v partnerstvu z vladami in civilnodružbenimi deležniki v regiji.

⁹⁰ Evropski parlament je 22. novembra 2012 sprejel resolucijo o vlogi skupne varnostne in obrambne politike v primeru podnebno pogojenih kriz in naravnih nesreč (P7_TA(2012)0458).

8. ZANESLJIVA PRESKRBA Z VODO

Leta 2012 je bila zanesljiva preskrba z vodo deležna večje pozornosti. Zunanji ministri EU in VP/PP so septembra 2012 v okviru srečanja Gymnich v Pafosu (na Cipru) opravili strateško razpravo o zanesljivi preskrbi z vodo. Dogovorili so se, da mora biti v središču mednarodnih in evropskih prizadevanj za reševanje vprašanj, povezanih z vodo, odpravljanje osnovnih vzrokov, zlasti pa blažitev posledic podnebnih sprememb ter demografskih pritiskov in pritiskov gospodarskega razvoja. Obenem so se tudi strinjali, da spada voda med najpomembnejše dejavnike, ki povzročajo napetosti in spore, in je kot taka ključnega pomena za mednarodno varnost. EU so zato pozvali, naj se začne bolj poglobljeno ukvarjati s preprečevanjem sporov glede regionalnih in čezmejnih vodnih zajetij ter naj spodbuja trajnostne ureditve za upravljanje voda na podlagi sodelovanja.

Da bi bolje razumeli trenutne dejavnosti EU in držav članic v zvezi z zanesljivo preskrbo z vodo in obenem postavili temelje za razvoj bolj opredeljenega zunanjepolitičnega delovanja, se EU in države članice od konca leta 2012 sestajajo v okviru posebne vaje, namenjene opredelitvi njihovih vlog. Ta vaja naj bi se po pričakovanjih zaključila v začetku leta 2013.

Septembra 2012 je VP/PP ob robu zasedanja generalne skupščine ZN v New Yorku skupaj z državno sekretarko Clintonovo in Združenimi narodi predsedovala dogodku o zanesljivi preskrbi z vodo, na katerem je bilo izraženo splošno strinjanje glede pomena vode za stabilnost in razvoj, pa tudi za mir in varnost, sprejet pa je bil tudi dogovor o pospešitvi skupnih prizadevanj za reševanje problematike zanesljive preskrbe z vodo.

Svet je 25. junija v strateškem pregledu strategije EU za novo partnerstvo med EU in Srednjo Azijo, ki jo je Evropski svet sprejel leta 2007, potrdil okolje/vodo kot ključni področji ukrepanja v okviru prizadevanj EU v tej regiji. Leta 2012 so se nadaljevale dejavnosti EU v Srednji Aziji, povezane z zanesljivo preskrbo z vodo, med drugim tudi z obiskom VP/PP novembra 2012.

C. PRISPEVEK K UČINKOVITEJŠEMU VEČSTRANSKEMU REDU

Ker globalni izzivi terjajo globalne rešitve, je EU še naprej neomajno podpirala multilateralizem, ki ga potrjuje tudi Lizbonska pogodba. V zvezi z dajanjem izjav EU v mednarodnih organizacijah se je v praksi celo leto 2012 uporabljala splošna ureditev, ki jo je Svet sprejel 22. oktobra 2011, kar je pripomoglo k dajanju takšnih izjav EU. Prednostno je treba zagotoviti usklajen nastop EU na mednarodnih forumih.

1. ZDRUŽENI NARODI

EU se je še naprej interno trudila za izboljšanje praktičnega izvajanja ureditve iz resolucije Generalne skupščine ZN 65/276 o sodelovanju EU pri delu ZN, sprejete maja 2011. EU je dosledno uporabljala določbe resolucije 65/276 in dejavno sodelovala pri delu Generalne skupščine ZN, njenih odborov in delovnih skupin, na mednarodnih srečanjih in konferencah pod pokroviteljstvom skupščine ter konferencah Združenih narodov. S svojim delovanjem je dodatno podkrepila izvajanje ureditve iz resolucije in njeno uporabo v praksi.

EU je med svojimi prednostnimi nalogami v zvezi z delom pri ZN⁹¹ ponovno potrdila svoj splošni cilj o močnih in učinkovitih ZN kot vrhovnem organu mednarodnega sistema.

⁹¹ Evropski parlament je sprejel priporočilo Svetu z dne 13. junija 2012 glede 67. zasedanja Generalne skupščine Združenih narodov 13. junija 2012 (A7-0186/2012). Svet je na seji 23. julija 2012 sprejel prednostne naloge EU za 67. zasedanje Generalne skupščine Združenih narodov (dok. 12851/12).

Na področju miru in varnosti je bila glavna prednostna naloga EU pri ZN še naprej izvajanje koncepta "odgovornost zaščititi". EU si je še naprej prizadevala za izvajanje tega koncepta v svojih instrumentih in politikah. Na področju kriznega upravljanja so EU in ZN še naprej sistematično iskali načine, kako lahko EU še boljše podpre mirovne operacije ZN, in EU je še naprej podpirala graditev miru ZN, zlasti Komisijo ZN za izgradnjo miru. EU je prispevala k pozitivnemu rezultatu zasedanja Generalne skupščine ZN na visoki ravni o vladavini prava na nacionalni in mednarodni ravni, ki je prvič potekalo septembra 2012. Ob tej priložnosti so EU in njene države članice na mnogih področjih obljubile pomoč v prid krepitvi vladavine prava na mednarodni in nacionalni ravni, znotraj svojih meja in zunaj njih, in sicer s podporo tretjim državam. Večino zavez bi bilo treba izpolniti do leta 2014 ali 2015.

Človekove pravice so podrobno obravnavane drugje v poročilu; na tem mestu je dovolj opozoriti, da je bilo spodbujanje človekovih pravic, demokracije in pravne države skozi celo leto 2012 še naprej rdeča nit delovanja EU v ZN. EU je uspešno delovala v prid podpori resoluciji GS ZN 67 o smrtni kazni in pobudam držav EU v zvezi z razmerami na področju človekovih pravic v Tretjem odboru ter se s tretjimi državami še naprej dejavno lotevala ključnih prednostnih nalog, kot je svoboda veroizpovedi ali prepričanja, da bi se potrdilo in dalje razvilo to, kar je bilo doseženo na podlagi resolucij GS ZN in Sveta za človekove pravice, ki jih je predložila EU.

Na področju trajnostnega razvoja sta bili ključni prednostni zadevi nadaljnje ukrepanje po izidih konference Rio+20 in priprava razvojnega okvira za obdobje po letu 2015. Bistveno je zagotoviti, da ta dva procesa ne potekata ločeno, temveč da se združita v enotnem, celovitem okviru. EU si je prizadevala zagotoviti usklajen in ciljno usmerjen dialog v vseh organih in forumih v okviru ZN o pobudah v zvezi z upravljanjem, tudi globalnim gospodarskim upravljanjem, ukrepanju na podlagi dogovorov s konference Rio+20 in razvojnem okviru za obdobje po letu 2015. EU je v sklopu nadaljnjega ukrepanja po Rio+20 podprla sprejetje resolucije GSZN o okrepitvi in nadgraditvi Okoljskega programa ZN (UNEP). Tudi boj proti podnebnim spremembam je ostal ključni cilj EU in ZN.

EU je hkrati spodbujala reformo sistema ZN. Ostala je zavezana zagotavljanju uspešnosti in učinkovitosti upravljanja finančnih sredstev ZN, in sicer v skladu z načeli proračunske discipline in usklajenosti ter najvišjimi mednarodnimi standardi, pa tudi večji učinkovitosti na terenu.

2. OVSE

EU je še zlasti podpirala krepitev vloge OVSE med celotnim trajanjem konflikta (od zgodnjega opozarjanja do pokonfliktne obnove), med drugim tudi z delom Visokega komisarja za narodne manjšine in na področju misij OVSE. Pozdravila je prizadevanja OVSE za oživitev in pospešitev pogajanj "5+2" o rešitvi konflikta v R. Moldaviji ter ugotovila, da pogajanja o končni rešitvi spora glede Pridnestrja napredujejo. EU je velik pomen pripisovala tudi napredku OVSE pri razvijanju "človeške razsežnosti", vključno s podporo delu Urada OVSE za demokratične institucije in človekove pravice in predstavniku OVSE za svobodo medijev. Sodelovanje z OVSE se je poglobilo na področjih svobode medijev, človekovih pravic in obravnavanja mednarodnih groženj, med drugim tudi v zvezi z vprašanji upravljanja in varovanja meja ter kibernetске varnosti.

EU še naprej pripisuje velik pomen vlogi avtonomnih institucij OVSE pri spremljanju izvajanja zavez sodelujočih držav OVSE in pomoči pri izboljšanju njihovih dosežkov na tem področju. To vključuje opazovanje volitev na celotnem območju OVSE. EU je pripomogla k sklenitvi dogovora o vlogi OVSE pri zagotavljanju pogojev za lažjo udeležbo na Kosovu prebivajočih volivcev na srbskih volitvah.

Aktivno je prispevala k dialogu o prihodnosti evropske varnosti, tudi v razpravah o procesu Helsinki+40, in delu OVSE pri izboljševanju in modernizaciji nadzora nad orožjem ter ukrepih za vzpostavitev zaupanja in varnosti.

Vendar pa se je kljub prizadevanjem predsedstva in konstruktivnega delovanja EU izkazalo, da je bilo v letu 2012 nemogoče poglobiti vse tri razsežnosti OVSE. EU je močno obžalovala, da ji na ministrski konferenci v Dublinu decembra 2012 ni uspelo sprejeti sklepov na področju človeške razsežnosti, in izrazila razočaranje, ker se ni bilo mogoče dogovoriti o vprašanjih glede foruma za sodelovanje na področju varnosti.

3. SVET EVROPE

EU je v skladu z memorandumom o soglasju med EU in Svetom Evrope (SE) še naprej sodelovala s to organizacijo na področju demokracije, pravne države in človekovih pravic, posebno na področju ESP (s posebnim poudarkom na vzhodnem partnerstvu in Južnem Sredozemlju) in Zahodnem Balkanu. Sodelovanje s Svetom Evrope je bilo še naprej izjemno dobro na področju pravosodja in notranjih zadev v okviru izvajanja stockholmskega programa EU, s tesnim sodelovanjem z Beneško komisijo pri vprašanjih ustavne reforme in volilne zakonodaje pa tudi na področju pravne države in demokracije. Med posebnim predstavnikom EU za človekove pravice in njegovimi sogovorniki iz Sveta Evrope, kot na primer komisarjem za človekove pravice, je bilo vzpostavljeno učinkovito sodelovanje. Štirimilijonski sklad za sosedstvo (vzhod), ustanovljen leta 2011, se ukvarja z vprašanji reforme sodstva, kibernetске kriminalitete in preprečevanja korupcije. Skupni program za krepitev demokratičnih reform v državah južnega sosedstva se je v Maroku in Tuniziji začel izvajati na začetku leta 2012, nato pa še v Jordaniji, potem ko so bili po ukrepanju na politični in tehnični ravni sklenjeni sporazumi o sodelovanju. Pogajanja za pristop EU k Evropski konvenciji o človekovih pravicah so se po enoletnem premoru, potrebnem zaradi notranje razprave EU o osnutku sporazuma iz leta 2011, sklenjenega na tehnični ravni, nadaljevala na podlagi predlogov EU.

D. SPODBUJANJE ČLOVEKOVIH PRAVIC, DEMOKRACIJE IN PRAVNE DRŽAVE

Leto 2012 so zaznamovale pomembne spremembe v politiki EU na področju človekovih pravic. EU je s strateškim okvirom in akcijskim načrtom EU "Človekove pravice in demokracija", ki ju je sprejela 25. junija, potrdila, da človekove pravice niso le v središču njenih temeljnih načel, temveč so tudi rdeča nit njenega delovanja.

Strateški okvir EU za človekove pravice in demokracijo

V **strateškem okviru**⁹² je določeno, da "[bo] EU brez izjeme spodbujala človekove pravice na vseh področjih svojega zunanjega delovanja". Vsebuje načela, cilje in prednostne naloge, ki naj bi v prihodnjih desetih letih izboljšali učinkovitost in skladnost celotne politike EU na področju človekovih pravic.⁹³ Tvori dogovorjeno podlago za resnično skupinska prizadevanja, ki vključujejo tako države članice EU kot institucije EU. V njem je zapisana tudi zaveza za resnično partnerstvo s civilno družbo.

Strateški okvir je bil dogovorjen pristop EU k odzivanju na nove svetovne izzive. V **skupnem sporočilu** Evropske komisije in VP iz decembra 2011 "*Človekove pravice in demokracija v središču zunanjega delovanja EU – Za učinkovitejši pristop*"⁹⁴ je jasno zapisano, da je treba pri vključevanju vidika človekovih pravic v zunanje delovanje ravnati usklajeno. V sporočilu je potrjeno, da mora biti EU pri ohranjanju standardov in vrednot na področju človekovih pravic in demokracije načelna, ravnati mora ustvarjalno in biti mora trdno odločena, da bo dosegla konkretne rezultate.

⁹² Sklepi Sveta o človekovih pravicah in demokraciji; 3179. seja Sveta za zunanje zadeve, Luxembourg, 25. junij 2012.

⁹³ Evropski parlament je 18. aprila 2012 sprejel resolucijo o letnem poročilu o človekovih pravicah v svetu in politiki Evropske unije na tem področju, vključno s posledicami za strateško politiko EU o človekovih pravicah (P7_TA(2012)0126). 13. decembra 2012 je sprejel resolucijo o letnem poročilu o človekovih pravicah in demokraciji v svetu za leto 2011 in politiki Evropske unije na tem področju (P7_TA(2012)0503) ter resolucijo o pregledu strategije EU o človekovih pravicah (P7_TA(2012)0504).

⁹⁴ Skupno sporočilo VP/PP ter Evropske komisije "Človekove pravice in demokracija v središču zunanjega delovanja EU – Za učinkovitejši pristop"; COM(2011) 886 final.

Okvir dopolnjuje **akcijski načrt**, ki v 36 poglavjih združuje 97 ukrepov za obdobje do 31. decembra 2014. Ena od zavez iz akcijskega načrta je, da bi morala EU v letnem poročilu o človekovih pravicah in demokraciji po svetu predstaviti svojo uspešnost pri doseganju ciljev.

Človekove pravice v vseh politikah EU

Letošnje imenovanje **posebnega predstavnika EU za človekove pravice** v okviru novega svežnja ukrepov na področju človekovih pravic naj bi prispevalo k izvajanju strateškega okvira in akcijskega načrta ter večji učinkovitosti in prepoznavnosti politike EU⁹⁵. Stavros Lambrinidis je svoj mandat nastopil septembra 2012; njegovo delo že daje prve rezultate, zlasti v zvezi s strateškimi partnerji EU, evropskimi sosedskimi državami in državami v tranziciji. Vodil je dialoge z Mehiko in Afriško unijo na področju človekovih pravic; prizadeval si je za razvoj odnosov z Rusijo in Egiptom; sodeloval je na dogodkih na visoki ravni, kot sta prvi forum ZN o podjetništvu in človekovih pravicah in srečanje OVSE o izvajanju človeške razsežnosti; srečeval se je z zagovorniki človekovih pravic, poslanci Evropskega parlamenta in predstavniki držav članic. Zavzemal se je za delovanje EU na področju človekovih pravic v zvezi z enakostjo spolov, svobodo veroizpovedi oziroma prepričanja in svobodo izražanja.

EU je bila v letu 2012 zelo dejavna pri iskanju načinov, kako še bolj vpeljati človekove pravice v svoje delovanje, kot to predvideva strateški okvir. Zdaj ima vseh 140 delegacij in uradov, skupaj s 15 misijami in operacijami SVOP, vzpostavljene imenovane **kontaktne točke za človekove pravice in demokracijo**. V 101 državi so bili imenovani tudi uradniki za zvezo za zagovornike človekovih pravic. Kontaktne točke za človekove pravice so zdaj vzpostavljene tudi v vsakem geografskem upravnem direktoratu z namenom, da bi se človekove pravice dosledno umeščale v delovanje celotne ESZD.

⁹⁵ Evropski parlament je 13. junija 2012 sprejel resolucijo o posebnem predstavniku EU za človekove pravice (P7_TA(2012)0250).

Medresorska skupina Komisije za človekove pravice je bila priča povečanju dejavnosti v zvezi z delom glede strateškega okvira in akcijskega načrta. V letu 2012 se je večkrat sestala ter povezala ESZD in generalne direktorate Komisije, pri čemer se je izkazala za dragoceno z zagotavljanjem usklajenega delovanja med vsemi različnimi službami, ki se ukvarjajo z vprašanji človekovih pravic.

Novost v letu 2012 je bila ustanovitev **kontaktne skupine na visoki ravni za človekove pravice med Evropskim parlamentom, ESZD in Komisijo**. Tudi to je bilo določeno kot del strateškega okvira in akcijskega načrta. Po začetnem srečanju 16. aprila 2012 se je izkazala za dragoceno v vlogi foruma za redno izmenjavanje informacij med poslanci Evropskega parlamenta in visokimi uradniki ESZD v zvezi z vprašanji človekovih pravic. Zato se je po sprejetju strateškega okvira in akcijskega načrta še naprej srečevala ter zdaj velja za pomemben komunikacijski kanal.

To leto se je EU še trdneje zavezala k oblikovanju partnerstev s **civilno družbo**. Z organizacijami civilne družbe sistematično potekajo posvetovanja glede celotnega načrtovanja; te organizacije zdaj tesno sodelujejo pri oblikovanju politike, na primer pri oblikovanju smernic na področju človekovih pravic ter celovitega pristopa k Resoluciji Varnostnega sveta ZN 1325 o ženskah, miru in varnosti.

Ukrepi EU na tem področju so izjemno pomembni, saj se je prostor za nevladne organizacije v letu 2012 skrčil. Organizacije civilne družbe se vse bolj soočajo s hudimi in raznovrstnimi omejitvami svobode izražanja in združevanja, ki jim jih nalagajo vlade, katerih cilj je utišati in zadušiti njihovo delovanje.

EIDHR (evropski instrument za demokracijo in človekove pravice) je v letu 2012 v več kot sto državah podprl zagovornike človekovih pravic, civilno družbo in druge akterje, da bi pripomogel k njihovim prizadevanjem. Evropska komisija je v svojem osnutku uredbe predlagala, da se v obdobju 2014–2020 za njihovo podporo nameni 1,4 milijarde EUR, vendar pogajanja o natančnem znesku in njegovem področju uporabe še niso končana.

V oktobrskem sporočilu Komisije "**Korenine demokracije in trajnostnega razvoja: sodelovanje Evrope s civilno družbo na področju zunanjih odnosov**"⁹⁶ se EU trdno zavezuje, da bo močneje podprla organizacije civilne družbe v partnerskih državah, da bodo lahko v celoti opravljale svoje naloge pri zagotavljanju socialnih storitev, preglednosti in zagovarjanju dobrega upravljanja ter prispevale k oblikovanju politike. Trenutno poteka ocena stanja, da bi bilo mogoče izboljšati uspešnost ukrepov EU.

Oktobra je bila ustanovljena tudi **Evropska ustanova za demokracijo**, ki naj bi pomagala zagovornikom demokracije v boju za demokratično tranzicijo v evropskem sosodstvu in širše.⁹⁷ Ta ustanova naj bi dopolnjevala že obstoječe instrumente, med drugim tudi EIDHR. Dodana vrednost Evropske ustanove za demokracijo (EDD) bo v njeni hitri in prožni podpori akterjem, ki so še brez zadostne podpore ali imajo težave pri pridobivanju podpore v okviru obstoječih instrumentov EU; najbolj očitno gre tu za civilnodružbene organizacije, gibanja in posamezne aktiviste, ki nastopajo v prid pluralističnemu večstrankarskemu sistemu, ne glede na njihovo velikost ali uradni status.

Najvažnejše pa je to, kaj se zares dogaja ob besedah, in poročila iz institucij; gre za to, ali se s politikami in načrti EU na terenu izboljšujejo razmere na področju človekovih pravic.

Spodbujanje univerzalnosti človekovih pravic

EU je v letu 2012 ponovno poudarila svojo zavezanost spodbujanju in varstvu vseh človekovih pravic, bodisi državljanskih in političnih bodisi ekonomskih, socialnih in kulturnih. Zato se je decembra na 14. letnem **forumu EU in NVO** o človekovih pravicah zbralo več kot 200 predanih zagovornikov človekovih pravic, aktivistov in oblikovalcev politike z odločnim namenom, da skupni interes pretvorijo v skupno ukrepanje. Na forumu je bila v aktivnem sodelovanju s predstavniki mednarodnih in regionalnih mehanizmov za človekove pravice z vsega sveta podrobno obravnavana vloga regionalnih mehanizmov pri spodbujanju univerzalnosti.

⁹⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0492:FIN:SL:PDF>

⁹⁷ Evropski parlament je 29. marca 2012 sprejel priporočilo Svetu o načinih za morebitno ustanovitev Evropske ustanove za demokracijo (P7_TA(2012)0113).

EU si je na ravni ZN še naprej prizadevala za spodbujanje univerzalnosti človekovih pravic. Pripomogla je k ratifikaciji bistvenih mednarodnih pogodb na področju človekovih pravic in še naprej poudarjala potrebo po vključevanju človekovih pravic, upravljanja, demokracije in pravne države v okvir za razvojne cilje tisočletja po letu 2015.

Priznavanje univerzalnega značaja človekovih pravic je pomembno pri soočanju z izzivi, ki ne spoštujejo nacionalnih meja. Za leto 2012 sta bila značilna nastanek novih in poslabšanje že obstoječih **kriz na področju človekovih pravic** po vsem svetu v obliki širjenja represivnih zakonov v nekaterih vzhodnoevropskih državah in Srednji Aziji ali nepretrganih kriznih varnostnih razmer v Sahelu. Razmere v Maliju so se v tem letu izjemno poslabšale, saj so se zaradi državnega udara in dejavnosti oboroženih skupin skrajnežev pojavile grobe zlorabe človekovih pravic. Politični nemiri, terorizem, trgovina z drogami in tihotapljenje orožja, ki so segli čez meje ter ogrožali mir in varnost, so prizadeli celotno regijo.

Zaradi krčenja prostora za zagovornike človekovih pravic in nevladne organizacije ter nezmanjšane neenakosti med spoloma je EU uporabila celoten razpon instrumentov za pomoč ljudem v stiski.

Človekove pravice v vseh zunanjih politikah EU

EU je leta 2012 brez izjeme spodbujala človekove pravice na vseh področjih zunanjega delovanja. V tem letu si je še naprej prizadevala za vključitev določb o človekovih pravicah v politične okvirne sporazume z industrializiranimi in neindustrializiranimi državami ter za ustrezne povezave teh določb s sporazumi o prosti trgovini. Pri tem je vztrajala tudi, ko je bilo sklepanje sporazuma s partnersko državo zapleteno. Tovrstne določbe so bile v letu 2012 vključene v sporazume z Irakom, Vietnamom, Srednjo Ameriko in Filipini⁹⁸.

⁹⁸ Evropski parlament je 14. junija 2012 sprejel resolucijo o primerih nekaznovanja na Filipinih (P7_TA(2012)0264).

V okviru **skupne varnostne in obrambne politike** so bili prednapotitveni moduli za usposabljanje o človekovih pravicah, zaščiti otrok in enakosti spolov v sodelovanju z inštituti za usposabljanje držav članic EU in civilno družbo nadgrajeni in jih bo mogoče v celoti uporabiti v letu 2013.

Izvajanje prednostnih nalog EU na področju človekovih pravic

EU je v letu 2012 še naprej odločno nasprotovala **smrtni kazni** in uporabila vsa razpoložljiva diplomatska sredstva, da bi pospešila njeno odpravo po vsem svetu. Prizadevanje za odpravo smrtne kazni je ena od glavnih prednostnih nalog iz strateškega okvira in akcijskega načrta za človekove pravice in demokracijo.

Ob svetovnem oziroma evropskem dnevu boja proti smrti kazni 10. oktobra sta EU in Svet Evrope objavila skupno izjavo, v kateri sta potrdila, da nasprotujeta vsakršni uporabi smrtne kazni, ne glede na okoliščine, in potrdila tudi zavezo, da si bosta prizadevala za odpravo smrtne kazni po vsem svetu. Delegacije EU po vsem svetu so ob tej priložnosti organizirale številne seminarje, tiskovne konference, razstave in druge dogodke.

EU je še naprej nasprotovala smrti kazni v vseh ustreznih forumih, zlasti v ZN, OVSE in Svetu Evrope. EU in države članice so z obširnim lobiranjem in ozaveščanjem dejavno sodelovale v medregionalnem zavezništvu za spodbujanje Resolucije GS ZN 67/206 (z dne 21. decembra 2012), ki ponovno poziva k moratoriju na izvajanje smrtne kazni. Resolucija je bila sprejeta s 111 glasovi za, 41 proti in 34 vzdržanimi, kar je glede na podobne resolucije iz let 2007, 2008 in 2010 brez primere.

EU si je še naprej prizadevala za oblikovanje novih **smernic na področju človekovih pravic** in nadgradnjo že obstoječih. Smernice so praktično orodje za pomoč predstavništvom EU pri spodbujanju politike na področju človekovih pravic na terenu. Začelo se je tudi pripravljanje smernic za svobodo veroizpovedi oziroma prepričanja (smernice *FoRB*) in preoblikovanje orodij LGBTI⁹⁹ (lezbijke, geji, biseksualne, transseksualne in interseksualne osebe) v smernice; smernice za politiko EU do tretjih držav glede mučenja in drugega okrutnega, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja so bile prav tako revidirane. Podobno so bila leta 2012 posodobljena tudi navodila o invalidnosti in razvoju.

EU je **otroke** uvrstila na pomembno mesto na seznamu prednostnih nalog na področju človekovih pravic. Prek programa "Vlaganje v ljudi" in EIDHR so bili v več kot 50 državah financirani številni projekti v korist otrok. Med njimi je EU začela izvajati 15 projektov za preprečevanje dela otrok v vrednosti približno 11,1 milijona EUR.

EU je leta 2012 organizirala svetovno kampanjo političnega lobiranja, da bi pospešila ratifikacijo dveh izbirnih protokolov h Konvenciji o otrokovih pravicah in Konvenciji Mednarodne organizacije dela št. 182 o najhujših oblikah dela otrok. Ratificiranih je bilo še 18 dodatnih različnih instrumentov.

⁹⁹ Evropski parlament je 5. julija 2012 sprejel resolucijo o nasilju nad lezbijkami ter pravicah lezbijk, gejev, biseksualnih, transspolnih in interseksualnih oseb v Afriki (P7_TA(2012)0299).

Vprašanja **spola**¹⁰⁰ so bila pomembna točka agende za leto 2012. EU je nadaljevala dejavno spodbujanje pravic žensk prek dialogov o človekovih pravicah in posvetovanj s partnerji. Novembra 2012 je bilo pripravljeno in sprejeto drugo poročilo o izvajanju akcijskega načrta EU o enakosti spolov in krepitvi vloge žensk v razvojnem sodelovanju. Poročilo vsebuje konkretne primere umeščanja vprašanja enakosti spolov v geografske instrumente EU. V zvezi s krepitvijo vloge žensk so se EU in 12 soustanovitvenih članov septembra zavezali k partnerstvu za enako prihodnost, na podlagi katerega naj bi prednostno dosegli politično udejstvovanje in ekonomsko neodvisnost žensk.

EU je še naprej prevzemala vodilno pobudo pri izvajanju svojega celovitega pristopa k Resoluciji VS ZN 1325 o ženskah, miru in varnosti. V tem letu je bila v več kot 70 državah dejavna v zvezi z vprašanji o ženskah, miru in varnosti, pri čemer je znesek njene podpore, ki jo je namenila za razvoj in izvajanje nacionalnih akcijskih načrtov, financiranje nevladnih organizacij in usposabljanje vladnih agencij, znašal približno 200 milijonov EUR.¹⁰¹

EU je v **svoji strategiji za odpravo trgovine z ljudmi za obdobje 2012–2016**, sprejeti junija 2012, zavzela pristop s poudarkom na človekovih pravicah in glede na spol. Strategija temelji na celovitem pristopu, osredotočenem na preprečevanje trgovine z ljudmi, pregon storilcev kaznivih dejanj, zaščito žrtev in partnerstva z različnimi deležniki, tudi s civilno družbo.

¹⁰⁰ Letno srečanje svetovalcev SVOP za človekove pravice in enakost spolov je potekalo 15. junija 2012 v Bruslju. Svetovalci s skoraj vseh misij in operacij so predstavili svoje delo in posebej obravnavali tri teme: usposabljanje in sredstva, sodelovanje s civilno družbo ter notranja/organizacijska vprašanja, vključno z odnosi s sedežem. Vsi dokumenti za načrtovanje civilnih misij v sklopu SVOP jasno omenjajo tudi vprašanj v zvezi s človekovimi pravicami oziroma enakostjo spolov, mirom in varnostnimi vprašanji; 50 % mandатов vključuje enako jasno omembe, o njih pa poroča 60 % misij; 60 % civilnih misij SVOP ima imenovane svetovalce za enakost spolov ali kontaktne točke, ki se posebej ukvarjajo z vidiki enakosti spolov pri kriznem upravljanju..

¹⁰¹ Evropski parlament je 2. februarja 2012 sprejel resolucijo o položaju žensk v vojni (P7_TA(2012)0028).

V zvezi s **svobodo izražanja prek spleta in drugače**¹⁰² je EU v okviru dvostranskih odnosov s tretjimi državami (Iranom, Sirijo, Kitajsko, Egiptom, Libijo, Vietnamom) ter na večstranskih forumih vztrajno obsojala omejevanje svobode izražanja in dostopa do interneta ter aretacije piscev bloga. Junija je bilo delovanje EU odločilno za to, da je Svet za človekove pravice soglasno sprejel prvo resolucijo za zaščito svobode govora na internetu, za katero se je zavzemala Švedska.¹⁰³ S strategijo stalne povezanosti (*No Disconnect Strategy*) je EU še naprej zagotavljala nenehno podporo uporabnikom interneta, piscem bloga in kibernetiskim aktivistom, ki živijo v avtoritarnih režimih.

Izobraževanje

Izobraževanje je bilo eno od glavnih horizontalnih vprašanj na srečanju Gymnich (Pafos, 7. in 8. september 2012). VP/PP je izobraževanje predstavila kot horizontalno vprašanje bistvenega pomena, ki bi moralo biti vpeto v naš celovit pristop k zunanji politiki. Poudarjen je bil potencial izobraževanja kot orodja mehke moči za družbeno preobrazbo, ki bi moralo biti v središču naše zunanje politike. To še zlasti velja za preprečevanje sporov, posredovanje na konfliktnih območjih in državah v tranziciji. Izraženi so bili pomisleki glede šibke udeležbe žensk in mladih deklet v izobraževalnih sistemih, izpostavljena pa je bila tudi potreba po usmerjanju sredstev v izobraževalno infrastrukturo.

Sodelovanje z dvostranskimi partnerji

EU si je skozi celo leto 2012 z dialogom in prilagojenimi pristopi prizadevala za uspešnost na terenu.

¹⁰² Evropski parlament je 11. decembra 2012 sprejel resolucijo o strategiji digitalne svobode v zunanji politiki EU (P7_TA(2012)0470).

¹⁰³ A/HRC/20/L.13 *The promotion, protection and enjoyment of human rights on the Internet*: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/G12/147/10/PDF/G1214710.pdf?OpenElement>.

V tem letu je potekalo 30 **dialogov** in posvetovanj, posebej posvečenih **človekovim pravicam**, med katerimi so bila izpostavljena pereča vprašanja, ki zadevajo države partnerice. Vzporedno z dialogi o človekovih pravicah so seminarji s civilno družbo potekali tudi v Braziliji, Gruziji, Indoneziji in Mehiki. VP/PP in ESZD sta v letu 2012 dali številne izjave, v ozadju pa so za številne druge primere potekala diplomatska prizadevanja.

Delegacije EU so prejele 140 **strategij posameznih držav na področju človekovih pravic**, ki so bile nato razširjene po državah članicah, prvih 48 strategij pa je Svet potrdil novembra. Četudi se je postopek potrjevanja izkazal za dolgotrajnega, so vodje misij EU pripravili vse strategije, ki se že izvajajo, prva poročila o izvajanju pa naj bi bila nared v začetku leta 2013, na podlagi ocene razmer na terenu.

Sodelovanje v večstranskih institucijah

Združeni narodi so najboljši forum za to, da se zagotovi spoštovanje same narave univerzalnih človekovih pravic, torej pravic, ki se uporabljajo za vse ženske, moške in otroke povsod po svetu.

EU je v letu 2012 ohranila svojo raven sodelovanja v forumih ZN o človekovih pravicah. Z vidika EU so bila v tem letu izjemno uspešna tri zasedanja **Sveta za človekove pravice**.¹⁰⁴ EU je predložila resolucije o Siriji, Mjanmaru/Burmi, Demokratični ljudski republiki Koreji (z Japonsko) in Belorusiji, skupaj s tematskimi resolucijami o svobodi veroizpovedi in prepričanja ter pravicah otrok (s skupino latinskoameriških in karibskih držav (GRULAC)). Dejavno je podprla še več drugih, vključno z resolucijami o svobodi izražanja, Šrilanki, Iranu, Eritreji, Slonokoščeni obali in Somaliji. EU je dala pobudo za oblikovanje novega državnega mandata in posebnega poročevalca za Belorusijo in podprla novega posebnega poročevalca za Eritrejo. EU je ob podpori držav članic nudila vso podporo preiskovalni komisiji za Sirijo pri njenem delu in zagotovila potrebno podaljšanje mandatorov ter odločno pozvala k prevzemanju odgovornosti in preprečevanju nekaznovanja. Med tematskimi vprašanji je prevladovalo vprašanje človekovih pravic žensk in EU je na 20. zasedanju skupaj z Brazilijo organizirala dobro obiskan spremljajoči dogodek o zagovornikih človekovih pravic žensk.

¹⁰⁴ Evropski parlament je 16. februarja 2012 sprejel resolucijo o stališču Parlamenta o 19. zasedanju Sveta ZN za človekove pravice (P7_TA(2012)0058).

Vse pobude EU so bile na 67. zasedanju **Generalne skupščine v New Yorku** deležne močnega odobravanja. Medregionalna pobuda proti smrtni kazni je bila sprejeta z največjo podporo doslej, tako glede števila glasov kot glede skupne podpore svetovni težnji po odpravi smrtne kazni. Po uspešnem procesu z Mjanmarom/Burmo je bilo doseženo soglasje o resoluciji o tej državi, ki priznava napredek in obenem našteva vsa nerešena vprašanja o človekovih pravicah, ki jih bo treba obravnavati. Besedilo o DLRK je bilo sprejeto brez glasovanja, pobuda o Siriji, ki jo je predstavila široka koalicija držav pod arabskim vodstvom, vključno z nekaterimi državami članicami EU, pa je dosegla rekordno podporo. Celovita resolucija o človekovih pravicah v Iranu je bila predstavljena s podporo EU in sprejeta z dobrim rezultatom. Tudi letna resolucija EU o svobodi veroizpovedi ali prepričanja je bila znova sprejeta soglasno. Na zasedanju je bila sprejeta tudi resolucija o pravicah otroka s poudarkom na otrocih avtohtonih skupnosti in odobrena prva resolucija GS ZN, ki se zavzema za odpravo škodljive prakse pohabljanja ženskih spolnih organov – afriška pobuda, ki jo je EU odločno podprla –, pa tudi besedila, ki se zavzemajo za odpravo vseh oblik nasilja proti ženskam in zunajsodnih usmrtitev.

EU je v tem letu še naprej tesno sodelovala z **regionalnimi partnerji** z vsega sveta, kot so Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE), Afriška unija in Arabska liga, pa tudi z Organizacijo islamskega sodelovanja. Prvič so bile sprejete prednostne naloge EU za sodelovanje s Svetom Evrope za obdobje 2012–2013, v povezavi z dvoletnim programom dejavnosti Sveta Evrope. EU in Svet Evrope sta izvajala naraščajoče število skupnih programov na področjih pravne države, demokracije in človekovih pravic, ki so leta 2012 dosegli znesek 101 milijon EUR (EU je v povprečju sofinancirala 89 %).

Sodelovanje znotraj EU

Leto 2012 je zaznamovalo vse tesnejše sodelovanje med institucijami EU.

Predsedniki Van Rompuy, Barroso in Schulz so na dan človekovih pravic, 10. decembra, prevzeli **Nobelovo nagrado za mir**. Odločeno je bilo, da se sredstva iz naslova nagrade uporabijo za financiranje projektov za izobraževanje otrok, ki so jih prizadeli oboroženi spopadi.

Ta nagrada je veliko priznanje za pretekle dosežke, obenem pa opozarja tudi na potrebo po tem, da vsi Evropejci – institucije EU, države članice in 500 milijonov državljanov – delamo skupaj in podvojimo svoja prizadevanja za spodbujanje in zaščito človekovih pravic ne le znotraj naših meja, temveč tudi drugje po svetu.

Demokracija in pravna država

Demokracija in pravna država sta sestavni del politike EU na področju človekovih pravic. EU je v letu 2012 s svojimi **misijami za opazovanje volitev** (EOM) in **misijami strokovnjakov za volitve** (EEM) ter zagotavljanjem pomoči pri volitvah in podporo domačim opazovalcem še naprej odločno podpirala volilne procese po vsem svetu. V letu 2012 je napotila skupno 13 EOM in EEM. Te misije so prispevale k podpori demokracije v sosesčini EU (EOM v Alžiriji, skupina za oceno volitev v Libiji in EEM v Egiptu), bile priča prenosu oblasti na opozicijo (EOM in EEM v Senegal, EEM v Mehiki) ter utrjevanju demokracije v nestabilnih državah (EOM v Vzhodnem Timorju in Sierri Leone).

Pospešena so bila prizadevanja za zagotovitev sistematičnega ukrepanja na podlagi priporočil misij EU za opazovanje volitev. Pri tem so sodelovale so vse geografske delovne skupine Sveta in vsem delegacijam EU so bila poslana navodila. EU je decembra v okviru teh prizadevanj napotila prvo misijo za spremljanje ukrepanja po volitvah na Malavi, da bi preučila napredek volilnih reform in učinek priporočil misij EU za opazovanje volitev.

Izjemnemu preboju demokracije in človekovih pravic v letu 2011, zlasti v južnem sosedstvu, so leta 2012 sledili precej bolj pretresljivi izzivi in izkušnje, kar je samo še poudarilo, da so za zasidranje demokracije potrebne več kot ene volitve.

Nestabilnost političnega procesa v Egiptu kaže na krhkost tranzicije in na veliko potrebo po konsolidaciji. Povezava med izvrševanjem političnih in civilnih pravic ter uživanjem ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic je bila očitna, saj se dogaja v političnih sistemih, ki so (ali niso) zmožni zagotoviti dobrobit svojih državljanov, tudi žensk in pripadnikov manjšin.

Projektne skupine EU s Tunizijo (2011), Jordanijo (2012) in Egiptom (2012) so bile organizirane zaradi močno potrebne politične in ekonomske podpore tem državam pri njihovem demokratičnem prehodu. EU je na ta način pokazala, da je pripravljena biti prava partnerica, toda le kadar se dejansko spoštujejo človekove pravice in demokratična načela.

EU si je celo leto prizadevala za uporabo vseh svojih instrumentov – od političnega dialoga, prek razvojnega sodelovanja do sankcij –, da bi se človekove pravice in demokracija v celoti uveljavile. Nadalje so se razvijali skladnejši pristopi k podpori demokracije kot nadaljnje ukrepanje na podlagi sklepov Sveta¹⁰⁵ iz decembra 2009. Oktobra je bilo sprejeto konsolidirano skupno poročilo o izvajanju akcijskih načrtov za podporo demokraciji v devetih pilotnih državah. Pridobljene izkušnje bodo uporabljene za začetek procesa v drugi generaciji držav v začetku leta 2013.

Demokracija in pravna država sta nedvoumno povezani z **razvojem**. EU je v letu 2012 pospešila uresničevanje politike prihodnjega razvojnega sodelovanja, agende za spremembe¹⁰⁶, s katero poudarja potrebo po podpiranju takšnega **pristopa k razvoju, ki bi temeljil na človekovih pravicah**, in zagotavljanju vključujočih razvojnih procesov. Tudi glede na smernice za proračunsko podporo¹⁰⁷ so človekove pravice, upravljanje in demokracija v samem središču razvojnega sodelovanja EU.

¹⁰⁵ Sklepi Sveta o podpori demokraciji v zunanjih odnosih EU – na poti k večji skladnosti in učinkovitosti (dok. [16081/09](http://register.consilium.europa.eu/pdf/sl/09/st16/st16081.sl09.pdf)),

<http://register.consilium.europa.eu/pdf/sl/09/st16/st16081.sl09.pdf>;

¹⁰⁶ Sklepi Sveta o "povečanju učinka razvojne politike EU: agenda za spremembe" (3166. seja Sveta za zunanje zadeve, Bruselj, 14. maj 2012).

¹⁰⁷ Svet je sprejel sklepe o "prihodnjem pristopu k proračunski podpori EU za tretje države" (3166. seja Sveta za zunanje zadeve, Bruselj, 14. maj 2012).

22. in 23. novembra 2012 je v Bruslju potekal seminar o pravni državi za strokovnjake misij SVOP. To je bilo prvič, da je civilna zmogljivost za načrtovanje in izvajanje operacij (CPCC – *Civilian Planning and Conduct Capability*) organizirala takšen dogodek na temo pravne države. Na seminarju so bile obravnavane težave, s katerimi se CPCC sooča na svojih desetih misijah v Evropi, Afriki ter na Bližnjem in Srednjem vzhodu, na katerih si prizadeva za nadaljnji razvoj pravne države. CPCC je zagotovil forum za izmenjavo mnenj, razprave in ustvarjanje mreže deležnikov in strokovnjakov za nadaljnje ukrepanje na tem področju¹⁰⁸.

V letu 2012 je EU še naprej zagovarjala in poudarjala svoje zaveze za okrepitev pravne države z misijami SVOP, ki vključujejo zlasti EULEX Kosovo, EUPOL Afghanistan, EUJUST Lex Iraq in EUPOL COPPS (zasedena palestinska ozemlja).

E. UČINKOVITEJŠE, ZMOGLJIVEJŠE IN BOLJ USKLAJENO KRIZNO UPRAVLJANJE V OKVIRU SVOP

V letu 2012 so stekle tri nove civilne misije: EUCAP NESTOR za krepitev regionalnih pomorskih zmogljivosti v državah Afriškega roga in zahodnega Indijskega oceana; EUAVSEC-South Sudan za izboljšanje varnosti na mednarodnem letališču v Džubi; EUCAP Sahel Niger za izboljšanje zmogljivosti nigerijskih varnostnih sil za preprečevanje terorizma in organiziranega kriminala. Proti koncu leta 2012 se je začelo tudi načrtovanje za ukrepanje v okviru SVOP v Maliju in Libiji.

¹⁰⁸ Dvodnevnega seminarja se je udeležilo skoraj 60 ljudi, ki so zastopali pet različnih misij (EUJUSTLEX IRAQ, EULEX KOSOVO, EUPOL AFGHANISTAN, EUPOL CONGO, EUPOLCOPPS), druge institucije EU, ZN, države članice, nevladne organizacije, centre za usposabljanje in raziskovalce.

Voditelji držav in vlad so 14. decembra 2012 s sprejetjem postopkovnih sklepov o SVOP, ki naj bi pripravili razpravo Evropskega sveta o varnosti in obrambi, načrtovano za december 2013, poslali močno sporočilo, da podpirajo krepitev zmogljivosti EU za zagotavljanje varnosti. Evropski svet je – ob potrjevanju svoje zaveze za krepitev SVOP kot bistvenega elementa celovitega pristopa EU – glede na predvideno razpravo pozval VP (prek ESZD in EDA) in Komisijo, naj do septembra 2013 pripravita svoje predloge in ukrepe za krepitev SVOP ter izboljšanje razpoložljivosti civilnih in vojaških zmogljivosti. V tem smislu je opredelil tri prednostne naloge: (i) izboljšanje učinkovitosti, prepoznavnosti in vpliva SVOP; (ii) krepitev razvoja obrambnih zmogljivosti; (iii) krepitev evropske obrambne industrije.¹⁰⁹

1. VEČJE ZMOGLJIVOSTI

1.1. Koncepti za dejavnosti SVOP

Razvoj konceptov EU je bil še naprej časovno aktualna in pomembna naloga, saj se je razvoj zmogljivosti EU v letu 2012 okrepil, in to ne le zaradi začetka treh novih misij. Koncepti so bistveno orodje, ki se uporablja kot smernice in priročniki za ukrepanje SVOP na različnih področjih. Preverjanje starih konceptov ter razvijanje novih na podlagi izkušenj, pridobljenih v misijah kriznega upravljanja EU, in izkušenj drugih mednarodnih akterjev prispevata k boljšemu in hitrejšemu načrtovanju novih misij in operacij. EU pridobiva izkušnje predvsem iz lastnega delovanja, nato pa se potrdijo in izvajajo z novimi ali posodobljenimi koncepti. Med najpomembnejšim konceptualnim delom je začetek pregleda in revizije koncepta misij EVOP na mejah v okviru civilnega kriznega upravljanja in razvoj koncepta operacij pomorske varnosti¹¹⁰.

¹⁰⁹ Evropski parlament je 22. novembra 2012 sprejel resolucijo o izvajanju skupne varnostne in obrambne politike (P7_TA(2012)0455). Istega dne je sprejel tudi resolucijo o klavzuli o medsebojni obrambi in solidarnostni klavzuli EU: politična in operativna razsežnost (P7_TA(2012)0456).

¹¹⁰ Evropski parlament je 10. maja 2012 sprejel resolucijo o pomorskem piratstvu (P7_TA(2012)0203).

1.2. Civilne in vojaške zmogljivosti

CIVILNE ZMOGLJIVOSTI

V letu 2012 so bili sprejeti pomembni ukrepi za nadaljnji razvoj civilnih zmogljivosti SVOP. Kljub temu je delo treba nadaljevati, saj so misije EU vse bolj raznovrstne in kompleksne, pogosto so napotene v sovražna okolja in zahtevajo širok razpon strokovnega znanja.

ESZD je v odgovor na zahteve Sveta iz decembra 2011 na podlagi dela, opravljenega v okviru dveh civilnih globalnih ciljev, izdelala večletni načrt razvoja civilnih zmogljivosti, da bi z uporabo različnih delovnih področij za razvoj civilnih zmogljivosti prišli do trajnega okvira za razvoj civilnih zmogljivosti SVOP ter uredili sosledje poročanja in političnega usmerjanja¹¹¹.

Septembra 2012 je potekal četrti seminar na visoki ravni o lažji napotitvi civilnega osebja v misije SVOP¹¹², na katerem je bila glavna tema odpravljanje pomanjkljivosti civilnih misij SVOP na področju pravne države. Civilne zmogljivosti so v letu 2012 z razpravo direktorjev za varnostno politiko dobile tudi odmevno politično prepoznavnost. Ta praksa se bo nadaljevala skozi vse leto 2013.

V letu 2012 je bilo veliko storjenega za dokončanje programskega okolja Goalkeeper, ki naj bi bil v pomoč organom držav članic pri vzpostavljanju seznamov civilnega osebja in izkoriščanju možnosti usposabljanja, ki so na voljo po vsej Evropi¹¹³, da bi bile napotitve civilnih zmogljivosti za misije SVOP lažje.

¹¹¹ Zahteve Sveta iz decembra 2011 so v sklepih Sveta o SVOP (dok. 17991/11). Več o delu, opravljenem v okviru dveh civilnih globalnih ciljev, je v končnem poročilu o civilnem globalnem cilju 2008 (dok. 14807/07) in končnem poročilu o civilnem globalnem cilju 2010 (dok. 16817/10).

¹¹² Vsi štirje seminarji (junija 2009, julija 2010, julija 2011, septembra 2012) so potekali v Bruslju in so bili namenjeni predstavnikom vseh nacionalnih ministrstev in služb na visoki ravni, odgovornih za dejansko dodelitev osebja za civilne misije SVOP. Ustrezna poročila o seminarjih so v dokumentih 12018/09 (seminar 2009), 14201/10 (seminar 2010), 16109/11 (seminar 2011) in 15337/12 (seminar 2012). Svet je prejel poročila o napredku držav članic pri napotitvi civilnega osebja v misije SVOP novembra 2009 in decembra 2010 (glej dok. 15842/09 oziroma 16989/10). Tretje poročilo o napredku naj bi bilo pripravljeno v začetku leta 2013.

¹¹³ Najnovejše poročilo o napredku v zvezi z Goalkeeperjem je v dok. 12312/12. Četrto poročilo o napredku v zvezi z Goalkeeperjem naj bi bilo pripravljeno aprila 2013.

Delo v okviru krepitve vezi med SVOP ter območjem svobode, varnosti in pravice poteka naprej, da bi se v službah za notranjo varnost bolje zavedali potreb civilnih misij po osebju, in sicer z več ukrepi ob sodelovanju držav članic, agencij EU za notranjo varnost in institucij EU.

Prav tako je bilo konec leta 2012 hitro razmeščanje bodočih misij v sklopu SVOP zelo izboljšano z odprtjem skladišča SVOP, čigar glavna naloga bo urno opremljanje misij z opremo, ki jo nujno potrebujejo za hitro razmestitev in delovanje.

Slednjič je Komisija jeseni leta 2012 sprostila pravila o naročanju, ki se uporabljajo za misije, delujoče v kriznih državah (v skladu z ustreznimi določbami finančne uredbe): s tem je bilo doseženo, da misije v sklopu SVOP svoje potrebe glede opreme in storitev lažje zapolnijo.

VOJAŠKE ZMOGLJIVOSTI

Svet je v novembrskih sklepih znova pozval k ohranitvi in nadaljnjemu razvoju vojaških zmogljivosti zaradi vzdrževanja in utrjevanja SVOP; zmožnost EU za zagotavljanje varnosti v okviru širšega celovitega pristopa temelji na teh zmogljivostih. Ciper je v drugem polletju 2012 organiziral različne dogodke v zvezi z vojaškimi zmogljivostmi in uvrstil to temo v ospredje razprav na vseh ravneh.

Potem ko je bil leta 2011 posodobljen načrt za razvoj zmogljivosti Evropske obrambne agencije, se zdaj pripravlja nov pregled za leto 2014, v katerem se obravnavata tako vsebina kot struktura.

Napredek razvoja vojaških zmogljivosti EU, dosežen pod vodstvom Vojaškega odbora Evropske unije, je bil predstavljen v enotnem poročilu o napredovanju glede razvoja vojaških zmogljivosti EU¹¹⁴. Med glavnimi dosežki iz poročila so bili področje združevanja in souporabe (s poudarkom na usposabljanju in izobraževanju), kibernetška obramba, vojaško sodelovanje pri enotnem evropskem nebu, razvoj konceptov in logistična podpora operacijam SVOP. Trenutne glavne pomanjkljivosti glede na poročilo so povezane z zmanjšano stopnjo podpore mehanizmom EU za hitro odzivanje na morju in v zraku, zaostankom kratkoročnega razvoja širokega operativnega omrežja EU in še vedno nezapolnjenimi mesti na seznamu bojnih skupin EU, kar bi lahko zmanjšalo zmogljivost EU za hitro vojaško odzivanje.

V zvezi s pregledom pomanjkljivosti je Svet v novembrskih sklepih poudaril, da bo treba razvoj vojaških zmogljivosti osredotočiti na odpravo pomanjkljivosti in izpolnjevanje novih zahtev za SVOP. Vojaški odbor Evropske unije je pozval, naj leta 2013 pregleda pomanjkljivosti vojaških zmogljivosti in prednostne naloge ter tako prispeva k načrtu za razvoj zmogljivosti Evropske obrambne agencije, ki naj bi državam pomagal pri odločitvah o obrambnih naložbah za razvoj zmogljivosti.

Združevanje in souporaba

Osnova prizadevanj EU je bil še naprej dvotirni pristop razvoja skupnih projektov in oblikovanja dolgoročno bolj sistematičnega in trajnostnega evropskega obrambnega sodelovanja. V tem smislu je usmerjevalni odbor Evropske obrambne agencije sprejel prostovoljni kodeks ravnanja glede združevanja in souporabe, ki vsebuje konkretne ukrepe za vključitev sodelovanja v nacionalne procese odločanja. Napredovali so tudi projekti v zvezi z združevanjem in souporabo, ki jih podpira Evropska obrambna agencija. Resnično so bili v letu 2012 sprejeti pomembni ukrepi, zlasti v zvezi z oskrbo z gorivom v zraku (podpis pisma o nameri o izvedbi evropske strateške pobude o večnamenskih transportnih letalih z zmogljivostmi za oskrbo letal z gorivom v zraku), helikopterskim usposabljanjem (podpis tehničnega dogovora o programu usposabljanja za pilote helikopterjev), usposabljanjem na področju boja proti improviziranim eksplozivnim napravam, terenskimi bolnišnicami, pomorskim nadzorom, satelitskimi komunikacijami (celica za javno naročanje) in diplomatskim dovoljenjem (podpis dogovora glede diplomatskih dovoljenj za vojaški tovorni zrakoplov podpisnic v zadevnem nacionalnem zračnem prostoru ali ozemlju).

¹¹⁴ Enotno poročilo o napredovanju glede razvoja vojaških zmogljivosti EU od novembra 2011 do oktobra 2012 (dok. 15476/12 z dne 25. oktobra 2012).

Svet je v novembrskih sklepih pozdravil pripravljeno delo projektne skupine Komisije za obrambno industrijo in trge ter pozval Evropsko komisijo in Evropsko obrambno agencijo k tesnemu sodelovanju z državami članicami, da bi se ustvarila bolj konkurenčen in pregleden obrambni trg v Evropi in močnejša evropska obrambna industrija, in h krepitvi sinergij z dvojno uporabo raziskav in tehnologije (tudi na področjih, kot so brezpilotni zrakopolovi, kibernetika in pomorska varnost, vesolje, energija in okolje).

1.3. Pridobljene izkušnje in najboljše prakse v civilni in vojaški SVOP

Sistem za pridobivanje izkušenj v okviru civilne in vojaške razsežnosti SVOP je v procesu krepitve. ESZD je 30. novembra predstavila sveženj dokumentov z naslovom "Pridobljene izkušnje: izboljšanje proizvoda". Med državami članicami je naletel na ugoden odziv. Med dokumenti je bil osnutek koncepta izkušenj in najboljših praks v civilni SVOP, ki vse bolj poudarja zagotavljanje konkretne uporabe izkušenj in njihove pretvorbe v najboljše prakse, da bi ustvarili pozitivne modele.

V sklopu "izboljšanja proizvoda" sta bili tudi dve skupni civilno-vojaški poročili: sploh prvo letno skupno civilno-vojaško poročilo o izkušnjah in najboljših praksah ter tematsko poročilo o izkušnjah v zvezi s civilno-vojaško podporo SVOP reformi varnostnega sektorja (SSR – *Security Sector Reform*). Reforma varnostnega sektorja je eno od ključnih področij posredovanja EU zaradi podpiranja mednarodnega miru in varnosti. Poročili, ki ju je Politični in varnostni odbor sprejel pozitivno, je predstavil Direktorat za krizno upravljanje in načrtovanje. Predstavljeno je bilo tudi poročilo o izkušnjah za SVOP, pridobljenih v programu usposabljanja policijskih sil EU (EUPFT) 2008–2010, ki ga je financirala Komisija. Na podlagi priporočil iz omenjenih poročil bo v letu 2013 potekalo delo v zvezi z izkušnjami in najboljšimi praksami.

V letu 2012 je bila pripravljena tudi skupna baza podatkov SVOP o civilnih in vojaških izkušnjah in najboljših praksah, da bi bila izmenjava spoznanj iz izkušenj, samih izkušenj in najboljših praks med akterji kriznega upravljanja enostavnejša. V to nadvse pomembno opravilo so vključeni vsi deležniki (Svet, ESZD, oddelki Komisije): razprava o pridobljenih izkušnjah se je podaljšala v leto 2013, ko bosta ESZD in Komisija Svetu v odobritev predložili časovni načrt za stvarne izboljšave.

1.4. Usposabljanje in vaje

V letu 2012 je bilo na ravni EU in na ravni držav članic veliko storjenega za uresničitev splošnih ciljev in izboljšanje usposabljanja SVOP v vseh kategorijah osebja, ki se ukvarja z zadevami SVOP ali napotitvami na misije in operacije SVOP.

ESZD je maja 2012 prvič organizirala srečanje, na katerem so se sestali vodje oddelkov za usposabljanje in strokovnjaki za usposabljanje iz misij in operacij SVOP in institucij EU ter glavni ponudniki usposabljanja na področju kriznega upravljanja. Dogodek je pospešil povezovanje med temi tremi glavnimi skupinami deležnikov ter spodbudil razpravo o najboljših praksah v dejavnostih usposabljanja znotraj misij – vključno v povezavi s prednapotitvenim usposabljanjem – in dvignil zavest o instrumentih za podporo usposabljanju, ki so na voljo na ravni EU. Srečanje je bilo deležno visoke udeležbe in je bilo zelo pozitivno sprejeto. Odslej bo to letni dogodek.

V okviru pomembnih dejavnosti usposabljanja sta bili med drugim obravnavani vprašanji, kot so priprava potencialnih prihodnjih visokih vodij misij za misije in operacije SVOP, strateško načrtovanje misij ter vključevanje vprašanj spola v operativne dejavnosti SVOP.

Nadaljnji razvoj celovitega pristopa je bil pospešen z izvedbo treh strateško usmerjenih izobraževanj na področju operativnega načrtovanja, ki jih je izvedel Vojaški štab EU z udeležbo iz vseh institucij EU. Vojaški štab EU ter Evropska akademija za varnost in obrambo (ESDC – *European Security and Defence College*) sta uspešno izvedla svoje prvo skupno orientacijsko izobraževanje. Prav tako je ESDC tesno sodelovala s policijsko akademijo EU (CEPOL) in pri projektu Komisije "*Europe's New Training Initiative for Civilian Crisis Management*", v okviru katerega se med drugim organizira prednapotitveno usposabljanje za več civilnih misij v sklopu SVOP.

ESZD in Komisija sta v letu 2012 pripravili predlog za utrditev ESDC in njeno tesnejšo povezanost z ESZD.

Polizbonsko okolje je lepo prišlo do izraza, ko je ESZD izvedla sploh prvo vajo iz kriznega upravljanja "Multi Layer 2012", v kateri so bile v odzivu SVOP na fiktivno krizo uporabljene vse tri plasti odločanja¹¹⁵. Dodatna vrednost te vaje je bila pridobljena s preskušanjem elementov predlaganih novih postopkov kriznega upravljanja ter sistema ESZD za odzivanje v kriznih razmerah. Izkušnje, pridobljene v tej vaji, bodo upoštevane v pregledu in reviziji politike in koncepta EU na področju vaj, ki bosta dokončana leta 2013.

2. VEČJA UČINKOVITOST

2.1. Sodelovanje s partnerji v kriznem upravljanju

DRŽAVE PARTNERICE

EU si je še intenzivneje prizadevala nadaljevati vsebinski dialog in sodelovanje s tretjimi državami, vključno s strateškimi partnerji, in razvijati odnose z novimi partnerji. Države članice so odobrile sveženj priporočil za izboljšanje in poglobitev sodelovanja s partnerji na področju SVOP, v zvezi s katerim bo potrebno nadaljnje ukrepanje. Nadaljevala je svoj redni dialog o SVOP s partnericami, zlasti z evropskimi članicami Nata, ki niso članice EU, z drugimi državami, kandidatkami za pristop k EU, ter z ZDA, Kanado, Kitajsko, Japonsko, Rusijo in Ukrajino, pa tudi s sosedi EU na vzhodu in jugu.

V letu 2012 je 14 držav (Albanija, Kanada, Čile, Hrvaška, Islandija, Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija, Črna gora, Norveška, Nova Zelandija, Srbija, Švica, Turčija, Ukrajina, ZDA) sodelovalo v devetih misijah in operacijah SVOP (EUFOR ALTHEA, EUJUST LEX Iraq, EULEX Kosovo, EUPM BiH (mandat se je iztekel 30. junija 2012), EUPOL COPPS, EUPOL Afghanistan, EUNAVFOR ATALANTA, EUTM SOMALIA, EUSEC RD Congo). V okviru boja proti piratstvu se je nadaljevalo uspešno sodelovanje še z nekaterimi drugimi partnericami.

¹¹⁵ Pri tej vaji so bile prisotne tri ravni odločanja: politično-strateška, vojaško strateška in operativna.

V letu 2012 so Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija, Nova Zelandija in Republika Moldavija z EU sklenile sporazume za vzpostavitev okvira za njihovo sodelovanje v operacijah EU za krizno upravljanje ("okvirni sporazumi o sodelovanju"). Začela so se pogajanja za okvirni sporazum o sodelovanju z Gruzijo in Republiko Korejo.

2.2. Mednarodne organizacije

EU in NATO

V letu 2012 so v okviru tesnega sodelovanja EU-NATO pri kriznem upravljanju v okviru ureditve "Berlin Plus" za operacijo SVOP EUFOR Althea v Bosni in Hercegovini stvari še naprej delovale nemoteno in učinkovito.

Ko se je zazdelo, da bi načrtovanje v zvezi z Malijem lahko privedlo do zagona nove vojaške operacije EU, je bila z evropskimi zaveznici, ki niso članice EU, zagotovljena popolna preglednost, tako na dvostranski ravni kot v dogovorjenih oblikah.

ESZD je sodelovala na vaji Nata za krizno upravljanje CMX 12 kot opazovalka.

V skladu z mandatom, ki ga je septembra 2010 potrdil Evropski svet, se je leta 2012 nadaljevalo izvajanje konkretnih predlogov, predloženih generalnemu sekretarju Nata leta 2011:

- na mnogih področjih kriznega upravljanja so se zdaj razvili stiki med osebjem obeh organizacij. Nove oblike srečanj med osebjem na visoki ravni so prispevale k boljši preglednosti in medsebojnemu dopolnjevanju pri temah skupnega interesa, torej še širše kot na področjih, na katerih obe organizaciji delujeta skupaj;
- tako kot je osebje EU poročalo delovnim skupinam Nata o temah, kot je kibernetika obramba ali boj proti terorizmu, je tudi osebje Nata poročalo delovnim skupinam EU o teh temah; to je omogočilo izmenjavanje mnenj, kar so države članice in nacije obeh organizacij pozitivno sprejeli.
- Nadalje, kar zadeva obrambne zmogljivosti, je osebje EU in Nata še naprej tvorno sodelovalo nadaljevalo glede združevanja in souporabe ter projektov pametne obrambe v prid zagotavljanja usklajenosti, vzajemne krepitve in nepodvajanja.

Politični in varnostni odbor je 3. julija 2012 potrdil akcijski načrt za okrepitev podpore SVOP EU mirovnim operacijam ZN. EU je začela akcijski načrt izvajati jeseni 2012. Sprva je bila pozornost usmerjena na tiste ukrepe, ki so prednostna naloga ZN in EU in ki se jih da izvesti v sorazmerno kratkem času.

Dvanajsto srečanje usmerjevalnega odbora EU in ZN za krizno upravljanje je bilo 2. februarja 2012 v Bruslju. To je bilo prvo srečanje usmerjevalnega odbora po ustanovitvi ESZD ter prvo srečanje po dveletnem premoru. Dnevni red je obsegal afriška krizna področja, kot na primer Južni Sudan, DR Kongo in Somalijo, obravnavana pa je bila tudi nova ureditev delovanja usmerjevalnega odbora in civilnih zmogljivosti. Naslednje srečanje je bilo 26. novembra v New Yorku, kjer je bil poudarek znova na dogodkih v Afriki: v Maliju, Somaliji in DR Kongo. Tudi načrtovanje in človekove pravice v mirovnih operacijah oziroma kriznem upravljanju sta bila temi razprav.

VP/PP in generalni sekretar Mednarodne pomorske organizacije (IMO) sta maja 2012 podpisala skupno izjavo o partnerstvu za zatiranje pomorskega piratstva in oboroženih ropov v zahodnem Indijskem oceanu.

Poleg tega je bila v okviru kontaktne skupine za piratstvo pred somalsko obalo ustanovljena koordinacijska skupina za gradnjo zmogljivosti, ki združuje glavne organizacije, odgovorne za izvajanje velike večine dejavnosti za gradnjo zmogljivosti v zahodnem Indijskem oceanu. Njeno delo je olajša vsem akterjem dostopna mednarodna podatkovna zbirka vseh ustreznih dejavnosti krepitve zmogljivosti na tem območju.

2.3. Satelitski center EU (EUSC)

V letu 2012 se je nadaljevala težnja po povečevanju vloge Satelitskega centra EU (EUSC) v SVOP. Center z analizami satelitskih posnetkov v državah in regijah, kjer potekajo konflikti, podpira proces odločanja v zvezi z začetkom in izvedbo misij in operacij SVOP. Analiza satelitskih posnetkov glede razmer v Siriji je pomagala oblikovati stališče EU. Spremljanje morebitnega širjenja orožja za množično uničevanje in razvoja balističnih zmogljivosti je pripomoglo k političnim pogajanjem z Iranom.

Zaradi aktualnih kriz v Severni Afriki in na Bližnjem vzhodu se je povečal obseg dela Centra. Satelitski center EU je opravil skupno 84 novih nalog, kar je imelo za rezultat 800¹¹⁶ "izdelkov". Ta podpora koristi ESZD, pa tudi državam članicam.

V letu 2012 je EUSC pokazal svojo zmogljivost za podporo operacije ZN na terenu v Siriji (UNSMIS) v skoraj realnem času. Spremljanje krize v Siriji je bila največja obremenitev centra, na podlagi katere je bilo ustvarjenih več kot 300 "izdelkov". V tem obdobju je EUSC deloval v izrednih razmerah (podaljšan delovni čas, delo v izmenah in konec tedna).

Zmogljivost EUSC je vse bolj prepoznavna in število prošenj mednarodnih organizacij (ZN, AU, Nato) postopno narašča. EUSC predstavlja edinstveno zmogljivost EU za zagotavljanje varnosti, s katero je mogoče pravočasno podpreti misije ali operacije partnerjev EU.

¹¹⁶ 2011: EUSC je ustvaril približno 600 "izdelkov".

VP/PP je 14. septembra 2012 Svetu predstavila poročilo o delovanju Satelitskega centra Evropske unije. Iz poročila je razvidno, da je Center nedvomno dokazal tehtnost in kakovost svojega dela. Obenem pa je bilo ugotovljeno, da so nedavne krize prekomerno obremenile njegove zmogljivosti v smislu virov, tako človeških kot finančnih.

3. VEČJA USKLAJENOST

Sinergije med civilno in vojaško sfero

S spodbujanjem sinergij pri razvijanju civilnih in vojaških zmogljivosti v državah članicah naj bi ustvarili celovitejšo operativno zmogljivost EU pri preprečevanju konfliktov in kriznem upravljanju. To delo zajema širok razpon ukrepov, na podlagi katerih naj bi se med drugim poenostavila dvojna uporaba civilnih in vojaških zmogljivosti, uvedli novi svežnji usposabljanja za napotitev osebja na območja operacij, zagotovile sinergije pri logistični podpori, boljša operativnost med civilnimi in vojaškimi elementi, boljša delitev orodij in zbiranje izkušenj, pridobljenih v operacijah, ter skladnejše poročanje o razvoju zmogljivosti.

Julija 2012 je bilo Političnemu in varnostnemu odboru v preučitev predloženo poročilo o izidih navedenih ukrepov iz delovnega načrta¹¹⁷. Delo v zvezi s prednostno razporeditvijo ukrepov in povečanjem učinkovitosti procesa že poteka.

¹¹⁷ "Spodbujanje sinergij med razvojem civilnih in vojaških zmogljivosti EU – Poročilo o napredku v zvezi z izidi delovnega načrta do konca prvega semestra 2012" (dok. 12586/12 z dne 16. julija 2012).

DEL II: POROČILO O SZVP ZA LETO 2012 – POGLED NAPREJ

Podpiranje dolgoročnejše demokratične spremembe v južnem sosedstvu bo še naprej eden od ključnih ciljev zunanjega delovanja EU, ki bo temeljilo na izvajanju partnerstva za demokracijo in skupno blaginjo, sklenjenega leta 2011, ter pristopu "več za več", ki je vključen v evropsko sosedsko politiko. Dalje se bo razvijal tako imenovani pristop na podlagi projektnih skupin, vključujoč vlade s tega območja, mednarodne finančne institucije in najrazličnejše lokalne nedržavne deležnike. Tranzicije so zapleten proces. EU bi morala ohranjati in po potrebi stopnjevati svojo vlogo v teh procesih, tudi v kritičnih trenutnih in na daljši rok.

Nedavni skrb zbujajoči dogodki, zlasti v Egiptu, kažejo, kakšni izzivi – ki jim je treba posvetiti nemalo politične pozornosti – se pred tem območjem. Nadaljnja prizadevanja bodo potrebna v zvezi s sedanjo, precej kompleksno, tranzicijo v Tuniziji in Libiji. Pri tranzicijski podpori bo treba uporabiti diferenciran pristop, upoštevati objektivne potrebe partnerjev, lokalne kulturne šege in vrednote, hkrati pa mora biti ta podpora trdno zasidrana v zagotavljanju okolja, ki bo spodbujalo k spoštovanju ključnih vrednot EU, npr. k demokraciji, človekovim pravicam in vključenosti.

Sirija bo tudi v dogledni prihodnosti še vedno velik problem. EU namerava biti dejavna še naprej, v tesnem sodelovanju z mednarodnimi partnerji, zlasti Ligo arabskih držav in Združenimi narodi, ter skušati najti možnosti, da bi pripomogla k zagonu političnega procesa, ki bo privedel do končanja krize; odločena je tudi še naprej pomagati žrtvam humanitarne krize in državam v sirski soseščini.

Napredek v bližnjevzhodnem mirovnem procesu je še vedno nujna naloga, tudi zaradi vse težavnejšega ohranjanja rešitve z dvema državama pri življenju in razraščajoče se radikalizacije na tem območju po spremembah, ki so se začele z arabsko pomladjo leta 2011. EU bo kot ena od članic četverice za bližnjevzhodni mirovni proces še naprej dejavno pritiskala na strani, da bi se vrnila za pogajalsko mizo in dosegli trajno rešitev z mirnim in varnim soobstojem dveh držav. S partnericami bi bilo vredno še temeljiteje preučiti možnosti za uveljavitev arabske mirovne pobude. Še posebej bodo pomembni regionalni stiki. Ko se je septembra 2012 končalo stopnjevanje napetosti, se je pokazalo, da ima lahko Egipt konstruktivno vlogo pri blaženju nevarnih regionalnih razmer. Zato je treba intenzivno vzdrževati dialog s Kairom.

Nadaljnja prizadevanja EU v vzhodnem sosedstvu bodo še naprej bistvenega pomena, tudi s pomočjo vzhodnega partnerstva. Glavni dogodek v letu 2013 bo novembrski vrh vzhodnega partnerstva v Vilni. EU bo spremljala, kako Ukrajina napreduje pri izpolnjevanju pogojev, ki jih je Svet za zunanje zadeve določil decembra 2012, da bo mogoč podpis oziroma začetek veljavnosti pridružitvenega sporazuma EU-Ukrajina oziroma poglobljenega in celovitega območja proste trgovine, vključno z možnostjo začasne uporabe delov sporazuma. Poleg tega si bo EU prizadevala za spodbujanje procesa političnega pridruževanja in gospodarskega povezovanja z najbolj naprednimi vzhodnoevropskimi državami, tudi s parafriranjem pridružitvenih sporazumov/poglobljenimi in celovitimi območji proste trgovine z Republiko Moldavijo, Armenijo in Gruzijo še pred vrhom v Vilni. V zvezi z dolgotrajnimi konflikti bo EU tesno sodelovala z ukrajinskim predsedstvom OVSE, da se pospeši iskanje trajne rešitve pridnestrškega konflikta in v okviru pogovorov v Ženevi o konfliktih v Gruziji, pa tudi v okviru prizadevanj za rešitev konflikta v Gorskem Karabahu.

Še naprej se bomo posvečali zagotavljanju usklajenosti med večstransko ravniijo vzhodnega partnerstva in pobudami za regionalno sodelovanje (npr. črnomoško sinergijo).

Zahodni Balkan bo še naprej prednostna naloga, še zlasti uveljavitev srbsko-kosovskega dogovora, pri katerem je posredovala VP/PP in v katerega je EU vložila veliko truda in sredstev. To je ključni korak naprej na poti k splošnemu cilju normalizacije odnosov med stranema, ki je potreben predpogoj za nadaljnji napredek na njunih evropskih poteh. Naslednji mejnik na njuni poti v EU je začetek pristopnih pogajanj s Srbijo in začetek pogajanj o stabilizacijsko-pridružitvenem sporazumu s Kosovom. Ohranitev osrednje vloge EU v prihodnjih srbsko-kosovskih odnosih ostaja tako bistvena kot tudi koristna, če upoštevamo evropsko perspektivo Zahodnega Balkana in edinstven vzvod, ki ga ta predstavlja.

Članstvo Hrvaške bo prav tako pripomoglo k poglobitvi odnosov EU s to regijo in prineslo priložnosti za nadaljnji razvoj stikov z drugimi članicami nekdanje Jugoslavije. Upati je, da bo nedavni vstop Hrvaške v EU, pa tudi napredek Srbije, spodbudil še zlasti Bosno in Hercegovino k stvarnemu napredku na njeni lastni poti proti Uniji.

Kar zadeva največje grožnje za regionalno in globalno varnost, bo Iran ostal ena od ključnih prednostnih nalog, saj še naprej širi jedrske dejavnosti, mednarodna skupnost pa ostaja močno zaskrbljena. S pogajanjem je treba nujno najti rešitev za iransko jedrsko vprašanje. VP/PP, skupaj z E3+3, še naprej vodi intenzivna diplomatska prizadevanja, da bi pritegnili Iran v vsebinske pogovore za povrnitev mednarodnega zaupanja v izključno miroljuben značaj iranskega jedrskega programa. EU v skladu z dvotirnim pristopom diplomatskih prizadevanj in pritiskom ne bo umaknila omejevalnih ukrepov, dokler Iran ne bo vzpostavil razmer, ko bi sankcije postale nepotrebne, in sicer z izpolnjevanjem vseh mednarodnih obveznosti, vključno z doslednim izvajanjem resolucij VS ZN in Sveta guvernerjev MAAE.

Jedrske ambicije Severne Koreje in njena konfliktna drža bosta ostali ključni grožnji varnosti na Daljnem Vzhodu, zlasti v razmerju do ključnih partneric na tem območju, Republike Koreje in Japonske. EU bo ostala vodilni nosilec zmanjševanja napetosti na tem območju in bo dejavno podpirala pritiske VSZN na Pjongjang, da bi ta prenehal s svojimi dejavnostmi in se držal svojih mednarodnih obveznosti, obenem pa bo vztrajala pri politiki kritičnega obravnavanja DLRK, tudi pri omejevalnih ukrepih.

Partnerstva in sklepanje partnerstev bodo še naprej temelj zunanjega delovanja EU, ki se bo opiralo na prednostno razvrščanje strateških partnerjev s strani VP/PP na začetku njegovega mandata. Sorodno misleče države, zlasti Združene države, pa tudi druge države kot na primer Kanada, bodo še naprej bistveno pripomogle k doseganju ključnih ciljev EU na svetovnem prizorišču. Za primer lahko navedemo posebej dobro razvito sodelovanje z Združenimi državami glede iranskega jedrskega programa, pa tudi glede Zahodnega Balkana. Z nastopom druge Obamove administracije bodo za še tesnejše sodelovanje potrebni odlični delovni odnosi med VP/PP in sekretarjem Kerryjem. Odnosi EU-ZDA se bodo še okrepili z začetkom pogajanj o čezatlantskem partnerstvu na področju trgovine in naložb (TTIP – *Trans-Atlantic Trade and Investment Partnership*), ki po pomenu daleč presega zgolj gospodarske zadeve.

Naše dvostranske odnose z Rusijo bomo razvijali še naprej. Pred nami ostaja več nerešenih vprašanj, vendar je prevladujoča smer jasna; še naprej se moramo truditi za odpravo ovir na področju trgovine, energije in vizumov, da vseh niti ne naštevamo. Še naprej si bomo prizadevali za razširitev zunanje političnega sodelovanja, tudi v našem skupnem sosedstvu in pri reševanju dolgotrajnih konfliktov.

Bistveno bo, da se pritegne novo kitajsko vodstvo, z nadgradnjo obstoječega sodelovanja in dialoga o varnostnih vprašanjih, tudi v zvezi z zatiranjem piratstva pred somalsko obalo. Odnose s Kitajsko, pa tudi strateško partnerstvo EU z Republiko Korejo, bodo dodatno obremenili nedavni raketni in jedrski poskusi Severne Koreje.

Redni in neuradni zunanje politični in varnostni dialog naj bi se krepili tudi z drugimi ključnimi partnericami (npr. Egiptom, Pakistanom, Indonezijo, Marokom), da bi povečali obseg konkretnega sodelovanja in izdelali vzajemno sprejemljive odzive na mednarodne izzive.

Pri odzivanju na izzive ima EU na voljo edinstveno širok razpon politik in orodij zunanje politike – diplomatskih, varnostnih, obrambnih, finančnih, trgovinskih, razvojnih in humanitarnih. To je nedvomno glavna prednost EU v njeni vlogi akterja na področju zunanjih odnosov. ESZD in Komisija bosta v tesnem sodelovanju z državami članicami in Evropskim parlamentom še naprej spodbujali celovit pristop k zunanjim odnosom. V zvezi s tem bosta VP in Komisija predstavili predlog o nadaljnji izpopolnitvi celovitega pristopa h kriznemu upravljanju in za vse faze konfliktnega cikla – od zgodnjega opozarjanja in preprečevanja konfliktov, odzivanja na krizne razmere in kriznega upravljanja do obnove, gradnje miru in dolgoročnih razvojnih prizadevanj.

Ponovna vzpostavitev varnosti in stabilnosti v Maliju bo pomemben del obsežnih dejavnosti EU na območju Sahela. Misija EU za usposabljanje v Maliju (EUTM Mali) bo pripomogla k izboljšanju vojaških zmogljivosti malijskih oboroženih sil, da bi bilo mogoče pod civilnim vodstvom obnoviti ozemeljsko celovitost te države. EU bo obenem še naprej sodelovala z mednarodnimi akterji, tudi z ECOWAS, da se zagotovi podpora za mednarodno večrazsežnostno integrirano stabilizacijsko misijo v Maliju pod afriškim vodstvom (MINUSMA) in da se zagotovijo morebitni nadaljnji stabilizacijski ukrepi. Tudi negotove razmere in terorizem v Nigeriji bosta predmet okrepljenega sodelovanja z vlado. Piratstvo in organizirani kriminal, vključno s trgovino z drogami in drugimi vrstami prepovedane trgovine, bo obravnaval program EU za podporo novi zahodno- in srednjeafriški strategiji za Gvinejski zaliv, ki naj bi jo regionalni voditelji držav dokončali v letu 2013. EU bo tudi pozorno spremljala in podpirala izvajanje časovnega načrta za politični prehod v Gvineji Bissau.

VP/PP in ESZD bosta še naprej vidno delovali v Afriškem rogu. EU bo v skladu s strateškim okvirom iz novembra 2011 še naprej podpirala blažitev negotovih razmer v regiji in odpravljanje vzrokov za njeno nestabilnost. Še naprej si bo prizadevala za spodbujanje pozitivnega razvoja v Somaliji. Pomemben vidik teh prizadevanj so potekajoče misije in operacije SVOP (EUNAVFOR ATALANTA, EUTM Somalia, EUCAP NESTOR, EUAVSEC) ter podpora misiji Afriške unije v Somaliji (AMISOM). EU bo še naprej podpirala prizadevanja za demokracijo, varnost in blaginjo v Keniji, kjer so marca 2013 potekale parlamentarne volitve. Posebno pozornost bo namenila tudi razvoju etiopske notranje in zunanje politike. Še naprej bo usmerjala svoja prizadevanja na Sudan in Južni Sudan, zlasti kar zadeva izvajanje sporazumov in reševanje odprtih vprašanj, kot je vprašanje območja Abyei in meja.

EU si bo prizadevala za strateški pristop k ponavljajočim se težavam na območju Velikih jezer in prispevala k iskanju trajne rešitve za varnostne izzive v vzhodnem delu DR Kongo. Tako bo izdelan strateški okvir za območje Velikih jezer, katerega cilj bo podpreti usklajen pristop EU k različnim osnovnim vzrokom za krizo (na ravni območja, DRK, na lokalni ravni in ravni vzhodne DRK). Sprejeti bodo ukrepi za ohranitev dosežkov misij EUPOL in EUSEC po njunem zaključku septembra 2014. Sodelovanje z afriškimi in mednarodnimi partnericami v podporo pobudam ZN za trajno stabilnost v vzhodni DRK se bo prav tako nadaljevalo. Kar zadeva Srednjeafriško republiko, bo EU še naprej podpirala proces tranzicije ter ponovno vzpostavitev pravne države in varnosti.

Misije in operacije bodo v letu 2013 še naprej v središču SVOP. V začetku leta je bilo v okviru misij ali operacij v sklopu SVOP razmeščenih več kot 5000 oseb, ta številka pa se je še povečala, ko sta leta 2013 stekli EUTM Mali in EUBAM Libya.

Evropski svet bo decembra 2013 na podlagi dodelitve nalog iz decembra 2012 razpravljajal o SVOP. Določil je tri sklope: izboljšanje učinkovitosti, prepoznavnosti in vpliva SVOP, pospešitev razvoja obrambnih zmogljivosti in okrepitev evropske obrambne industrije. To leto bodo pripravljale razprave po vsej verjetnosti prevladovala na različnih ministrskih srečanjih.

Nadaljevala se bo pomoč partnerjem, in sicer z aktivnim spodbujanjem sodelovanja v misijah in operacijah SVOP, rednimi dialogi o varnosti in obrambi ter organizacijo skupnih seminarjev s strateškimi partnerji, in sicer v skladu z ustreznimi priporočili PVO. Takšne razprave so tudi dodatna priložnost za izmenjavo mnenj o strateškem razmišljanju in nastopanju EU kot globalnega akterja.

Azija v zadnjih letih postaja vse pomembnejša zaradi vse močnejše medsebojne odvisnosti med Evropo in Azijo. EU si bo na podlagi precejšnje intenzivnosti odnosov v letu 2012, vključno s številnimi obiski na visoki ravni, prizadevala ohranjati ta pozitivni zagon tudi v letu 2013. Še naprej bo spodbujala poglobljanje odnosov z azijskimi regionalnimi organizacijami, tudi z ASEAN, ter tudi v prihodnje utrjevala in širila sodelovanje s Kitajsko, Indijo, Japonsko in Južno Korejo. Prizadevala si bo za oblikovanje svojih stališč o bistvenih varnostnih izzivih na tem območju in obveščanje o njih. V tem smislu je oblikovanje politike EU do Južnokitajskega morja posebnega pomena. Na institucionalni ravni bodo šla vsa prizadevanja v smer ohranjanja dobrega ritma pogajanj o različnih sporazumih z državami tega območja.

V Južni Aziji bo posebna pozornost namenjena Mjanmaru/Burmi, kjer se je demokratizacija že začela. Ravno tako bo v letu 2013 delegacija EU v celoti povišana na veleposlaniško raven. Vprašanje medetničnih konfliktov v Mjanmaru/Burmi bo ostalo v ospredju.

V Južni Aziji ostaja Afganistan glavni izziv in EU je odločena zagotoviti tej državi dolgoročno podporo, tudi v okviru prehoda do konca leta 2014. Misija EUPOL je bila podaljšana do konca leta 2014, da bi tako pomagali afganistanskim sogovornikom. Priprave na prehod v Afganistanu pomenijo tudi novo spodbudo za odnose z državami Srednje Azije.

Pakistan ostaja ključni dejavnik na tem območju. Nadaljevalo se bo izvajanje petletnega načrta sodelovanja med EU in Pakistanom, dogovorjenega v začetku leta 2012. Posebna pozornost bo namenjena parlamentarnim volitvam, ki naj bi bile izvedene v prvi polovici leta 2013, tudi z opazovanjem volitev. EU se bo trudila za tesne in kontinuirane stike z novo pakistansko vlado.

Vrh EU in Skupnosti latinskoameriških in karibskih držav (CELAC) v Santiagu januarja 2013 je bil priložnost, da se pošlje jasno sporočilo o politični zavezanosti EU Latinski Ameriki in Karibom na podlagi enakopravnega partnerstva. Pregled akcijskega načrta (2013–2015), o katerem je bilo odločeno v Santiagu z vključitvijo dveh novih poglavij o vidiku spola in o naložbah, bo v prid širitvi obsega sodelovanja med našima območjema. EU bo kar najbolj izrabila možnosti, ki se ponujajo s pogodbenimi okviri, ki jih je vzpostavila z večino ključnih latinskoameriških partneric ali podregij (pričakovan začasen začetek veljavnosti trgovinskega poglavja pridružitvenega sporazuma EU-Srednja Amerika in prostotrgovinskega sporazuma s Perujem in Kolumbijo), ne le na gospodarskih področjih, temveč tudi da bi razširila sodelovanje zaradi reševanja svetovnih izzivov, kot so varnost, boj proti organiziranemu kriminalu, podnebne spremembe), zlasti v mednarodnih forumih, v katerih latinskoameriške države dobivajo vse večjo vlogo in se stališča EU in Latinske Amerike v glavnem skladajo. Ključni cilj bo ostal poglobljanje naših odnosov s strateškimi partnerji, kot sta Mehika in Brazilija, pa tudi krepitev naših vezi z državami, ki so voljne svoje odnose z EU dvigniti na višjo raven (kot na primer Čile in Kolumbija), in nove dinamične območne integracijske pobude.

Vodenje zunanjega delovanja EU je močna temeljna vrednota Unije, ki temelji na načelu človekovih pravic, pravne države in dobrega upravljanja. Izvajanje strategije EU na področju človekovih pravic bo glavni poudarek v zunanjih odnosih EU. V tem kontekstu bo posebni predstavnik EU za človekove pravice imel osrednjo vlogo.

Ključne prednostne naloge na področju neširjenja orožja in razoroževanja bodo usmerjene v očiten napredek pri doseganju mednarodnega soglasja o novem kodeksu ravnanja pri dejavnostih v vesolju, zagotavljanje pomoči EU za začetek veljavnosti in dejansko uveljavitev pogodbe o trgovini z orožjem (ATT – *Arms Trade Treaty*), vztrajanje pri srečanjih visokih uradnikov med EU in Mednarodno agencijo za atomsko energijo (MAAE) ter izboljšanje sodelovanja EU z Organizacijo za prepoved kemičnega orožja. Obenem naj bi bilo sprejetih več sklepov Sveta o finančni podpori EU za prednostne projekte, kot na primer Sklad za jedrsko varnost MAAE in banka nizko obogatenega urana, varnost na področju osebnega in lahkega orožja ter upravljanje zalog v Libiji in na širšem območju okrog nje, širjenje ATT, konzorcij EU za neširjenje orožja. Še bolj bodo okrepljena prizadevanja, da bi EU zagotovili dejavno vlogo v Prvem odboru GSZN, Svetu guvernerjev in Splošni konferenci MAAE, pa tudi v trenutnem ciklu pregleda Pogodbe o neširjenju jedrskega orožja (NPT).

Nadalje se bodo sistematizirala in okrepila sedanja prizadevanja za zagotovitev strateškega in operativnega strokovnega znanja za preprečevanje konfliktov, mediacije ali ukrepov za gradnjo miru, spodbujala in krepila pa se bo tudi zmogljivost v ESZD za obravnavo vprašanj v zvezi s konflikti in nestabilnimi razmerami (*vzpostavljanje stikov, ozaveščanje, usposabljanje, znanje*) – zlasti z analizo konfliktov ter podporo v obliki zgodnjega opozarjanja in mediacije. Organizacija konference "EU kot mirovna posrednica" maja 2013 je prispevala k doseganju teh ciljev. Partnerstva s ključnimi stranmi (*vkjučno s civilno družbo ter ustreznimi mednarodnimi in regionalnimi organizacijami*) bodo okrepljena. Instrument za stabilnost bo še naprej prispeval k preprečevanju konfliktov, izgradnji miru in prizadevanjem za mediacijo.

Nadaljnja globalna protiteroristična prizadevanja EU bodo večidel usmerjena v razmere, ki bi lahko bile spodbuda razraščanju terorizma. To pomeni, da se bo z integriranimi regionalnimi strategijami in dialogi s strateškimi partnericami treba lotiti široke vrste pojavov, vključno z družbeno, gospodarsko in politično izključenostjo, konflikti in odsotnostjo dobrega upravljanja. Na večstranski ravni se bo EU zavzemala za izvajanje strategije ZN za preprečevanje terorizma in ustreznih resolucij Varnostnega sveta Združenih narodov. Prav tako bo pospeševala usklajen pristop k boju proti terorizmu znotraj celotnega sistema ZN in kar najbolj izkoristila možnosti, ki se ponujajo v okviru drugih večstranskih okvirov, kot so globalni forum za preprečevanje terorizma (GCTF – *Global Counter Terrorism Forum*) in skupina G8 Roma-Lyon Group. V dogledni prihodnosti bodo protiteroristična prizadevanja še vedno osredotočena na Južno Azijo (zlasti Afganistan, Pakistan), širši Afriški rog (tj. tudi Jemen) in širši Sahel (vključno z Zahodno Afriko, še najbolj pa na Nigerijo). Odvisno od sprememb v ogroženosti EU, bo morda treba več protiteroristične podpore in pozornosti nameniti porajajočim se grožnjam, ne glede na kraj njihovega izvora.

Prav tako EU kot zunanjepolitično orodje vse bolj uporablja omejevalne ukrepe. Usmerjeni, pravno prodorni režimi omejevalnih ukrepov, ki služijo jasnim političnim ciljem, ostajajo verodostojen instrument širjenja vrednot, ki jih zastopa EU. EU bo svojo politiko omejevalnih ukrepov redno pregledovala.

Ne nazadnje se bo ESZD še temeljiteje ukvarjala z nekaterimi osrednjimi globalnimi izzivi našega časa kot na primer energijo in podnebno varnostjo ter diplomacijo na področju vode. ESZD se bo v sodelovanju s Komisijo, državami članicami in Evropskim parlamentom teh izzivov še naprej lotevala s celovitim pristopom. Konkretna prizadevanja bodo vključevala trud za zunanjo politiko EU, ki bo "energetsko občutljivejša", in sicer z nadaljnjim vključevanjem energije v politične dialoge in z doslednim vključevanjem delegacij EU v diplomacijo na področju energije, medtem ko bo delo v zvezi s podnebnimi spremembami okrepljeno predvsem pri pripravah za globalni sporazum o podnebnih spremembah leta 2015, pa tudi z bolj sistematično obravnavo povezave med podnebnimi spremembami, pomanjkanjem naravnih virov in mednarodno varnostjo z uporabo preventivne diplomacije in posebnih ukrepov za sodelovanje. Slednjič, voda naglo postaja velik izziv za mednarodno varnost in leta 2013 naj bi dokončali kartiranje zanesljive preskrbe z vodo v EU, kar bo temelj za oblikovanje celovitejše diplomacije EU na področju vode, z bolj proaktivnim udejstvovanjem v čezmejnih, z vodo povezanih problemih po svetu.

PRILOGA I: Proračun SZVP za leto 2012**19.030101 EUMM Georgia**

2012/503/SZVP EUMM Georgia 20 900 000

vmesni seštevek: 20 900 000

19.030102 EULEX Kosovo

2012/291/SZVP EULEX Kosovo 111 000 000

vmesni seštevek: 111 000 000

19.030103 EUPOL Afghanistan

2012/391/SZVP EUPOL Afghanistan 56 870 000

vmesni seštevek: 56 870 000

19.030104 Drugi ukrepi in operacije kriznega upravljanja

2012/389/EUCAP NESTOR 21 213 310

2012/312/SZVP EUAVSEC South Sudan 12 500 000

2012/324/SZVP EUPOL COPPS 8 633 550

2012/372/SZVP EUJUST LEX IRAQ 27 150 000

2012/332/SZVP EUBAM Rafah 980 000

2012/392/SZVP EUCAP Sahel Niger 8 700 000

2012/514/SZVP EUPOL DR Congo 6 750 000

2012/515/SZVP EUSEC DR Congo 11 000 000

2012/698/SZVP skladišče SVOP 4 312 234

vmesni seštevek: 101 239 094

19.0302 Neširjenje orožja za množično uničevanje in razoroževanje (4)

2012/121/SZVP Dejavnosti za spodbujanje dialoga in sodelovanja med EU, Kitajsko in Afriko na področju nadzora nad konvencionalnim orožjem	830 000
2012/166/SZVP Podpora dejavnostim OPCW – Strategija EU proti širjenju orožja za množično uničevanje	2 140 000
2012/281/SZVP Mednarodni kodeks ravnanja za dejavnosti v vesolju	1 490 000
2012/421/SZVP Podpora Konvenciji o biološkem in toksičnem orožju (BTWC)	1 700 000
2012/662/SZVP OVSE – Osebno in lahko orožje	890 000
2012/662/SZVP UNDP – Osebno in lahko orožje	790 000
2012/422/SZVP Območje brez jedrskega orožja in drugega orožja za množično uničevanje II	352 000
2012/423/SZVP Širjenje balističnih izstrelkov (HKR II)	930 000
2012/699/SZVP Organizacija pogodbe o celoviti prepovedi jedrskih poskusov (CTBTO V)	5 185 028
2012/700/SZVP Akcijski načrt iz Cartagene 2010–2014 (protipehotne mine II)	1 030 000
2012/711/SZVP Nadzor nad izvozom orožja (dejavnosti COARM za ozaveščanje)	1 860 000

vmesni seštevek: 17 197 028

19.0304 Nujni ukrepi 0**19.0305 Pripravljalni in spremljevalni ukrepi**

Zunanje revizije, pravne storitve in ocene	167 731
Pripravljalni ukrepi za morebitno misijo SVOP v Libiji	415 000

vmesni seštevek: 582 731

19.0306 Posebni predstavniki Evropske unije

2012/39/SZVP PPEU na Kosovu	2 410 000
2012/33/SZVP PPEU za mirovni proces na Bližnjem vzhodu	1 300 000
2012/255/SZVP PPEU v Afganistanu	300 000
2012/331/SZVP PPEU v Afganistanu	6 380 000
2012/327/SZVP PPEU za južno Sredozemlje	945 000
2012/325/SZVP PPEU za Sudan in Južni Sudan	1 900 000
2012/328/SZVP PPEU za Srednjo Azijo	1 120 000
2012/330/SZVP PPEU v Bosni in Hercegovini	5 250 000
2012/326/SZVP PPEU za Južni Kavkaz in krizo v Gruziji	2 000 000
2012/329/SZVP PPEU za Afriški rog	4 900 000
2012/390/SZVP PPEU za Afriško unijo	680 000
2012/440/SZVP PPEU za človekove pravice	712 500

vmesni seštevek: 27 897 500

Skupaj: 335 686 353,00

PRILOGA II: Pregled zakonodajnih aktov na področju SZVP (sankcije) v letu 2012¹¹⁸

Afganistan/Talibani

Izvedbeni sklep Sveta 2012/167/SZVP z dne 23. marca 2012 o izvajanju Sklepa 2011/486/SZVP o omejevalnih ukrepih proti nekaterim posameznikom, skupinam, podjetjem in subjektom zaradi razmer v Afganistanu (*UL L 87, 24. 3. 2012, str. 60*)

Izvedbeni sklep Sveta 2012/334/SZVP z dne 25. junija 2012 o izvajanju Sklepa 2011/486/SZVP o omejevalnih ukrepih proti nekaterim posameznikom, skupinam, podjetjem in subjektom zaradi razmer v Afganistanu (*UL L 165, 26. 6. 2012, str. 75*)

Izvedbeni sklep Sveta 2012/393/SZVP z dne 25. junija 2012 o izvajanju Sklepa 2011/486/SZVP o omejevalnih ukrepih proti nekaterim posameznikom, skupinam, podjetjem in subjektom zaradi razmer v Afganistanu (*UL L 187, 17.7.2012, str. 52*)

Izvedbeni sklep Sveta 2012/454/SZVP z dne 1. avgusta 2012 o izvajanju Sklepa 2011/486/SZVP o omejevalnih ukrepih proti nekaterim posameznikom, skupinam, podjetjem in subjektom zaradi razmer v Afganistanu (*UL L 206, 2. 8. 2012, str. 11*)

Izvedbeni sklep Sveta 2012/745/SZVP z dne 23. marca 2012 o izvajanju Sklepa 2011/486/SZVP o omejevalnih ukrepih proti nekaterim posameznikom, skupinam, podjetjem in subjektom zaradi razmer v Afganistanu (*UL L 332, 4.12.2012, str. 22*)

Izvedbeni sklep Sveta 2012/809/SZVP z dne 20. decembra 2012 o izvajanju Sklepa 2011/486/SZVP o omejevalnih ukrepih proti nekaterim posameznikom, skupinam, podjetjem in subjektom zaradi razmer v Afganistanu (*UL L 352, 21.12. 2012, str. 47–48*)

¹¹⁸ Seznam zadeva le sklepe SZVP o uvedbi omejevalnih ukrepov. Za izvajanje ukrepov, ki sodijo v področje uporabe Pogodbe o delovanju Evropske unije, je potrebna tudi priprava uredbe Sveta oziroma izvedbene uredbe Sveta.

Belorusija

Sklep Sveta 2012/36/SZVP z dne 23. januarja 2012 o spremembah Sklepa 2010/639/SZVP o omejevalnih ukrepih proti nekaterim uradnikom Belorusije (*UL L 19, 24. 1. 2012, str. 31*)

Izvedbeni sklep Sveta 2012/126/SZVP z dne 28. februarja 2012 o spremembah Sklepa 2010/639/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Belorusiji (*UL L 55, 29. 2. 2012, str. 19*)

Izvedbeni sklep Sveta 2012/171/SZVP z dne 23. marca 2012 o izvajanju Sklepa 2010/639/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Belorusiji (*UL L 87, 24. 3. 2012, str. 95*)

Sklep Sveta 2012/212/SZVP z dne 23. aprila 2012 o spremembi Sklepa 2010/639/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Belorusiji (*UL L 113, 25. 4. 2012, str. 11*)

Sklep Sveta 2012/642/SZVP z dne 15. oktobra 2012 o omejevalnih ukrepih proti Belorusiji (*UL L 285, 17. 10. 2012, str. 1*)

Bosna in Hercegovina

Sklep Sveta 2012/158/SZVP z dne 19. marca 2012 o spremembi Sklepa 2011/173/SZVP o omejevalnih ukrepih zaradi razmer v Bosni in Hercegovini (*UL L 80, 20. 3. 2012, str. 17*)

Demokratska republika Kongo

Sklep Sveta 2012/811/SZVP z dne 20. decembra 2012 o spremembi Sklepa 2010/788/SZVP o omejitvenih ukrepih proti Demokratični republiki Kongo (*UL L 352, 21. 12. 2012, str. 50–53*)

Slonokoščena obala

Izvedbeni sklep Sveta 2012/74/SZVP z dne 10. februarja 2012 o izvajanju Sklepa 2010/656/SZVP o podaljšanju omejevalnih ukrepov proti Slonokoščeni obali (*UL L 38, 11. 2. 2012, str. 43*)

Izvedbeni sklep Sveta 2012/144/SZVP z dne 8. marca 2012 o izvajanju Sklepa 2010/656/SZVP o podaljšanju omejevalnih ukrepov proti Slonokoščeni obali (*UL L 71, 9. 3. 2012, str. 50*)

Sklep Sveta 2012/371/SZVP z dne 10. julija 2012 o spremembi Sklepa 2010/656/SZVP o podaljšanju omejevalnih ukrepov proti Slonokoščeni obali (*UL L 179, 11. 7. 2012, str. 21*)

Egipt

Sklep Sveta 2012/159/SZVP z dne 19. marca 2012 o spremembi Sklepa Sveta 2011/172/SZVP o omejevalnih ukrepih proti nekaterim osebam in subjektom zaradi razmer v Egiptu (*OJ L 80, 20. 3 2012, str. 18*)

Sklep Sveta 2012/723/SZVP z dne 26. novembra 2012 o spremembi Sklepa Sveta 2011/172/SZVP o omejevalnih ukrepih proti nekaterim osebam in subjektom zaradi razmer v Egiptu (*UL L 327, 27. 11. 2012, str. 44*)

Eritreja

Sklep Sveta 2012/632/SZVP z dne 15. oktobra 2012 o spremembi Sklepa 282/127/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Eritreji (*UL L 282, 16. 10. 2012, str. 46*)

Republika Gvineja (Conakry)

Sklep Sveta 2012/149/SZVP z dne 13. marca 2012 o spremembi Sklepa 2010/638/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Republiki Gvineji (*UL L 74, 14. 3. 2012, str. 8*)

Sklep Sveta 2012/665/SZVP z dne 26. oktobra 2012 o spremembi Sklepa 2010/638/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Republiki Gvineji (*UL L 299, 27. 10. 2012, str. 45*)

Gvineja Bissau

Sklep Sveta 2012/237/SZVP z dne 3. maja 2012 o omejevalnih ukrepih proti nekaterim osebam, subjektom in organom, ki ogrožajo mir, varnost in stabilnost v Republiki Gvineji Bissau (*UL L 119, 4. 5. 2012, str. 43*)

Sklep Sveta 2012/285/SZVP z dne 31. maja 2012 o omejevalnih ukrepih proti nekaterim osebam, subjektom in organom, ki ogrožajo mir, varnost in stabilnost v Republiki Gvineji Bissau, in razveljavitvi Sklepa Sveta 2012/237/SZVP (*UL L 142, 1. 6. 2012, str. 36*)

Izvedbeni sklep Sveta 2012/516/SZVP z dne 24. septembra 2012 o izvajanju Sklepa 2012/285/SZVP o omejevalnih ukrepih proti nekaterim osebam, subjektom in organom, ki ogrožajo mir, varnost in stabilnost v Republiki Gvineji Bissau (*UL L 257, 25. 9. 2012, str. 20*)

Iran (režim glede orožja za množično uničevanje)

Sklep Sveta 2012/35/SZVP z dne 23. januarja 2012 o spremembah Sklepa 2010/413/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Iranu (*UL L 19, 24. 1. 2012, str. 22*)

Sklep Sveta 2012/152/SZVP z dne 15. marca 2012 o spremembi Sklepa 2010/413/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Iranu (*UL L 77, 16. 3. 2012, str. 18*)

Sklep Sveta 2012/169/SZVP z dne 23. marca 2012 o spremembi Sklepa Sveta 2010/413/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Iranu (*UL L 87, 24. 3. 2012, str. 90*)

Sklep Sveta 2012/205/SZVP z dne 23. aprila 2012 o spremembi Sklepa 2010/413/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Iranu (*UL L 110, 24. 4. 2012, str. 35*)

Sklep Sveta 2012/457/SZVP z dne 2. avgusta 2012 o spremembi Sklepa 2010/413/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Iranu (*UL L 208, 3. 8. 2012, str. 18*)

Sklep Sveta 2012/635/SZVP z dne 15. oktobra 2012 o spremembi Sklepa 2010/413/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Iranu (*UL L 282, 16. 10. 2012, str. 58*)

Sklep Sveta 2012/687/SZVP z dne 6. novembra 2012 o spremembi Sklepa 2010/413/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Iranu (*UL L 307, 7. 11. 2012, str. 82*)

Sklep Sveta 2012/829/SZVP z dne 21. decembra 2012 o spremembi Sklepa 2010/413/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Iranu (*UL L 356, 22. 12. 2012, str. 71–77*)

Iran (režim glede človekovih pravic)

Sklep Sveta 2012/168/SZVP z dne 23. marca 2012 o spremembi Sklepa 2011/235/SZVP o omejevalnih ukrepih proti nekaterim osebam in subjektom zaradi razmer v Iranu (*UL L 87, 24. 3. 2012, str. 85*)

Sklep Sveta 2012/810/SZVP z dne 20. decembra 2012 o spremembi Sklepa 2011/235/SZVP o omejevalnih ukrepih proti nekaterim osebam in subjektom zaradi razmer v Iranu (*UL L 352, 21. 12. 2012, str. 49–49*)

Irak

Sklep Sveta 2012/812/SZVP z dne 20. decembra 2012 o spremembi Skupnega stališča 2003/495/SZVP o Iraku (*UL L 352/54, 21. 12. 2012, str. 54*)

Republika Moldavija

Sklep Sveta 2012/170/SZVP z dne 23. marca 2012 o spremembi Sklepa 2010/573/SZVP o omejevalnih ukrepih proti vodstvu pridnestrške regije Republike Moldavije (*UL L 87, 24. 3. 2012, str. 92*)

Sklep Sveta 2012/527/SZVP z dne 27. septembra 2012 o spremembi Sklepa 2010/573/SZVP o omejevalnih ukrepih proti vodstvu pridnestrške regije Republike Moldavije (*UL L 263, 28. 9. 2012, str. 44*)

Mjanmar/Burma

Sklep Sveta 2012/98/SZVP z dne 17. februarja 2012 o spremembi Sklepa 2010/232/SZVP o podaljšanju omejevalnih ukrepov proti Burmi/Mjanmaru (*UL L 47, 18. 2. 2012, str. 64*) **(ni na voljo)**

Sklep Sveta 2012/225/SZVP z dne 26. aprila 2012 o spremembi Sklepa 2010/232/SZVP o podaljšanju omejevalnih ukrepov proti Burmi/Mjanmaru (*UL L 115, 27. 4. 2012, str. 25*)

Somalija

Sklep Sveta 2012/388/SZVP z dne 16. julija 2012 o spremembi Sklepa 2010/231/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Somaliji (*UL L 187, 17. 7. 2012, str. 38*)

Sklep Sveta 2012/633/SZVP z dne 15. oktobra 2012 o spremembi Sklepa 2010/231/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Somaliji (*UL L 282, 16. 10. 2012, str. 47*)

Sirija

Izvedbeni sklep Sveta 2012/37/SZVP z dne 23. januarja 2012 o izvajanju Sklepa 2011/782/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Siriji (*UL L 19, 24. 1. 2012, str. 33*)

Sklep Sveta 2012/122/SZVP z dne 27. februarja 2012 o spremembi Sklepa 2011/782/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Siriji (*UL L 54, 28. 2. 2012, str. 14*)

Izvedbeni sklep Sveta 2012/172/SZVP z dne 23. marca 2012 o izvajanju Sklepa 2011/782/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Siriji (*UL L 87, 24. 3. 2012, str. 103*)

Sklep Sveta 2012/206/SZVP z dne 23. aprila 2012 o spremembi Sklepa 2011/782/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Siriji (*UL L 110, 24. 4. 2012, str. 36*)

Izvedbeni sklep Sveta 2012/256/SZVP z dne 14. maja 2012 o izvajanju Sklepa 2011/782/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Siriji (*UL L 126, 15. 5. 2012, str. 9*)

Sklep Sveta 2012/322/SZVP z dne 20. junija 2012 o spremembi Sklepa 2011/782/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Siriji (*UL L 165, 26. 6. 2012, str. 45*)

Izvedbeni sklep Sveta 2012/335/SZVP z dne 25. junija 2012 o izvajanju Sklepa Sveta 2011/782/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Siriji (*UL L 165, 26. 6. 2012, str. 80*)

Sklep Sveta 2012/420/SZVP z dne 23. julija 2012 o spremembi Sklepa 2011/782/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Siriji (*UL L 196, 24. 7. 2012, str. 59*)

Izvedbeni sklep Sveta 2012/424/SZVP z dne 23. julija 2012 o izvajanju Sklepa 2011/782/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Siriji (*UL L 196, 24. 7. 2012, str. 81*)

Izvedbeni sklep Sveta 2012/478/SZVP z dne 16. avgusta 2012 o izvajanju Sklepa 2011/782/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Siriji (*UL L 219, 17. 8. 2012, str. 21*)

Sklep Sveta 2012/634/SZVP z dne 5. oktobra 2012 o spremembi Sklepa 2011/782/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Siriji (*UL L 282, 16. 10. 2012, str. 50*)

Sklep Sveta 2012/739/SZVP z dne 29. novembra 2012 o omejevalnih ukrepih proti Siriji in razveljavitvi Sklepa 2011/782/SZVP (*UL L 330, 30. 11. 2012, str. 21*)

Skupno stališče 2001/931/SZVP

Sklep Sveta 2012/150/SZVP z dne 6. novembra 2011 o spremembi Sklepa 2012/872/SZVP o posodobitvi seznama oseb, skupin in subjektov, za katere se uporabljajo členi 2, 3 in 4 Skupnega stališča 2001/931/SZVP o uporabi posebnih ukrepov za boj proti terorizmu (*UL L 74, 7. 11. 2012, str. 9*)

Sklep Sveta 2012/333/SZVP o posodobitvi seznama oseb, skupin in organizacij, za katere se uporabljajo členi 2, 3 in 4 Skupnega stališča 2001/931/SZVP o uporabi posebnih ukrepov za boj proti terorizmu in razveljavitvi Sklepa 2011/872/SZVP (*UL L 165*, 26. 6. 2012, str. 72)

Sklep Sveta 2012/686/SZVP z dne 6. novembra 2012 o spremembi Sklepa 2012/333/SZVP o posodobitvi seznama oseb, skupin in subjektov, za katere se uporabljajo členi 2, 3 in 4 Skupnega stališča 2001/931/SZVP o uporabi posebnih ukrepov za boj proti terorizmu (*UL L 307*, 7. 11. 2012, str. 80)

Sklep Sveta 2012/765/SZVP z dne 10. decembra 2012 o posodobitvi seznama oseb, skupin in organizacij, za katere se uporabljajo členi 2, 3 in 4 Skupnega stališča 2001/931/SZVP o uporabi posebnih ukrepov za boj proti terorizmu in o razveljavitvi Sklepa 2012/333/SZVP (*UL L 337*, 11. 12. 2012, str. 50–52)

Tunizija

Sklep Sveta 2012/50/SZVP z dne 27. januarja 2012 o spremembi Sklepa 2011/72/SZVP o omejevalnih ukrepih proti nekaterim osebam in subjektom ob upoštevanju razmer v Tuniziji (*UL L 27*, 31. 1. 2012, str. 11)

Sklep Sveta 2012/724/SZVP z dne 26. novembra 2012 o spremembi Sklepa 2011/72/SZVP o omejevalnih ukrepih proti nekaterim osebam in subjektom ob upoštevanju razmer v Tuniziji (*UL L 327*, 27. 11. 2012, str. 45)

Zimbabve

Sklep Sveta 2012/97/SZVP z dne 17. februarja 2012 o spremembah Sklepa 2011/101/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Zimbabveju (*UL L 47*, 18. 2. 2012, str. 50)

Izvedbeni sklep Sveta 2012/124/SZVP z dne 27. februarja 2012 o spremembah Sklepa 2011/101/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Zimbabveju (*UL L 54*, 28. 2. 2012, str. 20)

PRILOGA III: Izjave v letu 2012

Leta 2012 je bilo danih **597** izjav, med njimi:

- **Izjave VP v imenu EU:** odražajo uradno stališče EU; zanje je pristojna VP, ki jih da po predhodnem posvetovanju z državami članicami. Če takšno uradno stališče ne obstaja, se o teh izjavah dogovorijo države članice v okviru Sveta. Tretje države se lahko izjavam pridružijo, če so povabljene.
- **Izjave VP:** najpogosteje se uporabljajo ob dogodkih, ki zahtevajo hiter odziv EU; zanje je pristojna VP, ki jih da brez formalnega posvetovanja z državami članicami.
- **Izjave uradnega govornika VP:** se pogosto uporabljajo pri hitrem odzivu EU, kadar osebna vključenost VP ni nujno potrebna.
- **Lokalne izjave EU:** se uporabljajo v zvezi s posebnim lokalnim ali regionalnim vprašanjem.

Razčlenitev po kategorijah

Kategorija	Število (odstotni delež v oklepaju)
Izjave VP v imenu EU	62 (10 %)
Izjave VP	253 (42 %)
Izjave uradnega govornika VP	200 (34 %)
Lokalne izjave	82 (14 %)
Skupaj	597

Geografska razčlenitev

Regija	Odstotek
Afrika	18 %
Azija	15 %
Vzhodna Evropa/Zahodni Balkan	19 %
Latinska Amerika	5 %
Severna Afrika	16 %
Bližnji vzhod/Zaliv	19 %
Večstransko/Severna Amerika	8 %

Razčlenitev po področjih

Kategorija	Število (odstotni delež v oklepaju)
Človekove pravice	151 (25 %)
Volitve/ reforme	96 (16 %)
Spor/ stabilizacijski procesi	151 (26 %)
Varnostni incidenti	53 (9 %)
Čestitke/sožalja	24 (4 %)
Neširjenje orožja	7 (1 %)
Drugo	111 (19 %)
Skupaj	597

Skupne izjave

VP je dala 25 izjav skupaj z drugimi komisarji:

Komisar Füle	21
Komisar Piebalgs	1
Komisarka Reding	
Komisarka Georgieva	1
Komisar de Gucht	1
Komisar Rehn	1
Skupaj	25